tere a realizărilor economiei chineze și totodată posibilități concrete pentru încheierea de tranzacții comerciale. L-am vizitat timp de două zile. Mașini-unelte și electronice, aparatură medicală la nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale, produse chimice, medicamente, produse alimentare, textile, încălțăminte, mobilă, obiecte de artă de o rară frumusețe și o extraordinară finețe, machete ale unor ingenioase sisteme hidroenergetice și de irigații, grafice dezvăluind ritmul impetuos de dezvoltare economică a țării și punînd în lumină hărnicia și măiestria, avîntul și dragostea de muncă, posibilitățile creatoare ale poporului chinez, rezultatele superioare obținute de acesta în frunte cu partidul său comunist, de la eliberare și pînă în prezent. Printre miile de exponate ale standului industrial impresionează aliajele rezistente la înaltă temperatură, metalele ușoare necesare industriei aeronautice, oțelurile laminate la frig utilizate în procesul de fabricație al autocamioanelor, aliajele din oțel special destinate construcției navale.

Rezultat firesc al eforturilor creatoare depuse de poporul chinez în dezvoltarea multilaterală, la cel mai înalt nivel tehnic, a industriei naționale, uriașe cuptoare electrice cu control automat alături de ultimul tip de balanță electronică cu o sensibilitate de 1/625 000, vasta gamă de utilaje agricole de la marea combină capabilă să recolteze 20 de hectare pe zi pînă la combina de mici dimensiuni adaptată lucrărilor pe terenurile mlăștinoase trezesc, deopotrivă interesul viu al vizitatorilor.

M-am oprit în fața unui stand cu produse agroalimentare. O tînără dădea explicații asupra exponatelor punînd în același timp în funcțiune un sistem de irigații redus la dimensiuni minime. Am făcut cunoștință. Reprezenta o comună populară de lîngă orașul Lhasa. Construirea cu forțe proprii a modernului sistem de irigații a dus la obținerea unor recolte net superioare față de anii precedenți, ceea ce a permis ca pe lîngă acoperirea necesarului local să se poată oferi și cantități însemnate la export. Continuînd vizita, analizînd exponatele, punînd întrebări standiștilor, am observat că fiecare provincie chineză participă la tîrg cu o variată gamă de produse. De altfel, cu ocazia unor discuții purtate cu reprezentanți ai Ministerului Comerțului Exterior din China, asupra succeselor actualei ediții a tîrgului, dînșii afirmau că, dacă pe plan extern îi bucură prezența marelui număr de reprezentanți ai firmelor de import din diferite țări, ceea ce denotă larga popularitate pe care au căpătat-o mărfurile chinezești peste hotare, pe plan intern, găsesc ca o importantă realizare prezența cu produse de cea mai bună calitate a unor fabrici tinere, construite în regiuni pînă mai ieri nelocuite, sau a unor comune populare din cele mai îndepărtate colțuri ale țării.

După cum mi s-a relatat, aceste realizări au fost obținute în urma directivelor trasate de Partidul Comunist Chinez referitor la dezvoltarea simultană a industriilor locale și naționale. Micile întreprinderi industriale producătoare de fontă și oțel, îngrășăminte chimice, cărbune, mașini, fibre chimice, chimicale și hîrtie, precum și micile centrale hidroelectrice s-au extins pe cuprinsul întregii țări, constituind o nouă forță în dezvoltarea industriei socialiste a Chinei. Numai în provincia Heiluntzean s-au construit de pildă — în ultimii trei ani — peste 7 000 de asemenea mici întreprinderi ; platoul tibetan posedă în prezent propriile sale mine de cărbuni, industrii chimice și constructoare de mașini, industrii de materiale de construcție și altele. Cele mai multe provincii, orașe și regiuni autonome produc astăzi autovehicule cu capacități diferite de încărcare, potrivit necesităților locale. După cum mi s-a relatat, R.P. Chineză poate produce la ora actuală autocamioane grele, autocamioane pentru orice teren, limuzine de calitate superioară, autobasculante și orice alte vehicule specializate.

Totodată, tovarășul Chen yu, președintele Comitetului de organizare a tîrgului, referindu-se printre altele la relațiile externe economice ale țării sale, aprecia în mod foarte pozitiv comerțul exterior al Republicii Populare Chineze cu Republica Socialistă România, menționînd schimburi de produse din industria chimică, industria constructoare de mașini, industria textilă, alimentară etc. ; evidențiind în mod deosebit calitatea mărfurilor noastre, el adăuga în final că există perspective concrete ca volumul acestor schimburi să crească și mai mult în următorii ani.

Întors la Pekin, am fost martor al entuziasmului și căldurii cu care oamenii muncii din capitala Chinei au întîmpinat delegația de partid și guvernamentală a țării noastre, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., și președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România. În întîlnirile avute cu reprezentanți ai unor întreprinderi de comerț exterior, cu muncitorii din fabrici, tovarășii chinezi n-au scăpat nici un prilej de a aprecia această vizită ca un eveniment deosebit în relațiile care leagă cele două țări și ca o contribuție prețioasă la întărirea și mai puternică a prieteniei militante și a unității revoluționare dintre cele două partide, țări și popoare. Prietenii chinezi își amintesc de cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, și anume că: **„Partidul Comunist Român, guvernul României socialiste și întregul nostru popor acordă o apreciere deosebită raporturilor de prietenie frățească cu Partidul Comunist Chinez, cu guvernul Republicii Populare Chineze și poporul chinez... Prietenia româno-chineză își are rădăcini în trecutul revoluționar al popoarelor noastre, în faptul că, în decursul anilor, revoluționarii români și chinezi s-au întrajutorat în lupta de clasă. O dată cu trecerea la făurirea socialismului în România și China, prietenia și colaborarea dintre partidele, țările și popoarele noastre au devenit de nezdruncinat".**

Erau de asemenea subliniate cuvintele tovarășului Ciu En-lai : **„În ultimii ani relațiile dintre cele două partide, cele două țări, și cele două popoare ale Chinei și României au cunoscut o mare dezvoltare. Prietenia și unitatea noastră se întăresc necontenit, iar relațiile de colaborare și de întrajutorare în diferite domenii se lărgesc pe zi ce trece... Relațiile dintre partidele, țările și popoarele noastre sînt bazate pe principiile marxist-leniniste și ale internaționalismului proletar de respectare reciprocă a suveranității și a integrității teritoriale, de neagresiune reciprocă, de neamestec în treburile interne, de egalitate și avantaj reciproc".**

Reîntîlnirea cu China populară mi-a prilejuit astfel nu numai o confirmare a realizărilor mari obținute prin activitatea creatoare a poporului chinez, ci și a prieteniei trainice ce leagă cele două popoare ale noastre.

Ion IORDACHE

FOTOCRONICA

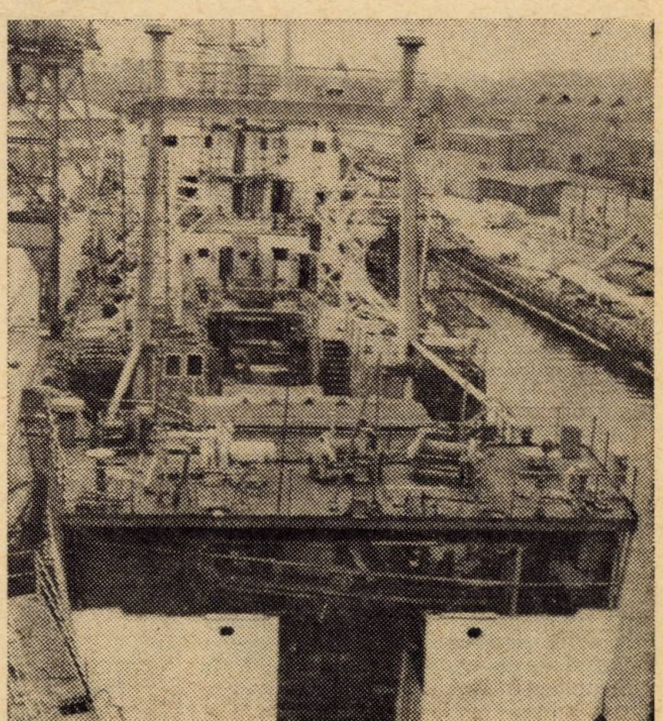

Șantierele navale din Gdansk. Construcția unui vas, cu o capacitate de 1 150 tone, destinat cercetărilor oceanologice

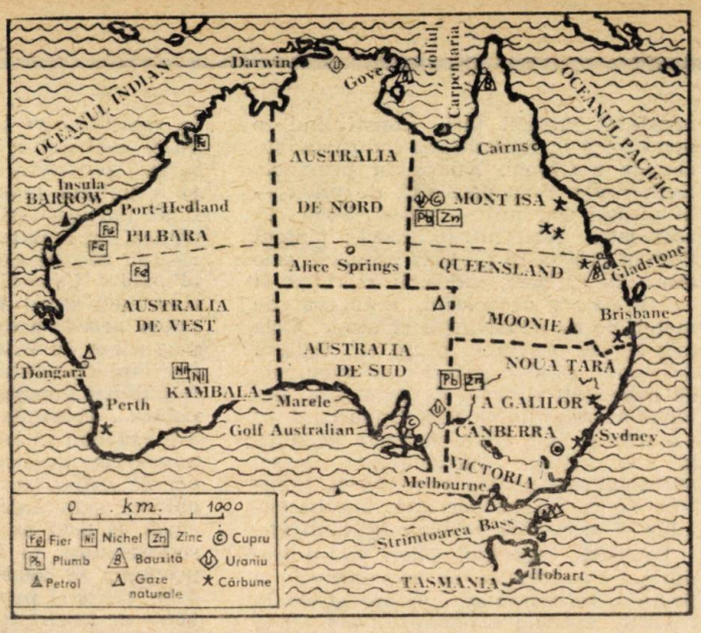

REORIENTĂRI AUSTRALIENE

În 1788, pe cei 7 631 500 kilometri pătraţi ai Australiei s-au stabilit primii albi, aproape o mie de deportaţi. După un secol, în 1870, populaţia albă se ridica la 1 650 000. O dată cu descoperirea zăcămintelor de aur şi avînd speranţa oarbă a „pămîntului făgăduinţei", prin porţile celui de al şaselea continent fluxul emigraţiei s-a scurs neîntrerupt. Mulţumiţi sau nemulţumiţi de ce au găsit aici, noii australieni s-au legat de pămînt şi au început să trăiască istoria unei ţări care îşi căuta personalitatea. Ea s-a definit repede : spiritul pionieresc american, vivacitatea meridională, calmul britanic şi mai presus de orice sentimentul apartenenţei la o singură „tabără", a celor veniţi să desţelenească un continent, s-au combinat formînd modul de viaţă australian. Ultimii aborigeni, cu o istorie de peste 30 000 de ani, strînşi în rezervaţii şi formînd 1 la sută din populaţia de azi a Australiei, au rămas departe de zgîrie nori şi autostrăzi, de falezele elegante şi localurile somptuoase, străini de frenezia construcţiilor şi a cîştigului, a goanei după profit, căci astăzi a trăi în Australia înseamnă a fi sau a nu fi bogat, a rezista sau a nu rezista pe traseul plin de viraje al expansiunii industriale. De aici şi problematica ei actuală. Al şaselea continent, multă vreme „închis în sine", a făcut contact cu deriva economică a celorlalte, trăind din plin şi pe propria piele fluctuaţiile burselor din New York, Londra sau Tokio...

LAPTELE, LÎNA, CARNEA...

Între Canberra, Sydney şi Melbourne distanţele s-au micşorat datorită companiei aeriene „Qantas". Într-o oră poţi ajunge de la un oraş la altul. În 60 de minute, lăsînd în urmă centrul „conservator" al Australiei, Melbourne, cu vilele sale victoriene, separate de largi peluze, poţi ateriza la Sydney, „San Francisco"-ul australian, populat de aproape 3 milioane de locuitori, oraş construit compact, plin de zgîrie-nori, de bănci şi hoteluri, miezul comercial al continentului. În Sydney, pulsul economic al Australiei se simte cel mai bine. Aici acostează marile pacheboturi, aici se încheie marile tranzacţii şi tot aici danele marelui port exprimă, sub formă de baloturi, opulenţa agricolă a ţării (deşi numai 3 la sută din suprafaţa ţării este cultivată intensiv, la fiecare locuitor revin 15 oi şi 2 vite). 30 la sută din producţia mondială de lînă se realizează din cele 170 000 000 de oi australiene. Tot Australia se situează pe locul doi în lume la exportul de zahăr (1 700 000 tone anual). Din cele 14 000 000 bovine, se obţin anual 1 milion de tone de carne. O pătrime se exportă. Rezervele de produse lactate (cu un volum anual la export în valoare de peste 100 milioane dolari australieni), cerealiere etc., sînt, de asemenea, substanţiale. Cu trei ani în urmă, ponderea produselor agricole pe ansamblul exporturilor australiene era de aproximativ 60 la sută. Această cifră indică cel puţin două elemente : pe de o parte marile disponibilităţi de produse agricole, iar pe de altă parte necesitatea soluţionării desfacerii, implicit a găsirii unor pieţe stabile. Cît timp pe „releele" dispeceratului britanic nu au apărut bruiaje, piaţa Commonwealth-ului însemna un excelent debuşeu pentru Australia. Dar ascuţirea concurenţei pe pieţele cerealelor, scăderea preţului lînii şi mai ales perspectiva aderării Marii Britanii la Piaţa comună, au masat o serie de dileme în faţa tradiţionalei siguranţe a exportatorilor agricoli australieni. Schimbînd din mers direcţia, capitalul australian a trecut la marile investiţii în domeniul extragerii de materii prime şi a dezvoltării industriale.

„TAIFUN" ÎN SUBSOL

Şocul produs de instabilitatea pieţelor agricole a fost atenuat de descoperirea unor uriaşe zăcăminte. Sub păşunile grase ale Australiei, marele capital autohton, şi nu numai el, a dat de filoane extraordinare de minereuri. După descoperirea, de către societatea „Poseidon", a unor rezerve „fabuloase" de nichel, a urmat prospectarea şi găsirea în regiunea Calgooslie a altor zăcăminte care determină ocuparea locului al doilea în lume şi respectiv al treilea la producţia de plumb şi zinc. În acelaşi curent se înscrie şi atingerea unor cifre record la producţia de alumină şi fier. La uzinele din Gladstone se prevede ca în 1972 să se obţină 2 milioane tone pe an de alumină, iar în ceea ce priveşte extracţia de minereu de fier, numai minele Hamersley şi Ophtalmia vor ajunge în 1974 la o producţie de 37 milioane tone anual (totalul naţional atinge peste 150 milioane). Prin darea în funcţiune a portului Hedland, cea mai mare parte a acestor zăcăminte vor fi exportate spre Japonia. Tot în Japonia vor ajunge în următorii ani mari cantităţi de huilă (25 milioane tone) ca urmare a dublării producţiei de cărbune. Alte cifre ilustrative pentru acest „taifun" al subsolului australian : extracţia de cupru a trecut de la 12 500 tone la 109 000 tone în ultimii ani într-o singură regiune (Queensland), producţia de petrol s-a ridicat de la 30,7 milioane de barili în 1969 la 94 milioane de barili în 1970... În sfîrşit, de curînd, societatea „Queensland Mines Ltd" a anunţat descoperirea „celor mai bogate rezerve de uraniu" din lume... Exemplele pot continua. Pentru a încheia însă acest inventar, printr-un element revelator, vom sublinia că producţia minerală globală a crescut de la 274 milioane dolari în 1960 la aproximativ 1 miliard dolari în 1970.

În timp ce scoaterea minereurilor de sub pămînt la suprafaţă pare prin ea însăşi o afacere remarcabilă, ţinînd cont de enormele rezerve, efectele industriale ale acestei bogăţii şi implicaţiile sociale derivate sînt ceva mai complexe... Acest aspect s-a reliefat şi a căpătat rezonanţă mai ales în ultima perioadă.

„SMOGUL" REVIRIMENTULUI...

Trecerea specificităţii economice de la factorul agricol spre cel mineralier nu a întîrziat să aducă după sine o nouă problematică. Creşterea populaţiei active în sectoarele tehnice (aproape 2 milioane la o populaţie totală de sub 13 milioane) a marcat sporirea dependenţei social-economice unei mai mari mase de oameni de ritmul dezvoltării industriale. Deşi

Mină de bauxită în Queensland

înregistrează o dinamică ce reflectă, e drept într-o proporție restrînsă, sporirea producției extractive, industria australiană se lovește de o serie de obstacole : distanțele între zonele populate, fragmentarea administrativă a țării (în șase state), lipsa mîinii de lucru calificate, piața internă relativ restrînsă etc. Ca urmare a amplificării avatarurilor „erei industriale" australiene, pe continent și-a făcut apariția și flagelul clasic al dezechilibrelor economiei capitaliste : inflația. Cu aproape doi ani în urmă o taxă inflaționistă de... numai 5 la sută (în comparație cu Marea Britanie, spre exemplu, care înregistra 12 la sută) nu ar fi însemnat un real pericol pentru economia țării dacă tendințele ulterioare de creștere nu s-ar fi concretizat din ce în ce mai simțitor. Spre sfîrșitul anului 1970 prețurile au început să crească constant pe fondul sporirii cheltuielilor publice într-un regim de 12 la sută anual. Bugetul anti-inflaționist prezentat în august în fața Parlamentului de ministrul de finanțe B. M. Snedden, în care se prevede creșterea impozitelor pe venituri, precum și măsurile anunțate de primul ministru Mac Mahon (reducerea cheltuielilor publice, o nouă politică în domeniul investițiilor de capital privat în industrie, ridicarea taxei de scont etc.) nu par suficiente cu atît mai mult cu cît economia australiană este amenințată, în plus, de tirul concentric al capitalului străin, puternic atras de rezervele naturale ale țării. Penetrarea acestuia, în special în societățile din sectorul industriei extractive, a înregistrat o curbă marcat ascendentă: în 1963 capitalul străin controla aproximativ o treime din valoarea producției de minereuri australiene ; în 1967 atinsese 53 la sută iar în prezent a depășit 60 la sută... Deținînd imense rezerve mineraliere, Australia își vede periclitată folosirea lor. Monopolurile străine, dictînd condițiile de vînzare a produselor pe piața internă, impun prețuri ridicate la desfacerea cu amănuntul. O asemenea situație nu putea rămîne, în planul mișcărilor social-politice, fără efecte...

O SCENĂ POLITICĂ TURNANTĂ

Notorie prin stabilitatea sa politică, Australia a cunoscut în ultimii ani schimbări succesive de prim-miniștri. Dar deplasările mai profunde, tendințele majore care vizează modificarea resorturilor intime ale organismului social-economic sînt acelea care permit o analiză reală a actualei configurații politice australiene. Mutațiile intervenite în economie, încărcarea inventarului de revendicări ale sindicatelor și în mod special în ultima perioadă tot mai frecventele cereri de corijare a politicii în domeniul relațiilor externe, reprezintă cele cîteva elemente care au erodat stabilitatea politică. În acest context a avut loc schimbarea fostului prim-ministru John Gorton prin William Mac Mahon.

Practic John Gorton a fost înlocuit ca urmare a încercării conducerii liberal-agrariene de a stabili o nouă politică a prețurilor, vizînd stagnarea — dacă era posibil — a inflației, situație care determinase mișcări sindicale de mare amploare. Schimbarea premierului, gîndită și ca o soluție pentru salvarea „unității" coaliției, aflată în diluție în ultima vreme, a căpătat o nuanță în plus o dată cu demisia spectaculoasă a ministrului apărării, Malcom Fraser, care nu manifestase un „interes" deosebit pentru continuarea acțiunilor trupelor australiene, alături de cele americane, în Vietnamul de sud. Criza din interiorul coaliției activată deci de neidentitatea unor opțiuni pe două teme fundamentale (politică economică internă și relații externe) a accelerat schimbarea liderului.

SYDNEY
...miezul comercial al continentului

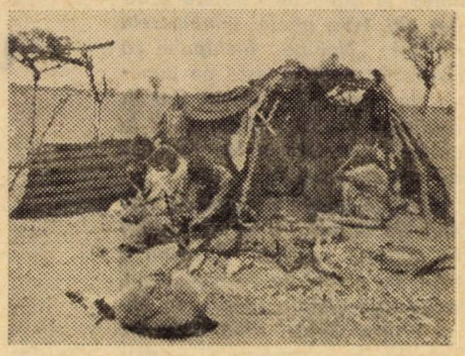

Condiții de... locuit pentru familiile de aborigeni

S-ar putea spune că dinamica scenei politice australiene înseamnă în prezent ieșirea din letargie, reevaluarea strategiei economice interne (avînd în vedere dezvoltarea mișcărilor revendicative) și mai ales — în urma verificării potențialului mineralier — organizarea eficace a legăturilor externe.

O îndelungată perioadă în cercurile politice de la Canberra a circulat o zicală: „Unde acționează Anglia, acționăm și noi, unde se oprește Anglia ne oprim și noi". Ideea exprima foarte limpede faptul că aparținînd Commonwealthului strategia relațiilor externe ale Australiei se fabrica la Londra. Mutațiile produse în lume după cel de al doilea război mondial, apariția „umbrelei" americane în zona Pacificului și scăderea influenței Marii Britanii au determinat transferul lent, dar sigur, al intereselor australiene spre alte metropole.

Orientarea după politica americană în special după 1960 nu a creat însă climatul satisfăcător pe care îl speraseră oficialitățile din Canberra. Participarea la războiul din Vietnam cu 10 la sută din cifra totală a combatanților australieni a stîrnit cele mai vii proteste din partea opiniei publice, modificarea opțiunilor externe devenind repede unul din cele mai stimulatoare elemente în dezvoltarea crizei din relațiile între guvern și populație. La dezacordul păturilor celor mai largi ale populației australiene față de participarea la agresiunea din Vietnam s-a adăugat nemulțumirea foarte marcată (prin numeroase mitinguri și demonstrații) în legătură cu prezența Australiei în pactele militare S.E.A.T.O. și A.N.Z.U.S. „Australienizarea" Australiei a devenit dezideratul principal al întregii mișcări de mase privind raporturile continentului cu exteriorul. Prin aceasta nu se înțelege, firește, revenirea la vechea „închidere în sine" din perioada în care Australia, oarecum împăcată cu ea însăși, era rezerva de carne, lînă și lapte a metropolei britanice iar economia ei se dezvolta unilateral pe aceste coordonate.

Revirimentul mineralifer, recenta „explozie" a zăcămintelor australiene, precum și tendințele dezvoltării unei industrii proprii au impus — după cum era de așteptat — o mai atentă evaluare a partenerilor externi, în funcție de piețele lor de absorbție, precum și a posibilităților de a oferi Australiei produse finite.

Marea Britanie cedează tot mai mult spațiul de manevră în raporturile comerciale ale Australiei Statelor Unite și, mai ales în ultima perioadă, Japoniei care a devenit, de departe, primul client al celui de al VI-lea continent.

Orizontul general al actualelor relații externe australiene, al tendințelor lor cele mai semnificative, ar cuprinde următoarele repere: reașezarea legăturilor cu Marea Britanie (în special datorită perspectivei aderării acesteia la Piața comună, care implică restrîngerea puterii de absorbție a produselor agricole) în funcție de interesele reale ale Australiei, menținerea la remorca politicii americane în Pacific, dar cu o reevaluare a participării „concrete" în Vietnam, „deschiderea" spre foamea de materii prime a Japoniei, interesul acordat țărilor vest-europene producătoare de mărfuri finite, dinamizarea comerțului și a relațiilor cu țările socialiste, dezvoltarea legăturilor cu R. P. Chineză. În ce privește relațiile cu R. P. Chineză, oficialitățile de la Canberra urmează linia recunoașterii drepturilor R. P. Chineze la O.N.U. dar — în același timp — menținerea „simultană" pe băncile O.N.U. a ciankaișistului, cu alte cuvinte însușirea poziției americane.

Se poate afirma că dacă unele tendințe pozitive s-au manifestat în ultima perioadă în ceea ce privește o abordare mai realistă a contactelor cu exteriorul, acestea se datoresc efervescenței politice create de masele largi populare care își exprimă, tot mai apăsat, dezideratele.

Vechea „liniște" australiană s-a stins. Cel de al VI-lea continent a început să trăiască din plin vîltoarea propriei sale dezvoltări.

Radu BUDEANU

MONEDELE OCCIDENTALE: un război al tuturor contra tuturor

Costin C. Kirițescu

Ralph Waldo Emerson nu este un cărturar la modă. În biblioteci, scrierile lui sînt plasate probabil pe rafturile dinspre tavan sau dinspre podele, acolo unde praful are voie să se aștearnă mai în tihnă. Întîmplarea a făcut totuși să-mi cadă în mînă o astfel de scriere și să pot citi, între altele, următoarele rînduri : „Noi ne închipuim că civilizația noastră este pe punctul de a atinge apogeul, dar în realitate nu ne aflăm decît la cîntatul cocoșilor și la luceafărul de dimineață".

Cuvinte legate desigur de stadiul de dezvoltare al societății în mijlocul căreia Emerson a trăit. Pe atunci, în secolul trecut, această societate se afla în plină efervescență, dinamizată de impulsurile vehemente și neobosite ale capitalismului premonopolist. Nu este de mirare că păturile de sus ale societății americane, îmbătate de îmbogățirea lor rapidă, considerau că raiul a coborît pe pămînt.

Iarăși, nu este de mirare că celelalte pături ale populației erau departe de a fi de acord cu o asemenea apreciere laudativă și că multe capete luminate au dat glas convingerii opuse, denunțînd caracterul strîmb al acestei civilizații, prăpastia dintre exploatatori și exploatați, lipsa dramatică din mijlocul unei atari societăți a acelui suflu mîngîietor și cald care se numește umanism.

Cum stau lucrurile astăzi ? A ajuns oare civilizația occidentală la zenit ? S-a apropiat sensibil de el ?

Închid cartea prăfuită a lui Emerson și deschid periodicele occidentale cu cerneala încă mirositoare. Las în grija altor cititori coloanele care se referă la marile probleme sociale din Statele Unite, patria lui Emerson, la „neliniștita Americă", pentru a pune pe unul din talerele balanței „binefacerile societății consumului", iar pe celălalt tulburările rasiale și tragedia șomajului, ascensiunea violenței și a crimei, frămîntările tineretului, consumul de droguri, pierderea idealurilor. Mă limitez la coloanele — ba chiar la paginile întregi — consacrate în aceste săptămîni problemei mai cunoscute de mine care a eclipsat pe toate celelalte : impasul monetar capitalist.

Găsesc acolo fraze mai puțin frumoase ca cele din scrierile lui Emerson, dar tot atît de apte să dea de gîndit. Cineva scrie așa: „Hotărîrile lui Nixon și ale statului său major constituie o declarație de război făcută muncitorilor, desigur, inclusiv acelora din S.U.A. ...dar și o declarație de război economic făcută celorlalte țări : nu numai Japoniei, dar și popoarelor din Europa". Un altul : „O reformă durabilă a sistemului monetar nu poate fi impusă prin forță aliaților principali ai Americii". Cineva completează ideea, anunțînd că la Bruxelles a fost creat „un front comun împotriva dolarului, realizat de cei șase". Un ziarist își intitulează articolul : „La atac nemilos, ripostă hotărîtă". Altul, ba chiar alții, nu se sfiesc să pronunțe două cuvinte care cad ca plumbul, capabile să rănească adînc conștiințele semenilor : după ei, tot ce se întîmplă acum în lumea capitalistă, ca urmare a crizei valutare, nu este altceva decît aplicarea „legii junglei".

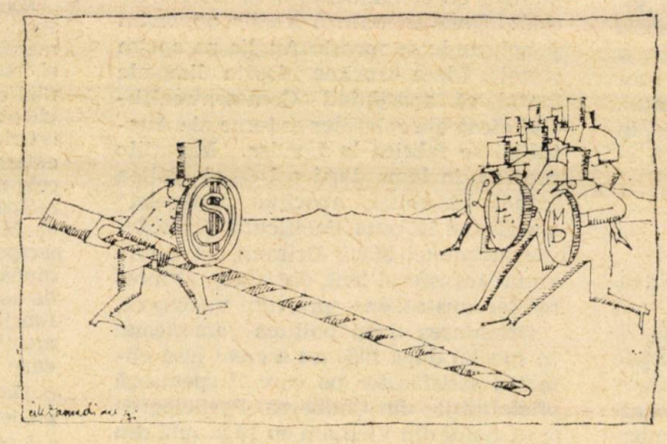

Desen de Cik Damadian

Așadar, aci a ajuns societatea capitalului în acest amurg al secolului al XX-lea. La legea junglei. Chiar și în domeniul oarecum secret, condus nu se știe de unde, după legi nescrise care sînt invariabil mai puternice decît cele scrise : în domeniul monetar. A existat întotdeauna un război între monedele occidentale și va mai exista atîta vreme cît va trăi societatea capitalistă. Un război fără pace.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, lumea capitalistă a fost martoră a duelului istoric dintre lira sterlină și dolar. Încarnarea absolută a forței politice, economice și financiare, reprezentantă mîndră a unui imperiu colonial imens, lira sterlină a decăzut o dată cu uriașa mașină economico-financiară care-i dădea strălucirea. De unde înainte de 1914, lira sterlină eclipsa toate celelalte monede, circula pretutindeni, lichida cele mai multe schimburi economice internaționale, înlesnea Londrei exercitarea atribuțiilor ei de bancher mondial, după primul război mondial, ascensiunea irezistibilă a Statelor Unite mai întîi a subminat pozițiile Angliei și, pînă la urmă, le-a aruncat în aer.

După cel de al doilea război mondial, dolarul a devenit moneda atotputernică a lumii capitaliste, iar Statele Unite, hegemonul acestei lumi. Nu a trecut însă multă vreme și aceeași dezvoltare inegală a țărilor capitaliste a împins pe tabla de șah alte monede care pîndeau dolarul, contestîndu-i dreptul la supremație. Măcinarea puterii de cumpărare a monedei Statelor Unite a înlesnit această mișcare contestatară, venită îndeosebi din partea unor țări care au cunoscut o importantă dezvoltare în perioada postbelică, cum sînt Japonia și Republica Federală a Germaniei, Franța.

În timpul crizei, yenul japonez, marca vest-germană, francul francez, lira italiană, chiar și lira sterlină au făcut front comun în fața dolarului. Dar este, sau poate fi, realizată o coeziune a acestui front ? Ca și cînd nu s-ar ști că între economia franceză și cea vest-germană se dă o luptă surdă în cadrul Pieței comune, că nici o declarație negociată, nici o dorință pioasă nu poate împiedica ridicarea unei monede vest-europene împotriva alteia, că frontul comun nu este decît un echilibru temporar și de conjunctură ?

Hotărîrile luate la întrunirile care au avut loc zilele trecute în cadrul așa-numitului „club al celor zece" sau în cadrul Fondului Monetar Internațional nu schimbă cu nimic acest tablou al luptei tuturor împotriva tuturor. Ele se referă la corelații tehnice și proceduri. Iar războiul monedelor este produsul esenței capitalismului.

Această filiație este cu atît mai evidentă, cu cît adevăratele victime ale războiului monedelor nu sînt în fond monedele învinse, ci masele populare. Ele sînt acelea care suportă ravagiile unui asemenea război sui-generis : inflația, șomajul, restricțiile de tot felul. În schimb, capitalul profită. Nu s-ar explica altfel — așa cum confirma deunăzi un raport comandat de Casa Albă — de ce deciziile luate de Statele Unite la 15 august pentru „apărarea" dolarului au fost inspirate pe larg de cercurile de afaceri.

Este oare civilizația occidentală, după trecerea unui secol de cînd Emerson scria rîndurile de mai sus, pe punctul de a atinge apogeul ? Da, la apogeul ireconciliabilelor sale contradicții pe care însuși mecanismul său intern de funcționare le generează, contradicții care îi pregătesc propria sa negare.

A FI NEGRU ÎN STATELE UNITE (II)

ÎNTRE POLITICĂ ŞI VIOLENŢĂ

În urmă cu vreo 15 ani, cînd a început actuala etapă a luptei pentru drepturile civile se presupunea că, pe măsură ce vor progresa din punct de vedere economic şi social, negrii vor deveni mai puţin vehemenţi în lupta lor împotriva discriminării, a oprimării şi a nedreptăţii. S-a întîmplat însă exact invers. Citez dintr-un studiu semnat de Joseph Glazer : „Negrii au pornit cu un asemenea handicap încît mai au foarte mult pînă îi vor ajunge din urmă pe albi. Autorităţile guvernamentale şi liderii luptei pentru drepturile civile — atît negri cît şi albi — au fost lipsiţi de realism atunci cînd au crezut că adoptarea unor legi garantînd drepturi egale şi posibilităţi egale pentru negri va elimina rapid majoritatea relelor acumulate în trei sute de ani de segregaţie şi de discriminare. Sîntem într-o epocă de tranziţie. Următorii 10 sau 15 ani vor fi la fel de dificili ca şi cei dinaintea lor. Mulţi negri, în special tineri, sînt mînaţi de o nouă mîndrie şi de dorinţa năvalnică de a cuceri deplina egalitate şi de a avea parte de lucrurile bune ale vieţii acum, nu peste un an. Cît despre albi, mulţi au fost deprinşi din copilărie cu ideea că negrii sînt cetăţeni de categoria a doua. Pentru unii dintre ei este greu să accepte faptul că legea impune acum ca negrii să fie trataţi ca cetăţeni de categoria întîi, în timp ce negrii înşişi stăruie să fie trataţi ca cetăţeni de categoria întîi".

Chiar şi negrii care sînt mulţumiţi cu ceea ce au obţinut pînă acum privesc viitorul cu pesimism. Este concluzia anchetelor întreprinse de Albert Cantrill şi Charles W. Roll jr. pentru elaborarea cărţii lor „Speranţe şi temeri ale poporului american", precum şi a unor foarte recente sondaje de opinie organizate de Institutul Luis Harris, de Liga Naţională a oraşelor şi de Universitatea din Massachusetts. Cantrill şi Roll arată că în timp ce, în 1964 negrii sperau să avanseze în asemenea măsură pe o „scară a aspiraţiilor personale" cu zece trepte încît să-i ajungă pînă în 1969 pe albi, în 1971 ei consideră că peste încă cinci ani vor continua să se afle cu trei sferturi de treaptă în urma albilor. Una din explicaţiile posibile ale acestei relative demoralizări o oferă sondajul Harris : în timpul administraţiilor Kennedy şi Johnson, 72 la sută dintre negri credeau că pot conta pe guvern să-i ajute „în mare măsură", dar despre Administraţia Nixon, 65 la sută dintre oamenii de culoare consideră că le acordă „nu prea mult" ajutor. În zece oraşe de mărime mijlocie, peste 70 la sută dintre negri sînt nemulţumiţi de felul în care sînt folosite încasările de impozite, a constatat Liga oraşelor. Ei ar dori să se cheltuiască mai mult pentru şcoli, pentru copiii săraci, pentru combaterea abuzului de drog, pentru asistenţa medicală şi pentru alte asemenea obiective. În sfîrşit, într-un oraş din Noua Anglie, cercetătorii Universităţii din Massachusetts au aflat că 48 la sută dintre tinerii negri cred că „negrii americani nu mai trebuie să încerce să se integreze în societatea americană", iar 35 la sută dintre ei merg pînă la a se pronunţa în favoarea unui stat separat. La întrebarea „cine se opune egalităţii în drepturi ?" majoritatea negrilor au răspuns „poliţia locală".

După 13 luni de aşteptare, congressmenii negri au fost primiţi de preşedintele Nixon

UN NEGRU CANDIDAT LA PREŞEDINŢIE ?

Liderii populaţiei de culoare sînt confruntaţi de următoarea dilemă : în viaţa politică, negrii trebuie să acţioncze ca grup sau ca cetăţeni americani pur şi simplu? Atîta timp cît mai sînt „de categoria a doua" este firească tendinţa de a se regrupa sub steagul revendicărilor lor specifice.În acelaşi timp, însă, această tendinţă riscă să le perpetueze şi să le adîncească izolarea. Nu ne referim aici la extremiştii care fac din „negritudine" supremul lor titlu de glorie, practicînd un rasism răsturnat dar nu mai puţin aprig decît al duşmanilor lor de moarte. Chiar şi negrii dornici să se afirme în interiorul societăţii americane (nu situîndu-se ostentativ în afara ei) sînt însă confruntaţi de necesitatea unităţii de acţiune.

Cum altfel se poate explica reunirea celor 13 membri de culoare ai Congresului american — trecînd peste deosebirile de vederi uneori esenţiale dintre ei — într-un grup constituit, un aşa-numit „caucus" ? Se ştie că ei au aşteptat mai bine de un an o audienţă colectivă la preşedintele Nixon, că, în semn de protest au boicotat şedinţa consacrată prezentării mesajului despre „Starea Uniunii" şi că, după aceea au fost rugaţi, prin intermediul singurului senator negru, Edward Brooks, să mai aştepte vreo două luni, pentru ca să nu se creeze impresia că au fost primiţi sub presiune. Se ştie, de asemenea, că întrevederea de la Casa Albă (solicitată în februarie 1970 şi realizată la 25 martie 1971) a fost considerată de ambele părţi ca „dezamăgitoare". Preşedintele a ascultat cererile congressmenilor (1 100 000 de posturi de stat, stabilirea unui venit minimal pentru familiile de patru persoane, sprijin financiar pentru oamenii de afaceri de culoare etc.) dar nu a dat curs decît cîtorva propuneri necostisitoare şi de mică importanţă. Acum, acelaşi „caucus" intenţionează să convoace o convenţie cu participarea tuturor celor 1 860 de oficialităţi de culoare care deţin funcţii elective pentru a stabili o linie comună în vederea viitoarelor alegeri prezidenţiale. Întrebarea este dacă negrii vor reuşi sau nu să se constituie într-o forţă care să conteze în balanţa electorală. Negrii americani s-au deprins să-şi exercite dreptul de vot (în statele din sud, numărul alegătorilor de culoare înscrişi pe liste s-a triplat, aproape, în ultimul deceniu, ajungînd de la 1 300 000 la 3 400 000).

Oamenii politici — atît democraţi cît şi republicani — nu depun însă prea mari eforturi pentru a le cuceri voturile considerînd de la sine înţeles că negrii le vor da în bloc democraţilor. Congressmenii negri reflectează acum la o strategie bazată pe o „a treia forţă" : pentru a-i determina pe democraţi să includă în platforma lor politică anumite puncte de vedere ale populaţiei de culoare, vor avea în rezervă un candidat negru la preşedinţia S.U.A., eventual pe tînărul şi bătăiosul congressman John Conveyrs (42 de ani, farmec personal, voinţă de fier, originar din Detroit, membru al Camerei Reprezentanţilor din 1965). Dacă termenii lor nu ar fi acceptaţi,

oamenii politici negri ar urma să meargă pînă la capăt, propunînd candidatura lui Conveyrs pe o listă separată și răpind astfel un însemnat număr de voturi candidatului democrat.

Deși un membru al Comitetului Național al partidului democrat este de părere că „chiar dacă nu vor putea să obțină desemnarea persoanei dorite de ei, negrii vor dispune de veto împotriva oricărui candidat democrat", principalii oameni politici au îndoieli serioase în privința valorii lor electorale. Senatorul Edward Muskie a afirmat de curînd că, dacă va candida la președinție, nu va accepta un tovarăș de listă negru, deoarece acesta ar determina înfrîngerea sa în alegeri și totodată compromiterea eforturilor pentru asigurarea egalității în drepturi a americanilor de culoare. Alți doi posibili candidați la președinție — senatorul George McGovern și primarul din Los Angeles Sam Yorty — s-au declarat neplăcut surprinși de vorbele lui Muskie, au spus că e „ridicol" ca cineva să fie respins aprioric pe criterii de rasă, dar nu s-au grăbit să precizeze că ei n-ar proceda la fel.

Președintele Nixon a reacționat fără întîrziere: „Este o calomnie la adresa poporului american să pretinzi că el nu va susține un candidat din cauza rasei, a religiei sau a culorii sale. Este extrem de important să nu se spună unei mase de tineri că s-au născut în condiții care îi privează de orice șansă de a ajunge în vîrful piramidei". Declarația președintelui a fost considerată ca o acțiune tactică fără însemnătate în strategia generală a partidului republican definită, după cum arătam în numărul precedent, ca „sudistă". Căci adevărul este că nu de votul negrilor se tem în primul rînd partidele politice. Atunci cînd se gîndesc la o „a treia forță" de natură să le încurce socotelile ele sînt speriate de perspectiva unei noi confruntări cu forțele ostile integrării negrilor. Aici nu mai este vorba de speculații, de o raliere ipotetică, ci de un adversar real cu care și-au mai măsurat o dată puterile. Este vorba evident de George Wallace, din nou guvernator al Alabamei și din nou gata să se avînte în competiție atrăgînd de partea sa pe toți rasiștii din sud și nu numai din sud.

PERICULOASA STRATEGIE SUDISTĂ

Măsura pericolului potențial **direct** pe care-l reprezintă este bine cunoscută și, deși nu s-a materializat în 1968 nu poate fi trecut cu vederea: acest demagog ar fi putut (și va putea și în 1972) să determine rezultatul alegerilor prezidențiale. Nu, evident, obținînd să fie ales el însuși — această perspectivă a fost și rămîne cu desăvîrșire exclusă — dar împiedicîndu-i și pe candidatul democrat și pe cel republican să întrunească majoritatea în colegiul electoral ceea ce ar avea ca rezultat lăsarea deciziei finale în seama Camerei Reprezentanților și, implicit, posibilitatea unor tranzacții și concesii politice profund dăunătoare. Dar dacă acest pericol direct a fost ocolit o dată și va fi probabil ocolit din nou, pericolul **indirect** a acționat și acționează perfid în ambele partide. Existența lui Wallace și a curentului de opinie îmbrățișat de el împinge la supralicitare pentru cucerirea voturilor adversarilor integrării.

Pentru moment, ținta lui George Wallace este tulburarea apelor în interiorul partidului democrat. El a lăsat să se înțeleagă că intenționează să se prezinte în alegerile preliminare ale partidului democrat în cîteva state (Florida, Tennessee, Carolina de Nord, Wisconsin, Maryland, Pennsylvania). Dacă — așa cum e mai mult ca sigur — nu va obține desemnarea convenției democrate, va candida din nou în alegerile prezi-

Curtea închisorii din Attica, după asaltul celor 1 700 de soldați

dențiale ca „independent" la fel ca în 1968. Între timp însă, o victorie parțială (de exemplu mandatul democraților din Florida) i-ar permite să se amestece în formularea platformei electorale a partidului democrat, imprimîndu-i o orientare mai de dreapta.

Interesant este că tactica lui Wallace a evoluat substanțial. Acum el afirmă: „Alabama a acceptat o politică de nediscriminare. Problema este doar ce mijloace să se folosească pentru eliminarea segregației". Parcă n-ar fi el omul care, în 1963, cînd a obținut primul mandat de guvernator sub deviza „segregație azi, segregație mîine, segregație pe veci" s-a postat în fața Universității din Alabama pentru a împiedica fizic intrarea primilor doi studenți negri înscriși din ordinul Curții Supreme. Timpurile s-au schimbat și dovada cea mai bună este faptul că în Alabama integrarea își urmează cursul, peste capul lui Wallace și chiar neținînd seama de neașteptatele apeluri la „moderație" lansate de guvernul federal. Iată de ce, numeroși comentatori și oameni politici se îndoiesc de eficacitatea unei atitudini „mai wallace-iste decît cea a lui Wallace însuși". „Strategia sudistă" a Administrației riscă să se dovedească falimentară.

Dar chiar dacă ar da dividende politice, chiar dacă ar influența decisiv jocul electoral, această „strategie" este în orice caz prea costisitoare pentru poporul american. Ea presupune cultivarea și exacerbarea neîncrederii între rase și încetinește sau chiar contracarează procesul de osmoză internă, împingînd la separatism, agravînd decalajele, punînd în primejdie însăși viața socială normală.

„AMERICA ȘI VIOLENȚA"

Încă de la începuturile ei, ne asigură istoricii, societatea americană a fost mai violentă, mai înclinată spre soluții sîngeroase decît alte comunități umane. Întemeiată pe exterminarea populației băștinașe — indienii — ea s-a defulat, ulterior, asupra negrilor pe care și-i adusese de peste mări pentru a o sluji și pe care, secole în șir, i-a privit ca pe niște suboameni.

Într-un interesant studiu intitulat „America și violența", Claude Julien recapitulează în „Le Monde" cîteva cifre edificatoare:

Cifrele furnizate de Institutul Tuskegee: între 1880 și 1955 s-au înregistrat 4 753 de linșaje, dintre care cele mai multe — 3 024 linșaje de negri și 490 de linșaje de albi „vînduți negrilor" — în sudul țării.

Cifra pierderilor de vieți omenești în războiul de secesiune, adică în războiul pentru abolirea sclaviei: 498 000, mai mare decît numărul morților americani din cel de-al doilea război mondial (403 999).

Cifrele (și numele) din anii luptei pentru drepturile civile: în 1963, asasinarea negrului Medgar Evers la Jackson și dinamitarea unei biserici din Birmingham, unde și-au pierdut viața patru fetițe negre; în 1964, asasinarea a trei tineri albi care militau în Mississippi pentru integrarea rasială; în 1965, asasinarea liderului Panterelor negre, Malcolm X, și 35 de victime în răscoalele din cartierul Watts al orașului Los Angeles; în 1968, asasinarea liderului populației de culoare Martin Luther King, laureat al premiului Nobel pentru pace; în perioada 1969—1970 — asasinarea a circa 30 de membri ai Panterelor negre.

Cifre comparative: comisia Eisenhower (una dintre cele patru comisii prezidențiale care au studiat în ultimul deceniu problema mereu acută a violenței) a stabilit că, în cinci ani au avut loc 234 răscoale rasiale care au făcut aproape 200 de victime și că, în aceeași perioadă, au fost comise 50 000 de asasinate de drept comun. Totodată, în închisorile americane intră anual 135 000 de deținuți deși, în fiecare an se produc nouă milioane de crime și delicte grave (asasinate, violuri, tîlhării cu folosirea armelor etc.).

Este oare mai mare procentul criminalilor și al delincvenților printre negri? Componența rasială a deținuților din închisori pledează în favoarea acestei presupuneri. În Statul New York — a cărui reputație a fost mînjită de masacrul fără precedent din închisoarea Attica — 80 la sută dintre condam-

naţi sînt negri şi portoricani, care reprezintă sub 30 la sută din populaţia statului. În California, 47 la sută dintre deţinuţi sînt negri sau americano-mexicani, două grupuri etnice care nu formează la un loc nici 12 la sută din populaţia statului. A te naşte negru (sau portorican sau americano-mexican) echivalează deci cu a avea de patru pînă la de şase ori mai multe şanse decît un alb să ajungi în închisoare.

Cu mai puţine posibilităţi de a învăţa la şcoală şi mai puţine posibilităţi de a fi angajaţi într-o slujbă bună, locuind în condiţii mai proaste şi avînd, mai ales, mai puţine speranţe de a-şi asigura prin muncă onestă o viaţă acceptabilă cu perspective de progres economic şi social, negrii furnizează, în mod real, un procent mai mare de delincvenţi decît albii. Dar prezenţa lor în închisori este în orice caz disproporţionată în raport cu măsura în care încalcă legile. Anul acesta, revistele „Time" şi „Newsweek" au consacrat cîte o cover-story gravei probleme a închisorilor americane. Reporterii lor au constatat că pentru un negru este mult mai uşor decît pentru un alb să intre în închisoare şi să rămînă acolo vreme îndelungată. Prejudecăţile tribunalelor aproape exclusiv albe, lipsa de asistenţă juridică adecvată, incapacitatea de a-şi prezenta cazul într-o lumină mai favorabilă conlucrează pentru a determina întemniţarea pe termene lungi a unor negri autori ai unor încălcări ale legii pentru care majoritatea albilor sînt amendaţi, condamnaţi cu suspendarea pedepsei sau condamnaţi la închisoare pe termene foarte scurte. Dramaticul caz al lui George Jackson întemniţat cu 12 ani în urmă pentru complicitate la furtul a 70 de dolari şi împuşcat în cursul unei presupuse tentative de evadare (misterioasă, suspectă, incredibilă de la bun început şi încă şi mai incredibilă acum, cînd s-a dovedit pînă unde poate merge cu înscenările conducerea penitenciarelor americane) este una dintre cele mai triste edificatoare ilustrări ale acestei situaţii.

În articolul despre moartea violentă a cinci oameni, printre care şi George Jackson la închisoarea din San Quentin (vezi „Lumea" nr. 37), exprimam anumite dubii în legătură cu versiunea oficială care susţinea că doi deţinuţi negri au fost împuşcaţi după ce ei şi alţi deţinuţi uciseseră cu cuţitele trei gardieni albi. Conducerea închisorii nu furnizase — şi nu a furnizat nici pînă acum — vreo dovadă a aserţiunilor ei. Mai mult chiar, zilele trecute, s-a dezvăluit că autopsia lui George Jackson a infirmat declaraţia conducerii închisorii, potrivit căreia acesta ar fi fost împuşcat în cap, în timp ce încerca să fugă, de către un gardian dintr-un turn de pază. Jackson a fost împuşcat în spate. Oare nu cumva, aşa cum susţine mama lui, a fost ucis în celulă şi tîrît abia după aceea în curte ?

Înainte de a ordona să se tragă în plin, directorul închisorilor din statul New York, Russell Oswald (în stînga, jos), discută cu viitoarele sale victime

După cele întîmplate la Attica, în civilizatul stat New York, dubiile devin şi mai îndreptăţite.

MINCIUNI DESPRE UN MASACRU

Iată, pe scurt, cum s-au succedat evenimentele la închisoarea Attica, în care peste 2 300 de condamnaţi, dintre care 85 la sută negri şi portoricani, erau păziţi exclusiv de gardieni albi.

La început a fost o revoltă a deţinuţilor care au reuşit să ia ostatici 43 de gardieni, şi au cerut să ducă tratative cu conducerea închisorii. Erau deţinuţi de drept comun dar revendicările lor au fost apreciate ca avînd un caracter politic. Se manifesta şi aici ceea ce George Jackson descrisese drept politizarea şi radicalizarea negrilor care îşi petrec o bună parte a vieţii dincolo de gratii. Răsculaţii au cerut ca discuţiile să se poarte prin intermediul unor personalităţi ale vieţii publice printre care cîţiva preoţi de culoare, ziaristul Tom Wicker de la „The New York Times", avocatul radical Willian Kunstler, liderul Panterelor negre, Bob Seale, şi Herman Badillo, membru al Camerei Reprezentanţilor. Tratativele, însă, nu avansau, cererile deţinuţilor fiind considerate incompatibile cu prevederile legale. Grupul de „mediatori" a ajuns la concluzia că numai guvernatorul statului New York, Nelson Rockefeller ar putea salva, prin prezenţa lui, situaţia. Rockefeller a refuzat însă să vină la faţa locului. În ultima clipă s-a dat publicităţii următoarea declaraţie : „Comitetul de observatori de la închisoarea Attica este acum convins că aici poate avea loc un masacru. În numele umanităţii din care facem parte cu toţii, chemăm pe toţi cei ce iau cunoştinţă de acest text să-l implore pe guvernatorul statului să vină la închisoarea Attica pentru a se consulta cu comitetul de observatori astfel încît să se cheltuiască timp, nu vieţi, în încercarea de a rezolva problemele care ne stau în faţă".

Zadarnic. Guvernatorul avea alte intenţii şi le-a adus la îndeplinire. O forţă formată din 1 700 de soldaţi a luat cu asalt închisoarea. Observatorii au fost încuiaţi într-un loc izolat, aşa că nu au putut să vadă ce se întîmplă. Au auzit doar vacarmul şi împuşcăturile. Curînd avea să se afle că au murit 42 de oameni : zece gardieni şi 32 de deţinuţi. Alţi 50-60 de deţinuţi au fost răniţi grav. „Martori oculari" au descris, pentru uzul Americii şi al întregii lumi, o scenă de coşmar. Cum, în momentul cînd au pătruns în închisoare, au văzut opt deţinuţi tăind simultan beregata a opt gardieni legaţi în prealabil de cîte un stîlp. Cum au tras, atunci, în deţinuţii călăi, reuşind să salveze astfel viaţa altor gardieni luaţi ostatici. Cum au găsit cadavrele a doi gardieni oribil mutilaţi şi ucişi cu două zile în urmă. Guvernatorul Rockefeller a felicitat forţele de ordine pentru vitejia lor. Preşedintele Nixon l-a felicitat pe Rockefeller pentru hotărîrea cu care a acţionat. Opinia publică americană era cutremurată de „sălbăticia" negrilor de la Attica.

Abia după aceea a izbucnit scandalul. „Martorii oculari" minţiseră cu neruşinare, iar minciunile lor fuseseră confirmate de cele mai înalte autorităţi ale statului New York. A dovedit-o autopsia: toate victimele — gardieni şi deţinuţi — căzuseră sub focurile trase cu sînge rece de „forţele de ordine". Nimeni nu murise de cuţit. Nimeni nu fusese asasinat sau mutilat de deţinuţi. Russell Oswald, directorul închisorilor din statul New York şi guvernatorul Rockefeller s-au văzut siliţi să revină asupra primelor lor declaraţii şi să admită adevărul. De atunci, presa şi opinia publică sînt răscolite, se formulează acuzaţii la care puţini ar fi îndrăznit să se gîndească înainte, se pun întrebări la care nimeni nu ar putea să răspundă. Masacrul din închisoarea Attica este calificat drept un act ruşinos, căruia nu i se poate găsi nici o scuză. Cele mai grave acuzaţii vizează însă perdeaua de minciuni cu care s-a încercat să se acopere întreaga afacere.

Încheiem articolul despre situaţia negrilor din Statele Unite pe semnele de întrebare pe care le pun evenimentele de la Attica. A fi deţinut de drept comun nu este o situaţie tipică pentru negrul american. Nu cumva, însă, diversiunea rasială continuă să fie o caracteristică a sistemului? Attica, orăşel cu o populaţie mai mică decît numărul deţinuţilor din închisoarea sa, s-a înscris în geografia politică a S.U.A. ca punctul de declanşare a unui nou val de neîncredere, suspiciuni, revoltă. Şi nu numai pe plan rasial.

Felicia ANTIP

PE ȘOSELELE VIITORULUI (II)

● „Automotivul" de probă n-a încăput pe șosea ● Monumentul lui N. N. Bliss și drama soților Hay ● „Automobilul viitorului" sau concurența prezentului? ● Din fruntea producției la coada exportului

„În anul 1980 automobilul trebuie să fie un mijloc de transport absolut sigur. Dacă pentru îndeplinirea acestui comandament vehiculul viitorului nu va semăna cu vehiculul actual, aceasta este o chestiune fără nici un fel de importanță". Iată concluzia unui sondaj făcut în luna august de o agenție demoscopică, asupra unui număr de 5 000 de persoane, la solicitarea lui Denn Toms, directorul organizației nord-americane „The National Highway Traffic Safety Administration".

De ce era necesară o anchetă de mari proporții pentru a se ajunge la o concluzie dinainte știută? Răspunsul la această întrebare trebuie căutat în faptul că pretutindeni, în țările capitaliste unde a început campania pentru autocirculația fără accidente, s-a înregistrat o stranie „opoziție" din partea nu atît a publicului cît a unor „mass media", printre care se numără ziare cu mare tiraj, publicații tehnice de specialitate, emisiuni de radio și de televiziune organizate de experți. Argumentele acestora sînt de două feluri. Primul: nu **automobilul** ci **automobilistul** trebuie format pentru a evita accidentele. Al doilea: vehiculul cu „grad înalt de securitate în circulație" nu va putea fi decît un automobil-monstru, mare, greu, scump și urît de care vor fugi toți cumpărătorii.

Mai înainte de a vedea dacă, într-adevăr, în anii viitori vom întîlni pe autostrăzi „monștri" nepericuloși, să deschidem o paranteză. Autorii sondajului de opinie nu s-au mulțumit cu o singură întrebare. Au pus-o și pe a doua, care suna astfel: „dacă nu se va putea realiza un automobil «sigur», ar fi preferabil să se renunțe la circulația rutieră cu vehicule individuale?" Nimic nu ilustrează mai bine pasiunea oamenilor pentru automobile decît unanimitatea cu care au răspuns: Nu! Cu alte cuvinte, sigur sau nesigur, automobilul rămîne mijlocul preferat de circulație, cel puțin pînă în 1980 dacă nu și mai departe.

Cunoașterea elementară a procesului de producție în industria automobilelor obligă pe orice comentator să admită că modelele aflate în toamna anului curent pe „benzile rulante" și catalogate „Seria '72" sînt, în general, destul de bine construite pentru a rămîne în circulație 8—9 ani, media de vîrstă activă a majorității autovehiculelor de tipul actual.

În cazul acesta, discuția, zgomotoasă, despre o „revoluție" în construcția mecanică a mijloacelor de transport se mărginește, deocamdată, la simple speculații teoretice? Așa s-ar părea cu toate că de pe acum există „prototipuri" de automobile „sigure", supuse probelor de drum.

Primul vehicul de tipul acesta a fost proiectat de... un arhitect și construit de un atelier de aparate electrice din Cleveland, la comanda

Expertul american Denn Toms (x) cercetează un automobil de fabricație europeană după simularea unui accident

unei societăți de asigurare. Început în 1966 „The Safety Automotive", cum este numit acest exemplar unic, s-a aflat gata de drum în 1968 — dar n-a putut fi încercat niciodată pe șosele, deoarece s-au opus autoritățile polițienești. Vehiculul era de aproape două ori mai lat decît automobilele obișnuite în Statele Unite. Lungimea lui — și ea exagerată — nu juca un rol prea mare, după cum nici greutatea nu trecea de o tonă și jumătate. Dar întregul gabarit al exemplarului de încercare depășea cu mult pînă și faimoasele „autocuirasate", automobilele grosolane fabricate special pentru gangsteri în timpul prohibiției din America. Prețul nu mai avea importanță. Societatea de asigurare cheltuise, pînă în cele din urmă, suma cochetă de un milion de dolari pentru a-și vedea automobilul gata și „sigur". Mulți ziariști s-au întrebat, după ce experiența aceasta scumpă și stupidă a fost încheiată, dacă scopul ei nemărturisit nu era tocmai de a demonstra că în stadiul actual al tehnicii un autovehicul „indestructibil" nu poate fi realizat în mod normal. Însuși reprezentantul societății de asigurare a declarat la deschiderea salonului în care a fost expus singuraticul „The Safety Automotive" că astfel de vehicule nu merită a fi construite „spre a salva viața acelor automobiliști care vor, neapărat, să se arunce în primul arbore de pe șosea cu 160 de kilometri pe oră".

Sub presiunea comisiilor și comitetelor de securitate a circulației, înființate în mai multe țări occidentale fie din inițiativă guvernamentală, fie ca organe auxiliare ale automobil-cluburilor, uzinele au început și ele, tot prin anii 1966—67, să construiască „autovehicule-sigure". În principiu, automobilul anilor „80" va corespunde tipului a cărui schiță o reproducem în cadrul acestor pagini. El trebuie să prezinte primele garanții de securitate „activă" și „pasivă" în circulație, cu alte cuvinte să asigure viața oamenilor din vehicul și să provoace minimum de daune în jurul lui. În acest scop, automobilele se vor compune din două „corpuri" bine îmbricate: o cutie rigidă, cu structura din bare de oțel dur, în care se vor afla călătorii, inclusiv conducătorul vehiculului, și o caroserie din tablă subțire sau din materiale elastice, „șifonabilă", a cărei misiune este să amortizeze loviturile puternice. În „cutia rigidă" se prevăd baloane care se umflă subit în cazul unei tamponări frontale și apără pasagerii din față de șoc; apoi perne „glugi" rețele care învăluie brusc capetele sau corpurile pasagerilor din spate; centuri obligatorii pentru toți pasagerii la viteze mai mari de 50 de km/oră. Toate uneltele de conducere, volan, frîne, pedale, vor fi rigide în stare normală, suple sau telescopate în cazul unui șoc. În structura „șifonabilă" care îmbracă cutia rigidă cu pasageri va avea loc motorul, el însuși învăluit într-o manta rezistentă, și rezervorul de benzină, construit dintr-un material plastic foarte dur și ignifug. În cazul unei ciocniri violente sau al vreunei capotări acrobatice, rezervorul trebuie să devină „largabil", cam ca la avioane, adică să fie aruncat prin forța loviturii departe de automobil, spre a se evita pericolul atît de grav astăzi al exploziilor și incendiilor.

Priviți, din nou, schița. „Par-șocuri" frontale și dorsale, amortizoare de tot felul, bare rigide și bare flexibile — concepute pentru a lăsa indemni — în măsura posibilului — pe toți oamenii care ar avea plăcerea de a călători în automobil sau ghinionul de a circula în fața lui. Unanimitatea experților admite că în condițiile mai sus arătate, în linii mari, automobilele vor deveni sigure, adică numărul de victime ale circulației va fi redus la mai puțin de jumătate din înspăimîntătoarea hecatombă actuală. Nu-i mai puțin adevărat că orice eforturi tehnice s-ar face, „automobilul viitorului" nu va fi lansat pe autostrăzi în cantități industriale decît prin anii 1978—1980.

Ce se va întîmpla pînă atunci? Una din problemele delicate din perioada pe care am numi-o de „tranziție" va fi „circulația mixtă". În mod fatal, parcul de autovehicule mari și mici, care numără azi între 240 și 250 de milioane de unități active (fără motocicletele care revin foarte repede la modă), va crește în următorii zece ani cu 25 pînă la 40 de milioane de vehicule anual! Nu toată lumea este de acord cu evaluarea secretarului general al Organizației Națiunilor Unite care crede că în

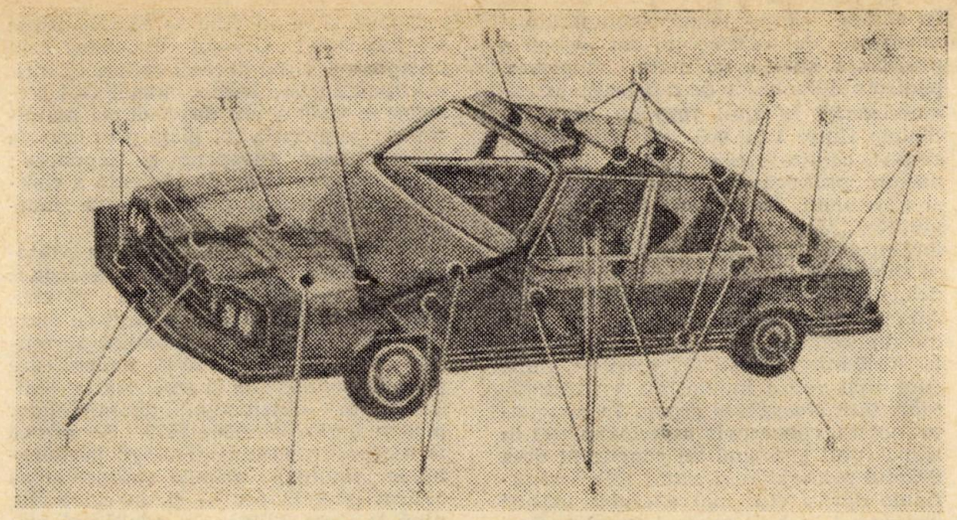

„AUTOMOBILUL VIITORULUI"

În această schiță sînt prezentate principalele modificări ce ar trebui aduse construcției autovehiculelor pentru a se ajunge la un grad înalt de securitate în circulație. 1) Structură frontală din material elastic pentru apărarea pietonilor și amortizarea șocurilor. 2) „Zona șifonabilă", a caroseriei, fabricată din metal ușor care se strînge ca o armonică în cazul unui șoc frontal. 3) Bara de direcție și pedalele pliabile în caz de accident. 4) Pernă specială și rețea pentru învăluirea și protejarea capului ; centură pentru protejarea conducătorilor și a pasagerilor în caz de accident. 5) Resorturi speciale pentru închiderea și deschiderea ușilor. 6) Frine „anti-bloc". 7) Amortizoare hidraulice „anti-șoc". 8) „Zona șifonabilă" din spate se va strînge ca o armonică, amortizînd puterea izbiturilor. 9) Rame de oțel cu mare putere de rezistență la lovire, „centură dură" înconjoară partea „neșifonabilă" a caroseriei pe care o apără de șocurile laterale. 10) Capace rigide care protejează capetele pasagerilor pentru eventualitatea că vehiculul s-ar deforma din cauza răsturnării. 11) „Retroperiscop" cu oglindă specială panoramică pentru cercetarea drumului înapoia vehiculului. 12) Sistem de corectare automată a direcției în cazul devierilor provocate de vînt puternic, ploaie, derapaj, virări imprudente. 13) Cutia metalică de apărare a motorului. 14) Amortizoare hidraulice „anti-șoc".

mult discutatul și așteptatul an 2 000 vor fi pe planetă 2 miliarde de automobile pentru 7 miliarde de oameni! Fără îndoială, însă, că densitatea automobilistică va urma de-aproape densitatea antropologică. Ecuația om-automobil, caracteristică acestui secol de înaltă civilizație tehnică, se află departe de a fi satisfăcut cele mai mari valori ale sale. Înainte de a circula cu „automobile sigure", locuitorii planetei vor să circule cît mai mult posibil cu automobile simple.

Marile uzine nu fac opoziție deschisă campaniei pentru modificarea autovehiculelor. „General-Motors", „Ford", „Volkswagen", „Renault", „Toyota", „Mercedes", „Fiat" și alte cîteva fabrici au pus în lucru, efectiv, dacă nu automobilul-sigur în ansamblul lui, cel puțin cîteva piese sau mecanisme de natură să amelioreze ținuta de drum, frînarea, accelerarea și decelerarea vehiculului, luminatul în timpul nopții, generalizarea farurilor halogene pe timp de ceață, generalizarea sistemului de frîne electronice anti-bloc pentru reducerea derapajelor și siguranța virajelor strînse.

Opinia publică este, desigur, grăbită să afle că toate aceste retușuri ale automobilelor vor deveni cît mai curînd uzuale. Curba ascendentă a numărului de accidente de pe căile de circulație trebuie frîntă, cu orice preț. De la începutul veacului și pînă acum ea nu a încetat să urce și se poate observa chiar o anumită creștere ritmică, extrem de îngrijorătoare, cu toate măsurile educative și protective ce se iau de autoritățile responsabile.

Am ajuns să avem o „istoriografie a catastrofelor rutiere". În mod exagerat — dar nu fără o legitimă intenție educativă — mai multe țări își revendică „primul accident" din epopeea automobilelor. O publicație a propus să se înalțe unul — sau chiar mai multe — monumente în amintirea lui H. H. Bliss, simplu om de pe stradă, care în septembrie 1899, vrînd să traverseze așa cum traversa toată lumea o arteră centrală din New York a fost lovit și omorît de „una din acele oribile «droșce» care au început să umble singure pe ulițele nefericitului nostru oraș", cum scria un ziar de-atunci.

Istoriografii francezi afirmă că H. H. Bliss n-ar fi fost prima victimă de pe Pămînt a „miraculoasei jucării mecanice", cum numesc ei automobilul, cu un eufemism specific spiritului galic. Colecțiile presei pariziene — pe care le-a răsfoit și Ilya Ehrenburg pentru a scrie romanul său pamflet "10 C.P." — atestă că „un groaznic, neașteptat și inexplicabil accident s-a produs în apropiere de pașnicul oraș Poitiers, din partea de vest a Franței, în septembrie 1898", așa dar cu un an înaintea mortii lui Bliss.

Victima era un temerar avocat din localitatea citată, Louis Hay. El citise că Emile Zola, ale cărui scrieri îl entuziasmau, „a făcut o plăcută promenadă de la Paris pînă la Versailles și înapoi cu auto-phaetonul, fabricat de atelierele «Panhard și Levassor»". Nu-i scăpase nici faptul că după încheierea cu bine a acestui periplu neobișnuit, Zola făcuse presei o declarație profetică : „Viitorul aparține automobilului. Sînt convins ! Binefacerile lui vor fi incalculabile: mai multă bunăstare pentru toți, distanțele din ce în ce mai apropiate, pe scurt un nou instrument de civilizație și fraternitate"...

Nimic nu putea fi mai ispititor pentru avocatul din Poitiers decît să încerce și el aventura care-l înfierbîntase pe marele scriitor Emile Zola. Louis Hay s-a dus la atelierul Panhard-Levassor și a cumpărat cu 15 000 de „napoleoni" de aur, preț fantastic la valutele de azi, un auto-phaeton „model special". Prietenii și rudele lui încercaseră, în zadar, să-l oprească de la această nebunie. „Nu departe de Melun, pe moșia ducelui de Berry, vacile au atacat un automobil și șoferul abia a putut scăpa cu viață", i-a povestit un vecin. „La Triel un taur s-a repezit asupra unui phaeton și șoferul a sărit în șanțul drumului, alegîndu-se cu răni și fracturi" — adăuga alt cronicar amator al accidentelor de circulație — specie care, după cum se vede, a înflorit de multe decenii pe Planetă.

Louis Hay n-a putut fi clintit din dorința lui de a „zbura" cu phaetonul fără cai. L-a cumpărat, meșterii din atelier i l-au livrat la Poitiers, iar în prima duminică însorită din septembrie 1898 Hay și-a îmbarcat soția și amîndoi au plecat, după mai multe rateuri și pocnituri redutabile, pe drumul de căruțe, afară din oraș. Au călătorit aproape o jumătate de oră, cu viteza de 30 de kilometri la ceas. Doi țărani care-și culegeau via au povestit, apoi, că phaetonul a apărut, mîndru, într-o largă cunună de praf, pe culmea unei coline. De-acolo, drumul de țară cobora repede spre vale, cu vreo cîteva cotituri. Hay n-a mai putut sau n-a mai știut să folosească frîna de mînă. Phaetonul a pornit-o nebunește la vale, s-a răsturnat la primul viraj, s-a prăbușit peste cap într-o rîpă, care a fost și mormîntul soților Hay.

De sute de mii de ori s-au repetat, de atunci, tragicele întîmplări ale lui H. H. Bliss și Louis Hay. Și se vor repeta, din nefericire, încă mulți ani de-acum înainte, dacă acțiunea pentru securitatea rutieră nu va reuși să determine, fără amînări, apariția unor termeni cu desăvîrșire noi în enigmatica ecuație „automobil + om".

Pentru scopul acesta trebuie să contribuie uzinele, automobiliștii și constructorii de drumuri carosabile. Sînt, oare, toți aceștia, dispuși să-și facă datoria, de urgență și să oprească „războiul nedeclarat" de pe șosele? Pare-se că nu !

Să lăsăm, deocamdată, în rezervă pe automobiliști și pe inginerii de drumuri și șosele, pentru a vedea ce se întîmplă cu factorul numărul unu al viitorului automobil, fabricanții. Înainte de a începe, serios, lupta cu accidentele, ei au început lupta pentru cîștigarea marilor piețe de vînzare. Și nici măcar pentru „automobilele sigure", ci pentru acestea de toate zilele, pe care le fabrică acum în lanț.

De cea mai mare elocvență, în ordinea aceasta de idei, este „dilema" lui Denn Toms. Energicul șef al comisiei americane de securitate rutieră se află implicat, actualmente, într-o dispută inter-uzine de gigantice proporții. După cum se știe, el — în numele legii — a obligat pe fabricanții americani să treacă la pregătirea vehiculului-miracol care nu va mai răni pe nimeni. Zis — și aproape făcut. Henry Ford al II-lea, moștenitorul uzinelor din Detroit, a tunat și a fulgerat, a dat vina pe autostrăzi, pe pietoni, pe șoferi și pe semnele de circulație, dar în cele din urmă a trebuit să investească aproape un miliard de dolari în pregătirea viitorului automobil, deoarece și concurentul său local, „General Motors" luase aceeași hotărîre. Rămînea, însă, în picioare, problema concurenței „extra-americane".

Pînă acum 20 de ani era o adevărată și uimitoare raritate să întîlnești pe șoselele americane un automobil de fabricație europeană. Mai întîi, intervenea o chestiune de gust, de stil. Automobilele europene erau, în linie generală, mai mici, mai ușoare, cu motoare mai puțin puternice decît concurentele lor americane. Ele nu puteau „ține

drumul" alături de masivele produse ale uzinelor „General Motors", veritabile nave rutiere cu caroserii baroce, cu motoare de cel puțin 80 de cai, echipate cu detalii fanteziste, cu claxoane asurzitoare și un mare număr de garnituri cromate sau nichelate, de cel mai autentic prost gust burghez.

După războiul mondial nr. 2, pe piața americană au prins a se strecura vreo cîteva vehicule englezești, cu precădere produse „snob" ale uzinelor Rolls-Royce, seducătoare de neo-miliardari prin linia lor „decadentă" și prețul lor exorbitant. Printr-un fel de contrast pe care automobiliștii amatori s-ar putea să-l înțeleagă, mulți americani mijlocii au început să îndrăgească automobilele mici. Un reprezentant abil al uzinelor vest-germane „Volkswagen" a lansat publicitatea vestitului vehicul popular cunoscut sub numele de „gărgăriță". Foarte mic, foarte ieftin dar suficient de puternic pentru a atinge viteza de 100 km/oră în vreo 12 secunde după pornire, „gîndăcelul-harnic" și-a făcut loc, repede, pe piața nord-americană de automobile.

Astăzi se admite că din numărul total de circa 80 de milioane de automobile aflate în circulație pe teritoriul Statelor Unite (parcul total atinge 107 milioane) nu mai puțin de patru milioane de unități poartă marca „VW". Patronii uzinelor din Detroit și Cleveland, cele două cetăți ale industriei de automobile, au motive serioase de îngrijorare, dacă privesc — și desigur că asta fac în fiecare zi — statistica producției și vînzărilor. În anul 1969 au fost produse 10 206 000 de automobile cu mărci americane, o cotă de aproximativ 45 la sută revenind concernului „General Motors" (mărcile Chevrolet, Buick, Oldsmobile etc.) și 31 la sută firmei Ford. Un an mai tîrziu, în 1970, producția americană a scăzut — experții afirmă că „s-a prăbușit" — la 8 281 000 — deci cu o diferență în minus de circa două milioane de unități, ceea ce în mod evident a alarmat întregul sistem al economiei capitaliste americane.

Să fie vorba de o reținere a cumpărătorilor, de punctul culminant al supraproducției ? Incontestabil că simptomele pieței nord-americane indică o stare cel puțin preliminară de criză. În același timp, totuși, cumpărătorii americani de automobile au arătat o preferință subită, de mare amploare, pentru automobilele de fabricație extra-americană ! În anul 1970 au intrat în Statele Unite 1 231 000 de automobile străine, cantitate care explică, în mare măsură, prăbușirea producției la Detroit și Cleveland. Între autovehiculele importate, „Volkswagen" ocupă primul loc, cu circa 570 000 de unități. Trebuie să subliniem că această cantitate uriașă de „gîndăcei-harnici" expediați peste Atlantic reprezintă aproximativ o treime din producția anuală a uzinelor de la Wolfsburg — R.F.G., ceea ce, după cum vom vedea îndată, nu a putut rămîne fără consecințe grave. În momentul acesta, concernele americane văd în uzina vest-germană un concurent de-a dreptul primejdios și caută cele mai rafinate dar și cele mai energice măsuri pentru a-i închide accesul pe piața Statelor Unite.

„Gărgărița" nu este singurul automobil mic și străin pe care au început să-l prefere cumpărătorii americani. De vreo trei-patru ani au debutat pe autostrăzile californiene — unde se înregistrează cea mai mare densitate de automobile individuale — vehiculele de fabricație japoneză. Gustul pentru suplele și economicoasele „Toyota" și „Datsun" a devenit o adevărată epidemie. În 1970, uzinele „Toyota", care în 1967 nu existau pe piața nord-americană, au vîndut acolo 185 000 de unități, iar uzinele „Datsun" mai mult de 100 000 de unități, cifre surprinzător de mari pentru niște „mărci" abia introduse în vînzare.

Pentru înțelegerea exactă a fenomenului economic din producția capitalistă de automobile să examinăm un elocvent tabel al relației producție-export. În anul 1970 marii producători capitaliști s-au situat astfel : Statele Unite circa 8,3 milioane autovehicule, Japonia 5,4 milioane, R.F.G. 3,8 milioane, Franța 2,5 milioane, Anglia 2 milioane, Italia 1,6 milioane, Canada 1,2 milioane. Iată acum tabelul exporturilor, care ne rezervă o surpriză foarte interesantă, anume exact la coada lui. În 1970 au exportat : R.F.G. circa 2,1 milioane de autovehicule, Franța 1,5 milioane, Japonia 1,1 milioane, Canada 1 milion, Anglia 0,8 milioane, Italia 0,7 milioane și — în fine — Statele Unite 0,5 milioane ! Uriașul exportator care de aproape șapte decenii refuza clienții și expedia peste hotare numai ce-i prisosea se vede acum de două ori handicapat : pe propria lui piață prin invazia automobilelor europene și japoneze ; la export prin lipsa de apetență a cumpărătorilor străini pentru marfa „mastoc" a uzinelor americane.

Ce legătură au aceste cifre cu „automobilul-viitorului" ? Mult mai strînsă decît ne închipuim la prima privire. Uzinele americane au consimțit cu mare greutate la aplicarea rețetelor formulate de Toms în cele 20 de puncte care prevăd modificările și ameliorările obligatorii în construcția automobilelor pentru perioada 1968—1975. Se știe că la începutul acțiunii „Safety" (automobilele „sigure") uzinele americane au ridicat pînă la cer — și, în orice caz, pînă la Casa Albă — o adevărată clamoare a indignării. Exigențele formulate de Toms implicau investiții noi, neprevăzute, de mai multe miliarde de dolari, obligau pe patroni să reducă din copioasele lor beneficii pentru a construi linii noi de producție și montaj. Dar, culmea indignării era provocată de faptul că Administrația americană își permitea o imixtiune în imperiul intangibil și infailibil al industriei de automobile. De la începutul începutului, acest imperiu industrial, cel mai mare și mai puternic din lume, avusese vanitatea de a refuza orice control al afacerilor sale, cu excepția impozitelor pe care le plătea, cu chiu cu vai, nu la beneficii, ci prin taxele adăugate pe factura prezentată cumpărătorilor.

De vreo cîteva luni, însă, ca prin minune, opoziția uzinelor americane față de proiectele „automobilului-sigur" a dispărut. Ele au înțeles că legea din 1968 și toate dispozițiile Administrației pentru protecția călătorilor și a pietonilor se pot transforma în măsuri protecționiste, împotriva importului de automobile străine. Regulile impuse producției americane sînt, implicit, reguli generale pentru orice vehicul mecanic propus pieței americane.

Starea de alarmă continuă — dar și-a schimbat sediul. Acum ea produce o foarte gravă migrenă producătorilor de „Volkswagen" și de „Toyota". Ameliorările tehnice cerute de comisia lui Toms sînt considerate absurde de către experții europeni și japonezi. Ei propun alte soluții anti-skid, anti-șoc și în general anti-accidente. Recomandă omogenizarea vitezei de circulație, plafonarea ei la 100 de km/oră și — fără glumă — propun sporirea accelerată a numărului de automobiliste, ca urmare a constatării statistice că femeile sînt mult mai prudente în mînuirea volanului și pedalei de accelerație, mai ales în orașe.

Părăsind, pentru moment, treburile lor domestice, membrii comisiei americane de securitate rutieră vizitează uzinele din Europa și din Japonia. Ei nu urmăresc, propriu vorbind, să găsească noi soluții tehnice pentru automobilele deceniului 8, cît să mijlocească o posibilitate de a rezolva „problema pieței", criza acută și accelerată care a înmugurit în ansamblul producției și desfacerii automobilelor de azi și de mîine ale uzinelor din statele capitaliste.

Deocamdată — aceasta este problema veritabilă. Indiferent de numărul accidentelor din „războiul nedeclarat de pe șosele", mult visatul „automobil-sigur" trebuie să mai aștepte — și să lase... beneficiilor dreptul de prioritate.

Mircea GRIGORESCU

Miniautomobilele și frămîntările „gigantului" de la Detroit

(Din **Christian Science Monitor**)

LA LIBRE BELGIQUE

BRUXELLES

DIN CONFERINȚĂ ÎN CONFERINȚĂ

LA CONFERINȚA Fondului Monetar Internațional stadiul fluctuațiilor, al parității monetare, este de mult depășit; acum este în cauză sistemul mondial, el trebuie reorganizat. Punctul esențial este că principiile de la Bretton Woods, care ar fi trebuit să constituie un mecanism potrivit, au fost distruse de inflația care a apărut în Statele Unite. Americanii sînt adevărații răspunzători, trebuie să le-o spunem, fără să uităm însă tot ceea ce le datorăm noi prin intervenția lor în Europa, în timpul celor două războaie ale secolului. Va trebui să facem o alegere în favoarea unuia din diferitele sisteme ce se vor propune, dar două norme se impun a fi riguros respectate. Prima rezidă în eliminarea deficitului balanței de plăți a Statelor Unite. Atît timp cît aceasta nu va fi rezolvată, nici o reformă eficace nu va fi posibilă. A doua este că sistemul nou va trebui să fie capabil să evite reînnoirea actelor ca cele care au pus sistemul monetar internațional în starea critică de astăzi. O supunem din nou, inflația din Statele Unite este în cauză și noul sistem trebuie să împiedice ca această situație să se repete și pe viitor.

Dacă aceste două cerințe nu vor fi satisfăcute, nu se va mai putea face nimic, decît să se piardă timpul și să se agraveze și mai mult situația existentă. Aceasta este și așa destul de îngrijorătoare, mărturiile oamenilor de afaceri și chiar cele guvernamentale arată că există temeri în ceea ce privește o reeditare a crizei dintre cele două războaie mondiale și nu îndrăznim să spunem că este o primejdie ireală.

Se observă reducerea investițiilor și dereglarea comerțului internațional. Cea mai amenințată este industria automobilelor : concurența se anunță mai puternică decît pînă acum, iar țările care pierd posibilitatea de desfacere în Statele Unite se străduiesc să o găsească în altă parte. Este cazul Japoniei : atunci cînd s-a așteptat la o sporire a prețurilor automobilelor europene, reflectare a ridicării costului de producție, japonezii au vrut să scadă prețurile lor, ceea ce risca un dezechilibru al pieței.

Este important, evident, să se urmărească evoluția situației americane și să se prevadă pînă la ce punct președintele Nixon are șanse să-i pună capăt. Președintele, înainte de începerea campaniei prezidențiale din 1972, trebuie să facă dovada că planul său este bine conceput și că este într-adevăr în curs de realizare.

Cum se face însă că America, țară cu imense bogății naturale, se găsește astăzi aruncată într-o criză ce amintește de cea din 1929 ? Răspunsul este evident : au fost comise erori grave. Or, despre aceasta nu se vorbește în declarațiile oficiale. Creșterea prețurilor, care constituie problema cea mai imediată, șomajul și dezechilibrul balanței de plăți, toate acestea sînt prezentate ca și cînd ar fi rezultatul unor fapte fortuite și nu al unor erori ce pot fi imputate guvernului american. Este mult mai comod să îți declini răspunderea, aruncînd vina, vag și general, asupra unor țări străine, îndeosebi asupra Japoniei și Europei.

Observăm totuși că dacă o mare parte a americanilor îl urmărește pe președintele Nixon și admite previziunile sale optimiste, în același timp există reticențe printre specialiști. Astfel, buletinul economic din septembrie, publicat de către First National City Bank, face cunoscut, mai întîi că : „Greșeala a fost de a lăsa să crească prea repede masa monetară". Și aceeași instituție trage următoarea concluzie : „Politica monetară este partenerul tăcut primordial al noii politici economice a președintelui Nixon". Acest adevăr elementar părea să nu aibă importanță, pînă acum, în hotărîrile președintelui ; dacă va continua în acest fel, se condamnă la un eșec radical.

Cristofor Columb nu ceruse decît trei zile echipajului său pentru a descoperi America; de această dată, președintele Statelor Unite și-a dat un răgaz de trei luni, pe care noi trebuie să i-l acordăm, chiar dacă nu avem încredere.

Fernand BAUDHUIN

LA TRIBUNE DE GENÈVE

CAUZELE INDISCIPLINEI

ARMATA AMERICANĂ trece prin cea mai gravă criză din istoria sa, afirmă fostul comandant al celebrei divizii 82, aeropurtată, generalul Howze, într-o declarație dată ziarului „New York Times".

În același timp, „Washington Post" începe o serie de articole descriind jungla transformată în cazărmi americane ale Statelor Unite, ca în Germania federală sau în Italia, și în timp ce se desfășoară procesul unuia dintre protagoniștii masacrului de la My Lai, căpitanul Medina, un alt ofițer, colonelul Herbert, este amenințat să fie înlăturat din armată, deoarece ar fi denunțat spre marea nemulțumire a superiorilor săi, atrocitățile comise în Indochina de către americani și sud-vietnamezi.

Bineînțeles, la originea tuturor relelor, a dezertărilor, a drogurilor, a crimei și a violenței, este războiul din Vietnam.

FOTOCRONICA

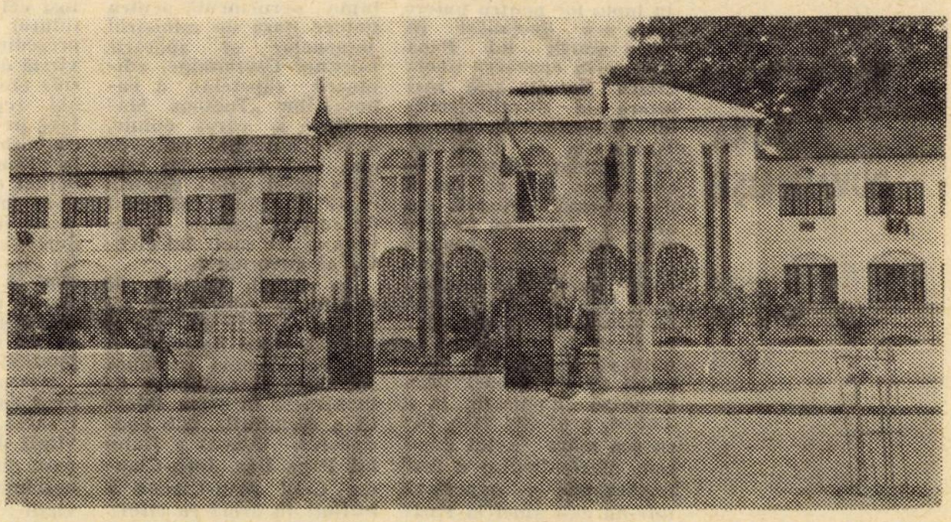

La 2 octombrie, Republica Guineea sărbătorește proclamarea independenței țării (1958) În imagine, Palatul Prezidențial din Conakry

Astfel, anul trecut, numărul dispăruților a atins aproape 18 la sută, față de mai puțin de 6 la sută în 1966. Altă cifră, ce poate constitui un motiv de neliniște : anul acesta, numărul drogaților va fi de 20 000, față de 12 500 cîți erau acum doi ani.

De altfel, armata, care se mîndrea de a-și fi făcut munca de pionierat în materie de integrare rasială, trebuie astăzi să se dezică, confruntată fiind cu creșterea recrudescenței incidentelor dintre negri și albi și constrînsă să admită în Germania federală ca și în Coreea de Sud o strictă separare a barurilor și localurilor frecventate de către soldații albi și cei negri.

Disciplina a primit evident o serioasă lovitură. În Vietnam, ofițerii trebuie să parlamenteze îndelung cu oamenii lor pentru a-i convinge să plece la asalt. Acei care urmează vechea zicală „voi n-aveți decît dreptul să vă ascundeți" riscă să fie victimele unei grenade aruncată de o mînă necunoscută și răzbunătoare. În acest an au avut loc peste 400 de incidente de acest gen care au cauzat pînă acum moartea a 74 de oameni.

Armata încearcă să treacă această criză, ameliorînd condițiile de trai ale soldaților săi.

Anumiți observatori gîndesc însă că majoritatea dificultăților se vor rezolva în momentul în care va fi risipit coșmarul din Vietnam. Alții împărtășesc remarca generalului Davison, comandantul forțelor americane în Europa : armata nu este decît reflectarea societății pe care ea trebuie s-o apere.

În această privință, garnizoanele de la Bamberg, Nürnberg sau Kaiserslautern par să fie, cu traficanții lor de haşiş, cu barurile lor interzise soldaților americani, mai ales cînd aceștia sînt negri, cu bandele lor teroriste, reflectarea fidelă a plevei societății marilor orașe americane.

MEDJUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

CRIZA COMUNITĂȚII ECONOMICE EST-AFRICANE

ULTIMELE evenimente din Africa de est au fost, momentan, eclipsate de tulburări petrecute în unele țări arabe, în primul rînd de cele din Sudan, apoi de cele din Iordania și Maroc. Cu toate acestea, evenimentele din Africa de est nu puteau să nu atragă atenția lumii, în special dacă se ține cont de importanța politică și militară a acestei regiuni, pentru Africa și întreaga regiune a Oceanului Indian.

Lovitura de stat din Uganda și răsturnarea președintelui Obote au afectat echilibrul de forțe din această parte a Africii în dauna forțelor progresiste și anticolonialiste. Regimul generalului Amin începe să-și arate adevărata față.

Acuzațiile și amenințările aduse de generalul Amin Tanzaniei nu erau, desigur, lipsite de un motiv ascuns, și ele servesc ca un avertisment în legătură cu viitoarea comportare și acțiunile probabile ale actualului regim din Uganda și nu numai în interiorul Ugandei.

Generalul Amin pretinde că Tanzania instruiește forțe de guerilă pentru incursiuni în Uganda. Tanzania trimite grupe de guerilă în Mozambic și Rhodesia, spune generalul Amin, adăugînd că guvernul Ugandei nu-și va mai plăti contribuția la fondul destinat mișcărilor de eliberare.

Cum era și de așteptat, Tanzania a dezmințit toate aceste acuzații calificîndu-le ca nefondate și absurde.

În mod firesc, se ridică problema de ce au fost necesare aceste înscenări și cărui scop urmau să servească dacă nu anunțării „unei noi linii" a guvernului generalului Amin, care va afecta viitoarea evoluție a acestei regiuni a Africii și care nu va ajuta la consolidarea poziției internaționale a acestor țări africane și nici nu va contribui la stabilizarea și consolidarea lor internă.

Este greu de crezut că acestea sînt numai manevre ale generalului Amin. Pentru că el este lipsit de un asemenea sprijin în Uganda, atît din punct de vedere politic cît și militar, care să-i permită să-și amenințe vecinii și mișcările de eliberare din Africa. Este mai probabil că declarațiile lui sînt menite să constituie pretexte pentru provocarea de incidente cu, să spunem, Tanzania care, la rîndul lor, vor servi ca scuză pentru o intervenție a unor puteri străine, fie pentru a oferi ajutor „menținerii integrității" Ugandei, ori pentru a încerca să răstoarne acele regimuri din Africa de est care refuză să satisfacă interesele neocolonialiste ale unor țări.

Haiti

DUVALIERIȘTI CONTRA DUVALIERIȘTI

Învrăjbiții conducători din Haiti au făcut săptămîna aceasta un nou pas în lupta lor pentru putere (care s-a declanșat în urma morții lui Papa Doc), prin epurarea uneia dintre figurile cele mai bizare ale duvalierismului : puternicul director al Turismului și Relațiilor cu publicul, Gérard de Catalogne. Om cu vederi de extremă dreaptă, era singura persoană în care Papa Doc avea absolută încredere, în afara cercului imediat al familiei sale. Numirea lui recentă în postul de ambasador la Haga, la o distanță de aproape cinci mii de kilometri de Porte-au-Prince, urmează demiterii, la 8 august, a aliatei sale, fiica cea mare a lui Papa Doc. Marie-Denise a fost impachetată și expediată într-un exil aurit la Paris împreună cu soțul și anturajul ei. Aceasta marchează o nouă victorie în lupta permanentă pentru putere dusă de ministrul internelor și apărării, Luckner Cambronne, odinioară căpetenie a cunoscuților „Tontons Macoutes", a cărui opinie, devenită publică, este că „un bun duvalierist este gata să-și ucidă propriii copii". Sprijinit pînă acum de forțele armate, Cambronne are controlul efectiv al guvernului.

În schimb, Gérard de Catalogne controlează cel mai mare ziar din țară și o nouă stație de radio. A fost întotdeauna personajul-cheie al acțiunilor de menținere în stare intactă a dictaturii, sub conducerea (acum) a fiului lui Papa Doc, Jean-Claude. Cînd Jean-Claude a întîlnit în urmă cu cîteva săptămîni un grup de ziariști străini, abilul și manieratul de Catalogne a fost cel care a răspuns tuturor întrebărilor puse președintelui pe viață, în vîrstă de 20 de ani, în pofida eforturilor insistente ale reporterilor de a-l face pe tînărul șef de stat să vorbească. De altfel în ultimul deceniu, acest bărbat cu statură mare și voce subțire, care izbucnește într-un zgomotos și demonic hohot de rîs ori de cîte ori macabrul său simț al umorului își face, destul de frecvent, apariția, a fost purtătorul de cuvînt și principalul propagandist al dictaturii.

Născut în Haiti, fiu al unui comerciant de cafea francez, de Catalogne, în vîrstă de 60 de ani, navigase pînă în prezent cu ușurință printre furtunile vieții politice haitiene, reușind să se afle în serviciul tuturor guvernelor din ultimii 25 de ani. „Ce aș vrea să știu este cum m-ar putea da jos de la putere", declara el rizînd unui grup de ziariști străini, anul acesta în aprilie, cu cîteva zile înainte de moartea prietenului și confidentului său, Papa Doc. „Toate sînt foarte liniștite și pașnice aici și așa au fost de la venirea la putere, în 1957, a președintelui Duvalier. Avem 50 000 de duvalieriști gata să lupte dacă se întîmplă ceva". În prezent însă, duvalieriștii se luptă între ei și, culmea ironiei, ei au ales drept una din primele lor victime pe cel mai fervent avocat al sistemului lor.

(După „The Guardian")

Tanzania, și chiar Zambia, sînt principalele țări vizate în această regiune.

Există multe motive, privite atît pe termen lung cît și pe termen scurt, pentru care generalul Amin ar dori să schimbe actuala situație. Nu este un secret că China Populară acordă ajutor moral și politic mișcărilor de eliberare din țările subjugate din sudul continentului. Este, de asemenea, cunoscut că R. P. Chineză menține relații corecte și prietenești cu Tanzania și alte țări din această regiune ; că ea înfăptuiește o cooperare foarte activă, economică și tehnică, cu acestea.

Într-o asemenea stare de lucruri, cineva din regiunea respectivă trebuia să facă cunoscut că unele forțe și cercuri din Occident nu sînt de acord cu asemenea politică. S-ar părea că șeful regimului militar din Uganda a preluat asupra sa această sarcină.

Pe de altă parte, binecunoscuta alergie a regimurilor rasiste din Rhodesia și Republica Sud-Africană față de orice este progresist și înclină spre anticolonialism a fost iritată de simpla apropiere a unor țări ale căror programe atît de dezvoltare internă cît și de politică externă, sînt în totală contradicție cu ale lor, ale căror guverne colaborează cu toate forțele progresiste din lume și reprezintă un exemplu care vine în contradicție cu expansiunea nouă neocolonialistă din sud spre Africa liberă.

Suspendarea ajutorului acordat mișcărilor de eliberare trebuie să ajute statele africane independente să înțeleagă care sînt adevăratele intenții ale regimului generalului Amin. Resursele acestui fond sînt, în primul rînd, destinate forțelor de eliberare din Mozambic și Angola, țări aflate sub stăpînirea colonială portugheză, și forțelor de eliberare din Rhodesia, Republica Sud-Africană și Namibia, unde domnesc regimuri rasiste. Generalul Amin nu poate nega că o asemenea inițiativă constituie echivalentul angajării sale morale pe linia politicii rasismului și neocolonialismului.

Comunitatea economică est-africană, o organizație care făcuse pași importanți pe calea stabilizării sale, pe un fundament mai ferm și mai realist decît predecesoarea sa, este pusă la încercare.

Este bine cunoscut că în timpul conducerii directe în Africa de est, englezii au promovat crearea unei uniuni economice a trei țări : Kenya, Uganda și Tanzania — sub patronajul capitalului lor și, desigur, acționînd în avantajul lor. În această uniune, Kenya, a cărei infrastructură și alte sectoare erau, într-o oarecare măsură, mai dezvoltate decît cele din celelalte două țări, urma să joace rolul principal, ori, pentru a fi și mai exact, colonii și fermierii englezi, stabiliți în Kenya, care erau destul de numeroși și reprezentau principala putere în domeniul comerțului și finanțelor ar fi urmat să ia conducerea. Uganda și Tanganika urmau să devină zone economice suplimentare în această repartizare de forțe și relații.

După ce cele trei țări est-africane și-au obținut independența, ele au căzut de acord că Uniunea economică ar putea fi utilă, dar au găsit necesar să reanalizeze temeliile pe care ea urma să fie stabilită și întreaga sa politică și structură internă. Discuțiile care au avut loc au fost fructuoase. „Sediul principal" amplasat la Nairobi a fost descentralizat, și, ca urmare, un oraș în nordul Tanzaniei a devenit centrul comunității, iar sediile diverselor servicii comune au fost stabilite în capitalele celor trei țări. Această descentralizare urmărea consolidarea comunității și acordarea unui tratament egalitar fiecărei țări membre.

Politica economică și de investiții a comunității urma să constea din planificarea economică coordonată și din evitarea dedublărilor în construirea de fabrici care ar fi fost neprofitabile, precum și din hotărîrea de a acționa ca un singur organism negociator acolo unde era posibil în relațiile cu terții — cum a fost cazul cu stabilirea și reglementarea relațiilor cu Piața comună europeană.

Comunitatea economică est-africană începuse să-și găsească locul ca o forță reală, atît în relațiile reciproce dintre țările membre ca și în tranzacțiile sale cu țările terțe. Cu toate acestea, atacurile noului regim din Uganda au compromis toate eforturile ce fuseseră făcute pînă acum în cadrul comunității. S-ar părea că nu este în interesul unor cercuri ca această comunitate să promoveze consolidarea economică și accelerarea dezvoltării economice a membrilor săi. Prin urmare, ea trebuie să fie subminată și distrusă, deoarece în acest fel este mai ușor să fie izolați membrii săi, în primul rînd Tanzania, iar manevrarea economică și de altă natură a acestor țări va fi facilitată. Aceasta a fost raționamentul făcut de cei care au inspirat atacurile lui Amin.

Că principalul obiectiv, pentru moment, a fost obstrucționarea politicii interne și externe independente a unor țări, în principal Tanzania, a ieșit la iveală din declarațiile referitoare la pretinsa nevoie a formării unei noi comunități economice care ar fi compusă din Etiopia, Kenya, Uganda și Congo (Kinshasa), dar fără Tanzania. Zambia, de asemenea, nu este menționată.

Observatorii din Africa de est apreciază că viitorul comunității Africii de est depinde, în mare măsură, de poziția și măsurile adoptate de Kenya.

Ljubo RELJIĆ

Le Monde diplomatique

PARIS

O FUNCȚIE CONTESTATĂ: VICEPREȘEDINȚIA AMERICANĂ

ÎN 1932, vicepreședintele Statelor Unite, Alexander Throttlebottom, este nevoit, pentru a putea să intre la Casa Albă, să se alăture unui grup de turiști... Incidentul nu trebuie să fie dramatizat : este vorba de o scenă din comedia muzicală „Despre tine cînt" de George Kaufman și Morris Ryskind. Dar, chiar și în afara teatrelor de pe Brodway, vicepreședinția nu a fost luată niciodată foarte în serios. Primul ei titular, John Adams, mărturisește în 1793 : „Țara mea, în înțelepciunea ei, a conceput pentru mine funcția cea mai neînsem-

FOTOCRONICA

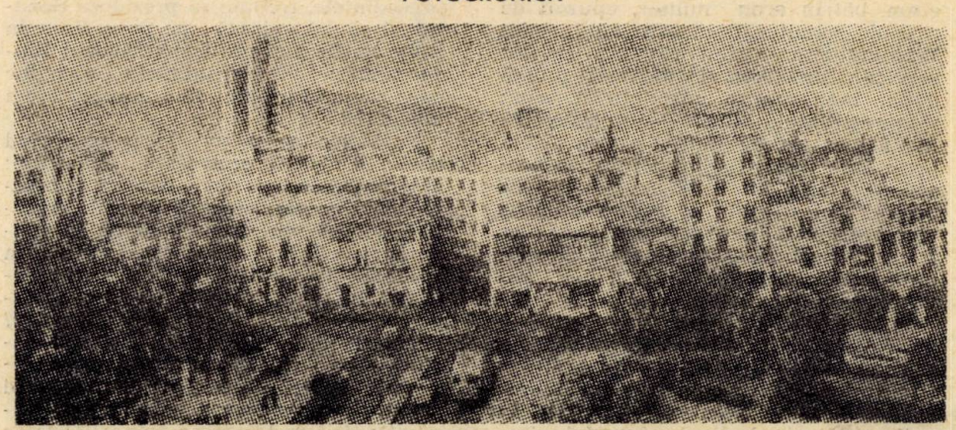

Republica Cipru sărbătorește, la 1 octombrie, aniversarea proclamării independenței (1960). În imagine, o vedere din centrul capitalei cipriote, Nicosia

ABDUL ZAHIR

primul ministru al Afganistanului

La începutul verii, regele Afganistanului, Mohammed Zahir, l-a numit pe doctorul Abdul Zahir în funcţia de prim-ministru în locul lui Noor Etemadi, iar la 26 iulie, parlamentul afgan a acordat votul de încredere noului cabinet.

Abdul Zahir s-a născut în 1909 în localitatea Laghman. În 1931 termină liceul Habibia din Kaboul, iar între anii 1932 şi 1939 urmează cursurile Universităţii Columbia şi ale Universităţii John Hopkins din Statele Unite. După ce obţine diploma de doctor în medicină, lucrează un timp în Statele Unite, apoi se întoarce în ţară, în 1943, şi e numit medic şef al spitalelor din Kaboul. Între 1950 şi 1955, Abdul Zahir deţine funcţia de ministru adjunct şi apoi, între 1955 şi 1958, de ministru al sănătăţii. În perioada 1958—1964 este ambasador al Afganistanului la Rawalpindi.

Din 1961 şi pînă în 1964, şi apoi între anii 1965—1969, este preşedinte al Camerei inferioare a parlamentului afgan. În septembrie 1964, Abdul Zahir este numit prim-ministru adjunct şi ministru al sănătăţii în cabinetul Yousuf, dar demisionează în 1965 pentru a candida la alegerile parlamentare. Din octombrie 1969 pînă în iunie 1971, el ocupă postul de ambasador la Roma. În noul cabinet, pe lîngă funcţia de prim-ministru, Abdul Zahir ocupă şi postul de ministru al afacerilor externe.

Potrivit declaraţiilor făcute, politica externă a Afganistanului nu va suferi modificări, continuindu-se orientarea precedentului cabinet, bazată pe principiile neutralităţii şi neaderării la blocuri militare. Noul guvern se pronunţă pentru reglementarea paşnică a problemelor internaţionale litigioase, pentru destinderea încordării pe continentul european ca factor important pentru întărirea păcii şi securităţii în Europa şi în întreaga lume. De asemenea, noul guvern se declară pentru întărirea Organizaţiei Naţiunilor Unite — factor important în menţinerea şi întărirea păcii în lume.

A. M.

---

nată pe care a închipuit-o vreodată spiritul inventiv al omului". În 1885, în eseul său despre „guvernul congresional", Woodrow Wilson scrie : „Ceea ce este cel mai penibil, atunci cînd vrei să discuţi despre vicepreşedinţie, este faptul că după ce ai spus că nu ai în mod practic nimic de spus, ai spus în mod vizibil tot ce era de spus". Ironic şi amar, Edmund Muskie, senator de Maine, afirmă, după eşecul său în alegerile din 1968 : „Nu există decît un singur lucru mai puţin important decît un candidat înfrînt în alegerile pentru vicepreşedinţie : un candidat ales".

De fapt, dacă se pare că este de bon ton ca vicepreşedinţia Statelor Unite să fie ironizată în continuare, realitatea este mai complexă : opinia publică americană îşi aminteşte şi azi de profunda „dizgraţie" a vicepreşedintelui în tot cursul secolului XIX; dar funcţia nu cunoaşte oare, în special de la „New Deal" încoace, o evidentă redeşteptare a interesului ? Invers, unii autori nu sînt oare prea grăbiţi să-l erijeze pe vicepreşedinte într-un adevărat al doilea conducător al Uniunii, deşi multe contradicţii constituie încă un obstacol în calea exercitării competenţelor sale ?

În 1841, se pune pentru prima oară problema unei succesiuni prezidenţiale în curs de mandat : preşedintele Harrison, bătrîn erou militar, epuizat de asaltul „solicitanţilor" care au invadat Washingtonul cerînd răsplata pentru serviciile lor electorale, moare la o lună după inaugurarea mandatului său ; vicepreşedintele John Tyler se comportă imediat ca şef de stat, şi nu ca „vicepreşedinte exercitînd funcţiile de preşedinte", cum ar fi dorit membrii propriului său partid : el salvează astfel vicepreşedinţia de neantul în care ar fi căzut dacă succesiunea ar fi devenit un simplu interimat ; dar Tyler provoacă polemici înverşunate.

În 1844, nici un partid nu-l va dori pe Tyler drept candidat la preşedinţie şi el se va retrage în Virginia pentru a fi ales, în 1861, doar în Camera Reprezentanţilor... a Confederaţiei sudiste. În anii următori, declinul funcţiei vicepreziden ţiale se accentuează. Numirea la vicepreşedinţie nu mai este decît mijlocul final de a împăca fracţiuni disidente, pentru a apăra unitatea partidului în ajunul marii consultări organizată din patru în patru ani. Diferiţi oameni politici sînt hotărîţi de acum înainte să refuze această numire, considerată încă cu cîteva decenii în urmă drept preludiul unei candidaturi prezidenţiale : de pildă Daniel Webster care, în 1848, arată că „nu vrea să fie îngropat înainte de a fi murit cu adevărat".

Diverse elemente de facto contribuie, dimpotrivă, la reînnoirea vicepreşedinţiei în secolul XX : valoarea oamenilor chemaţi să-şi asume funcţia, interesul manifestat faţă de ea de preşedinţii succesivi, noile dispoziţii care o afectează, de pildă scrisoarea menită să reglementeze problema spinoasă a incapacităţilor prezidenţiale temporare, remisă de Eisenhower lui Nixon în 1958, şi pe care o consacră, în 1967, intrarea în vigoare a amendamentului 25. Un simbol al prestigiului recucerit de a doua personalitate a Uniunii este faptul că, în campania prezidenţială din 1968, se înfruntă, pentru prima oară începînd din 1800, doi foşti vicepreşedinţi ! Dar aceasta înseamnă oare că motivele — conflictul de procedură iniţial, apoi amendamentul 12 — care ruinaseră funcţia de vicepreşedinte au dispărut ?

Al doilea personaj al Federaţiei, vicepreşedintele, trebuie să prezideze Senatul şi să înlocuiască pe preşedinte în lipsa sa. De aici provine echivocul fundamental : vicepreşedintele aparţine oare ramurei legislative sau executive a statului ?

Problema se pune în primul rînd chiar la nivelul preşedinţiei Senatului: vicepreşedintele trebuie oare să se comporte ca un magistrat senatorial imparţial, a cărui misiune s-ar limita la aplicarea regulilor de procedură, sau ca un mesager prezidenţial, ca un adept veghind la menţinerea legăturilor indispensabile dintre executiv şi Congres? „Părinţii întemeietori" ai Uniunii înclinau spre prima ipoteză : vicepreşedintele nu are drept de vot, exceptînd cazul, foarte rar, cînd voturile sînt împărţite în mod egal. Imparţialitatea necesară, întărită prin tradiţia stabilită de John Adams, tinde chiar să facă din preşedintele Senatului un lider mut : el nu participă decît rareori la dezbateri, ceea ce poate fi deosebit de dureros atunci cînd vicepreşedintele este un fost senator. În cazul acesta, este explicabilă lipsa de entuziasm a numeroşi vicepreşedinţi pentru principala lor obligaţie constituţională : e drept că Thomas Jefferson a redactat un manual de procedură senatorială care constituie şi azi o autoritate, dar Theodore Roosevelt vorbea despre o „plictiseală cumplită". Alţii se abţin sistematic să apară la Capitoliu. Lyndon Johnson îi va cere lui Hubert Humphrey să-şi petreacă cea mai mare parte a timpului la Capitoliu, pentru a înlesni adoptarea programului legislativ al „marii societăţi". Azi, dacă ar fi să dăm crezare revistei „Newsweek", Spiro Agnew „petrece ore întregi analizînd regulile senatoriale cu parlamentarii, consideră o datorie să asiste timp de o oră sau două la fiecare dezbatere, ia dejunul cu senatori ori de cîte ori acest lucru este posibil" ; totuşi ucenicia fostului guvernator al statului Maryland nu pare să se fi terminat încă, aşa cum dovedesc eşecurile Administraţiei în Senat în 1969—1970.

O colaborare strînsă cu preşedintele presupune o anumită tărie de caracter din partea acestuia, propria lui dispariţie fiind în ocurenţă o ipoteză de lucru. Ea implică în special o identitate de păreri între cei doi oameni care va fi greu de realizat, chiar dacă se confirmă obiceiul care lasă candidatului prezidenţial sarcina de a-şi alege colistierul. Este explicabil deci că, şi azi încă, se ridică anumite glasuri care cer desfiinţarea pur şi simplu a vicepreşedinţiei. Într-adevăr, cum se poate oare depăşi contradicţia care constă în a face din „preşedintele virtual" un subordonat docil şi mut ? Şi cum să nu se remarce că fiecare din atribuţiile sale ar putea fi transferată, fără daune, unui membru al cabinetului, sau preşedintelui pro tempore al Senatului ? Benjamin Franklin îl numea deja pe vicepreşedinte „Excelenţa sa de prisos".

Charles ZORGBIBE

POȘTA REDACȚIEI

poarele africane, la care au participat și invitați din diferite țări ale continentului negru. 2. Nu există deocamdată pericolul ca roadele pămîntului să fie insuficiente pentru hrănirea întregii populații. Experții F.A.O. afirmau recent (în cadrul unui articol publicat de revista acestei organizații, „Ceres") că peste o sută de ani, în 2070, Pămîntul va putea hrăni 36 miliarde de oameni datorită punerii în valoare a regiunilor vaste, astăzi necultivate, din Amazonia, Africa ecuatorială sau din zone deșertice, care ar fi irigate cu apa desalinizată a mărilor.

IMPORTANT!

Anunțăm pe cititorii noștri că a început reînnoirea abonamentelor pentru trim. IV 1971.

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi, pentru a vă asigura continuitate în primirea publicației.

Prețul unui abonament este de :

— anual	**104 lei**
— pe șase luni	**52 „**
— pe trei luni	**26 „**

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

PRIMA MANIFESTARE ANTIRASIALĂ

George Marcu, București. 1. În acest secol de emancipare și eliberare națională lupta împotriva discriminării rasiale s-a dus pe diverse planuri și în diverse moduri. Nu același lucru s-ar putea spune despre secolul trecut cînd asemenea manifestări apăreau sporadic. E greu de stabilit cînd au apărut primele acțiuni de acest gen, mai cu seamă că există controverse asupra exactității datelor. Iată că o recentă descoperire vorbește de existența primei acțiuni îndreptată împotriva manifestărilor rasiale în urmă cu... 182 de ani. Reproducem în această problemă un pasaj revelator, din revista „Jeune Afrique" : „Mulțumită descoperirii unui document de o originalitate excepțională, aflăm că locuitorii din Champagney (mică așezare franceză în Vosges — n.n.) se găseau, în urmă cu 182 de ani, în plină luptă pentru emanciparea poporului negru. Arhivele scoase la lumină de René Simonin sînt clare și fără echivoc. În caietul de doleanțe pe care l-a adresat regelui Louis XVI, în ajunul reuniunii Stărilor generale din 1789, acest sat (singurul după cîte știm) denunța în termeni severi sistemul și practica sclaviei. Într-o epocă în care spiritele luminate, asemenea lui Montesquieu, vorbeau de «sclavia tristă dar necesară», locuitorii din Champagney refuzau «să se folosească de produsele coloniilor, avînd în vedere că erau udate cu sîngele semenilor lor». Se adăuga : «și se tem pe bună dreptate ca generațiile viitoare, mai luminate și mai înțelepte, să nu-i acuze pe francezii acestui secol de a fi fost antropofagi»". Descoperirea documentului amintit a prilejuit, la sfîrșitul lunii august, la Champagney, o interesantă manifestare de solidaritate cu po-

DRUMUL TRANSSAHARIAN

Costică Petru, Brașov. 1. Lucrările la drumul transsaharian, despre al cărui proiect am scris în această rubrică în nr. 39 din 1970, nu au început decît de curînd, prin inaugurarea de către președintele algerian H. Boumediene, la 16 septembrie, a primului tronson El Golea — In Salah (vezi harta reprodusă din „Le Monde"). Această porțiune a marelui drum care va străbate Sahara cuprinde 360 km. și urmează a fi terminată în aproximativ doi ani. Traseul șoselei va continua legînd localitățile In Salah, In Ekker, Tamanrasset (de unde urmează o bifurcare — către Gao, în Mali), In Guezzam, Arlit (cunoscutele zăcăminte de uraniu din Niger), In Gall. 2. Despre sistemul de guvernămînt din Republica San Marino am scris în nr. 37 din acest an. În ceea ce privește cei doi căpitani regenți pentru perioada 1 octombrie 1971 — 31 mai 1972, Marele Consiliu General al Republicii a hotărît numirea lui Federico Carattoni (membru al direcțiunii partidului socialist-democratic independent) și Mariano Vagnetti (membru al Consiliului central al partidului democrat-creștin). 3. Se pare că roca lunară adusă de Scott și Irwin și numită „geneza" are aproximativ patru miliarde o sută cincizeci de milioane de ani, deci, într-adevăr, foarte apropiată de ceea ce se consideră astăzi a fi vîrsta sistemului nostru solar : patru miliarde șase sute de milioane de ani.

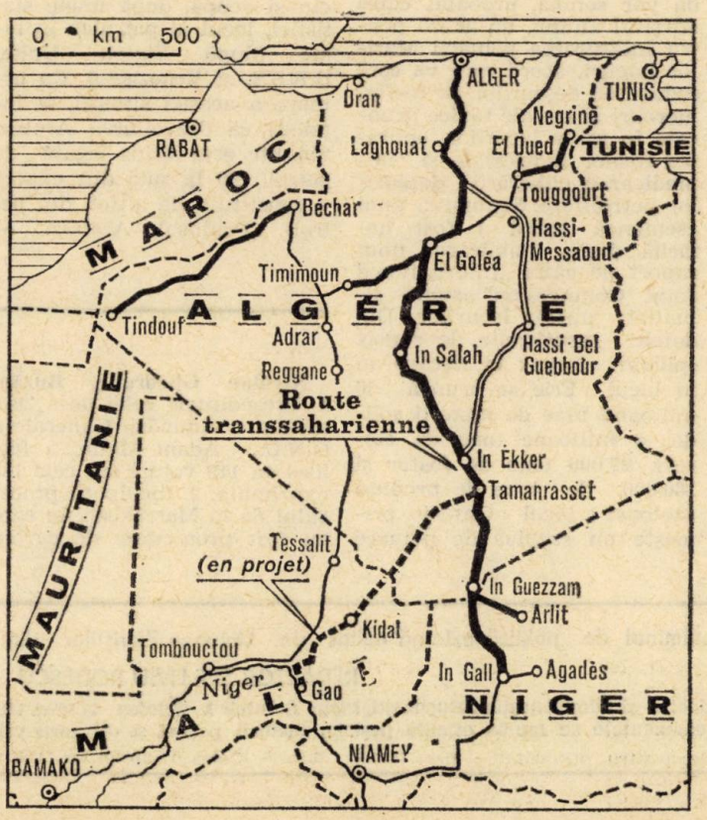

„LOS HALCONES"

Gh. Bădescu, Craiova. După tulburările de la începutul lunii iunie din capitala mexicană, cînd membri ai organizației de extremă dreaptă „Los Halcones" (Șoimii) au intervenit brutal împotriva unei demonstrații studențești (am relatat faptele în nr. 28), autoritățile au întreprins cercetări pentru a-i descoperi, dar rezultatele au fost negative. „Șoimii" — scrie revista «Visión» — par să fi dispărut ; autoritățile sînt incapabile să-i descopere. După patruzeci și două de zile de anchetă asupra sîngeroaselor evenimente din 10 iunie, procurorul general al statului, Julio Sanchez Vargas, a declarat că n-a putut fi identificat nici unul din asediatori în ciuda numeroaselor fotografii și înregistrări pe magnetofon de care se dispune. El adaugă chiar, că nu există nici cea mai mică indicație în legătură cu existența vreunei organizații paramilitare secrete". Aceeași revistă afirmă însă că lipsa unor concluzii oficiale s-ar putea datora anumitor legături ale unor oficialități mexicane în evenimentele din 10 iunie.

Ernest Schlesinger, Cluj. Observațiile dv. în legătură cu limba esperanto (ca „vechi adept al acestei limbi — 1927") sînt numai în parte juste, deoarece informațiile publicate de noi există în lucrări de referință — spre exemplu, Marele Larousse enciclopedic vorbește de aproximativ 100 000 de vorbitori, iar Enciclopedia britanică, ediția 1965, de aproximativ 500 000 de vorbitori.

C. Pompiliu, Constanța. Am scris de mai multe ori despre structura organizatorică și mecanismul de funcționare a unor organisme din cadrul Organizației Națiunilor Unite.

POȘTA REDACȚIEI

RECOMPENSE

Costel Turcu, Ploiești. Cu prilejul zilei internaționale a alfabetizării (8 septembrie — despre această zi am scris la „Poșta redacției" nr. 33 din acest an), cele două importante premii „Mohammad Reza Pahlavi" și „Nadejda Krupskaia" care încununează activitatea desfășurată în domeniul alfabetizării au fost oferite la sediul U.N.E.S.C.O. din Paris : primul unei instituții birmaneze — „Central Literacy Supervisory and Coordinating Committee" ; al doilea — Programului zambian de alfabetizare a adulților (Premiul Mohammad Reza Pahlavi a fost fondat în anul 1967 de către șahinșahul Iranului, iar premiul Nadejda Krupskaia e atribuit de U.R.S.S. pentru a doua oară).

În cadrul programului birmanez, lansat în 1969 în regiunea-pilot Meiktila, 90 la sută din neștiutorii de carte au fost alfabetizați. În 1970 programul s-a extins asupra a două districte vecine (pentru care se speră obținerea unui procentaj asemănător), iar anul acesta în alte patru. Avînd în vedere ritmul actual al acțiunii, autoritățile birmaneze speră ca în următorii cinci ani analfabetismul să fie eliminat de pe întreg teritoriul statului. În cadrul Programului zambian de alfabetizare a adulților, activitatea se desfășoară pe mai multe planuri : alfabetizare (aproximativ 20 000 de adulți sînt înscriși astăzi în 1 344 de clase de studiu) ; accentul punîndu-se pe alfabetizarea funcțională, publicarea unor lucrări interesînd populația (393 de titluri între 1966 și 1970, într-un tiraj de două milioane de exemplare) etc. În ședința pentru hotărîrea laureaților (ale cărei lucrări s-au desfășurat la Moscova) juriul a acordat trei mențiuni de onoare „Mohammad Reza Pahlavi" pentru Campania de alfabetizare din Irianul de Vest (începute în 1969, cursurile pentru aproximativ 180 000 de adulți au dat rezultate bune în ciuda dificultăților geografice), American National Affiliation for Literacy Advance (instituție, care, de la creare — 1967 — a format 21 231 de educatori), și doamnei Marjorie Kirlew, responsabilul campaniei naționale de alfabetizare din Jamaica. Juriul a mai acordat trei mențiuni de onoare „Nadejda Krupskaia" Organizației femeii angoleze, Secției de alfabetizare a Ministerului educației din Kuweit (care a creat 41 de centre frecventate de 20 000 de bărbați și 28 de centre frecventate de 6 000 de femei) și Ministerul educației și artelor frumoase din Republica Dominicană (care a lansat în 1968 un program de alfabetizare în cadrul căruia peste 50 000 de adulți au fost alfabetizați).

PROBLEME ALE MARILOR LACURI

Cr. Negulescu, București. Marile Lacuri — Erie și Ontario — aflate la granița dintre Canada și Statele Unite sînt o mare problemă pentru amîndouă statele și este adevărat că acorduri mai importante au fost ori se vor încheia între cele două țări în primul rînd pentru salvarea lor și abia mai apoi pentru stăvilirea traficului de stupefiante desfășurat pe ambele maluri, cum afirmau recent unele ziare. Astfel, Statele Unite și Canada vor semna, probabil către sfîrșitul anului, un acord pentru înlăturarea poluării Marilor Lacuri, acord care va cere reducerea deșeurilor de fosfor, mercuri și metale toxice aruncate în apele lacurilor, epurarea apelor industriale și împiedicarea eliberării deșeurilor petrolifere. Semnarea unui asemenea acord a fost hotărîtă după publicarea unui raport de către „International Joint Commission" asupra situației apelor lacurilor. Din datele menționate de raport spicuim cîteva : în fiecare an în lacul Erie se aruncă 36 milioane tone de materii solide, 4 milioane tone de cloruri, 27 000 tone de fosfor și 160 000 de tone de produse azotoase ; lacul Ontario primește un surplus de poluare în zona industrială Buffalo : 38 milioane tone de materii solide, 4 700 000 tone de cloruri, 6 800 tone de fosfor, 86 000 de produse azotoase.

PETROLUL SAUDIT

Dan Gălățeanu, Craiova. Potrivit unor evaluări destul de recente, Arabia Sudită ar dispune de rezerve de petrol de aproximativ 146 000 000 000 barili — ceea ce reprezintă aproape o treime din rezervele cunoscute astăzi, pentru întreaga lume. Anul trecut producția de petrol a Arabiei Saudite s-a cifrat la un miliard trei sute de mii de barili și pentru acest an s-a prezăvut o creștere cu aproximativ șaisprezece la sută. Arabia Saudită este cel mai important producător de petrol din Orientul Mijlociu și ocupă, după unele statistici, locul al patrulea în lume (după Statele Unite, U.R.S.S. și Venezuela). Ca urmare a acestei situații, se înțelege că dezvoltarea Arabiei Saudite este strîns legată de petrol. (99 la sută din export e constituit, de altfel, din petrol). „Peninsula Arabică — scria recent «The Financial Times» — produce prea puțin în afară de petrol. Există încă nomazi care își cîștigă cu greu existența lucrînd pămîntul (agricultura ocupă aproximativ 46 la sută din forța de muncă), iar pelerinajul anual la Mecca și Medina, care odinioară era o sursă importantă de venituri își pierde din avînt. Această dependență totală de petrol, oricît de abundent ar fi, constituie, firește, o sursă de îngrijorare pentru guvern. Astfel, cel care vizitează Arabia Saudită în aceste zile aude o mulțime de lucruri despre diversificarea economică și constată unele roade, cele dintîi, ale acestei politici. La Damman, în provincia răsăriteană, întreprinderea de îngrășăminte chimice din Arabia Saudită, a început de curînd să producă uree, folosind ca materie primă gazele naturale. În agricultură se cheltuiesc sume mari pentru găsirea unor surse de apă subterane, pentru construirea de stăvilare și îmbunătățirea irigațiilor, pentru ameliorarea suprafeței arabile, stabilirea nomazilor și producerea unei cantități mai mari de alimente care să înlocuiască importurile". **În fotografie :** montarea unor conducte de petrol la Safiniya.

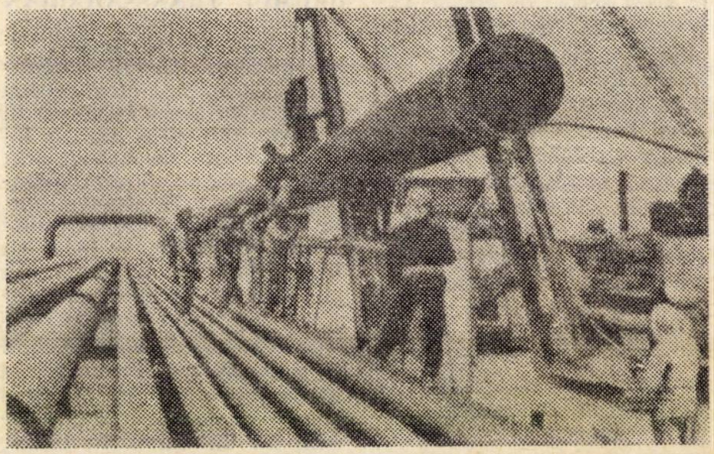

Nicolae Gheorghe, Buzău. 1. Președintele celei de-a 26-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., Adam Malik, a fost ales cu 119 voturi din cele 125 exprimate. 2. Inculpații procesului de la Marrakech, în care au fost pronunțate de curînd sentințele, nu au avut vreo legătură cu complotul de la Skhirat despre care am scris în nr. 29 și 32, deși au fost acuzați tot de tentativa de răsturnare a regelui Hassan al II-lea.

LUMEA
săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
REDACTOR-ȘEF LIVIU RODESCU
Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1 Telefon 17.60 10. Internațional 18 52 63 și 18 53 55 Telex 197
Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții
Abonamentele pentru străinătate : prin I.C.E. „Libri", Calea Victoriei nr. 126, căsuța poștală 134—135. Telex 225
C. P. C. S.

Uzinele chimice VALEA CĂLUGĂREASCĂ

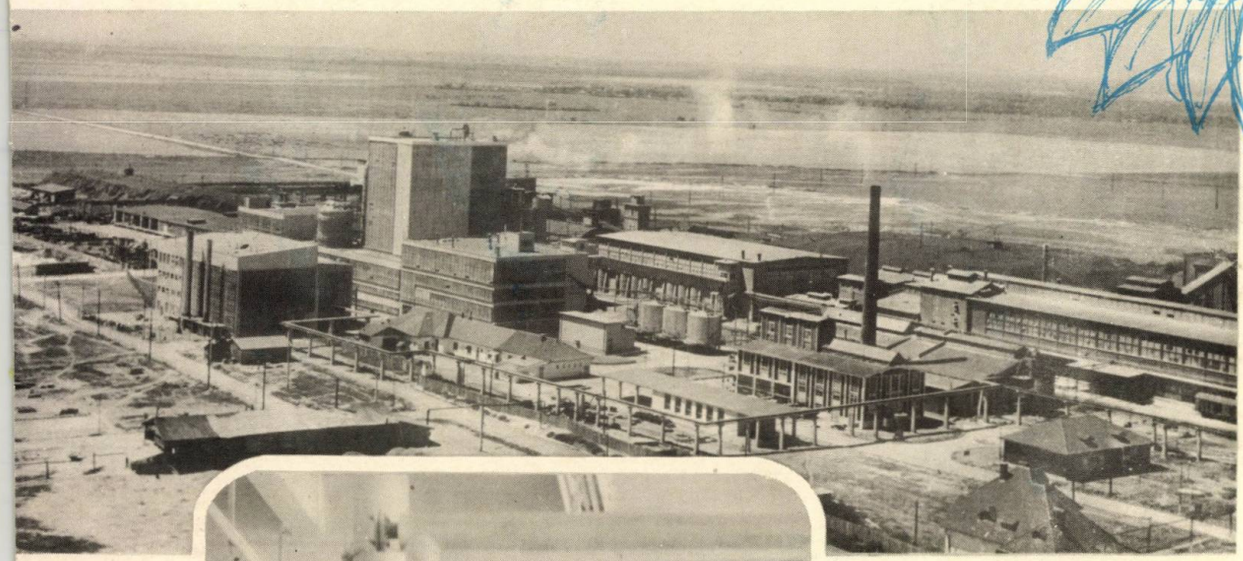

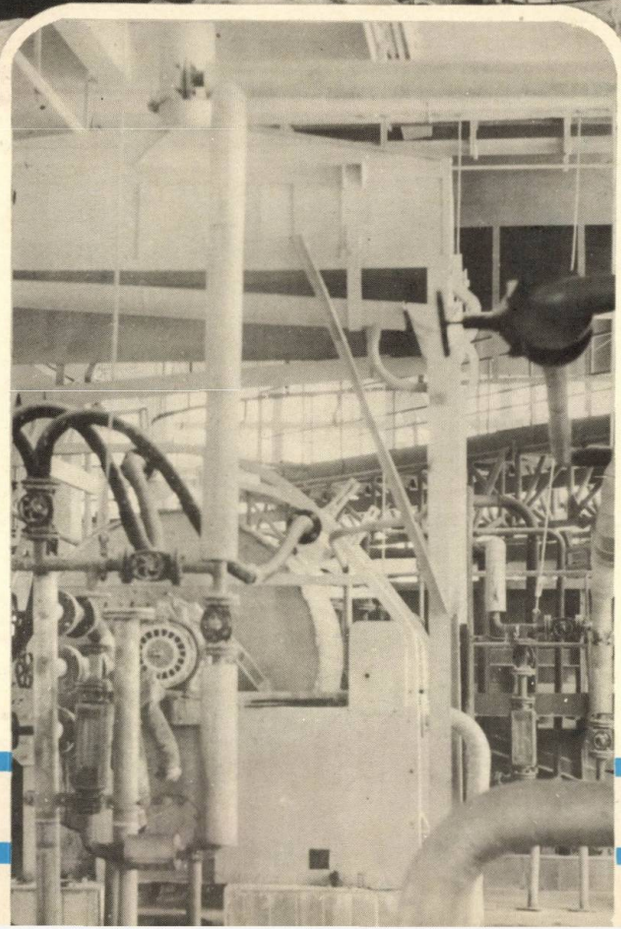

REALIZEAZĂ PENTRU PIAŢA INTERNĂ ŞI EXPORT PRODUSE MULT SOLICITATE :

- **superfosfat şi săruri pe bază de fosfor cahexametafosfat de sodiu, fosfat disodit şi trisodit, fosfat diamoniu, fosfat monopotasic, săruri de fosfatare pe bază de zinc şi de mangan — similare cu sărurile Bonder — săruri de topire — similare cu sărurile Joha — tripolifosfat de sodiu.**
- **acid sulfuric, bioxid de sulf lichid, sulfiţi alcalini, rodalit, cement de cupru.**
- **oxid de zinc şi ultramarin.**
- **oxigen termic şi medicinal**

Lei 2

pentru casă
pentru stradă
pentru seară

culori şi modele
la alegerea
dumneavoastră!

FABRICA SOLIDARITATEA
ORADEA

produce sandale, papuci de casă, pantofi de stradă şi seară, din box, velur, nubuc, bizon, şevro şi inlocuitori de piele

MODELE MODERNE!

Încălţăminte de bună calitate!

LUMEA

Nr. 41 7 octombrie 1971

O. N. U.

COORDONATELE DEZBATERII GENERALE

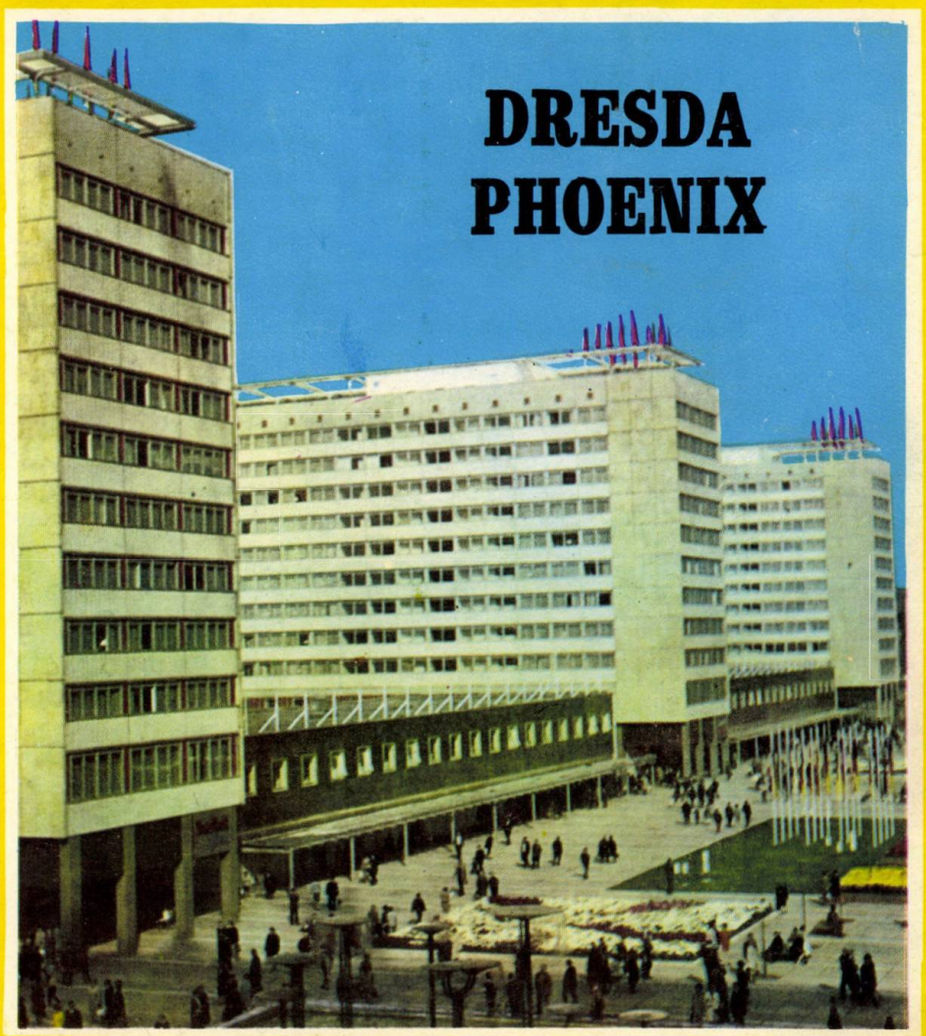

DRESDA PHOENIX

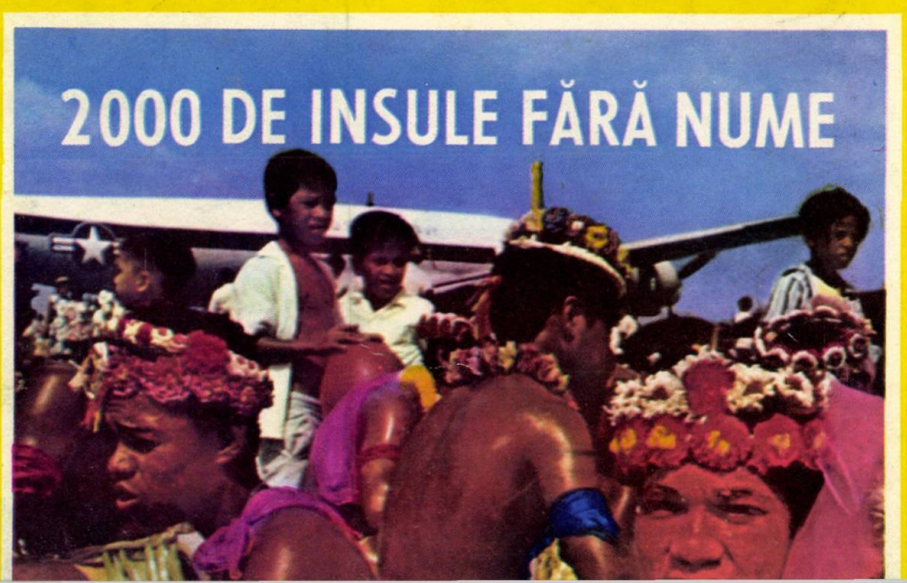

2000 DE INSULE FĂRĂ NUME

JAPONIA

rient + occident

PRODUSE ROMÂNEȘTI PESTE HOTARE

ALGER

Produse ale industriei românești la cel de-al 8-lea Tirg internațional care a avut loc în capitala Algeriei

SOFIA

Standul țării noastre la a patra ediție a expoziției-tirg internaționale de carte, organizată sub deviza „Cartea în slujba păcii și progresului"

MANCHESTER

Bunuri de larg consum expuse de firmele românești la recenta ediție a Tirgului internațional alimentar

CARACAS

Aspect de la prima expoziție economico-industrială românească organizată în capitala Venezuelei

LUMEA

Nr. 41 (415) 7 octombrie 1971

DEZBATEREA GENERALĂ care se desfășoară actualmente în cadrul Adunării Generale a O.N.U. demonstrează necesitatea stringentă de a se depăși latura formal-declarativă a activității Organizației, de a transforma Națiunile Unite într-un forum universal, de înaltă eficiență în abordarea principalelor probleme internaționale ale contemporaneității, eficiență indisolubil legată de contribuția tuturor țărilor, mari sau mici, de aportul fiecărui membru al comunității mondiale la soluționarea sarcinilor de interes general (pag. 5).

11 450 000 DE LOCUITORI, 23 de cartiere și 41 de localități-satelit, buildinguri ultramoderne și spectaculoase autostrăzi suspendate; expresie a expansiunii economice postbelice și a tradiționalei hărnicii nipone, Tokio este confruntat totodată cu o serie de probleme caracteristice marilor aglomerări urbane, printre care criza de locuințe și poluarea atmosferei preocupă în mod deosebit populația și autoritățile ce guvernează gigantica metropolă (pag. 20).

RECENTA SESIUNE anuală a Fondului Monetar Internațional s-a încheiat fără ca reprezentanții țărilor capitaliste participante să fi putut elabora soluții de natură să atenueze puternica tensiune ce domnește actualmente în cadrul sistemului valutar occidental, ca urmare a crizei dolarului și a măsurilor economice adoptate în urmă cu aproape două luni de Administrația S.U.A. Dificultățile au ajuns într-o fază care-i determină pe experți să considere că rezolvările „pur tehnice" trebuie să cedeze locul unor „reforme de structură" (pag. 18).

DESCOPERITE în 1520 de Magelan, stăpînite timp de patru secole de conchistadorii spanioli, intrate după al doilea război mondial „sub tutela" S.U.A., cele 2 141 de insule din Pacificul de vest, cunoscute sub denumirea de Micronezia, au avut de înfruntat nu numai efectele îndelungatei dominații colonialiste ci și consecințele transformării lor într-un teatru de război și într-un poligon de experimentare a primelor bombe atomice (pag. 25).

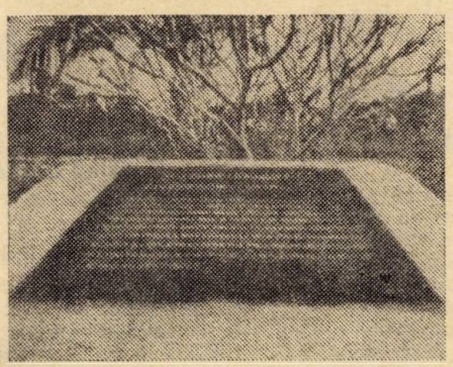

ROMÂNIA – PREZENȚE, CONTACTE, OPINII

Convorbiri cu :

Gonzalo Facio, ministrul relațiilor externe al Republicii Costa Rica. 2.

Traian Ispas, ministrul industriei materialelor de construcții. 2.

Prof. dr. docent Mihail Ghelmegeanu, președintele Comitetului român pentru colaborare și înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani. 3.

ARTICOLE

O.N.U. Coordonatele dezbaterii generale. Sergiu Verona. 5.

După sesiunea F.M.I. Care bani buni și care bani răi. Ilie Șerbănescu. 18.

„Dosarul petrolier" franco-algerian într-o nouă fază. Rodica Georgescu. 22.

2 000 de insule fără nume. Mircea Grigorescu. 25.

PE FIRUL EVENIMENTELOR

Viena. Context preelectoral. Radu Pascal. 7.

Moscova. Vizite la nivel înalt. Dumitru Constantin. 8.

Brighton. Laburiștii împotriva C.E.E. Stelian Țurlea. 9.

Roma. Perspective democrat-creștine. Rodica Dumitrescu. 10.

Washington. Curtea Supremă în reconstrucție. Felicia Antip. 11.

Saigon. Urne și baionete. Radu Budeanu. 13.

SINTEZE

Normalizarea relațiilor între state — imperativ al păcii și securității în lume. George G. Potra. 14.

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

Dresda — nucleu al activității științifice. Stere Popescu. 16.

MERIDIANE '71

Momente nipone. George Serafin. 20.

DIN SURSE. 24.

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

The New York Times, The Guardian, Magyar Hirlap, Jeune Afrique, International Herald Tribune. 27–30

PROFIL

Mohsen El Aini, primul ministru al R. A. Yemen. 30.

POȘTA REDACȚIEI. 31-32.

ROMÂNIA
• prezenţe contacte opinii

GONZALO FACIO

ministrul relaţiilor externe din Republica Costa Rica

LARGI POSIBILITĂŢI DE COLABORARE

— Sinteţi pentru prima oară în ţara noastră...

— Da. Conduc prima delegaţie costariçană care vizitează România. Împreună cu mine se află ministrul finanţelor, consilieri şi experţi din diferite domenii economice, însărcinaţi să stabilească un prim contact de lucru la Bucureşti. După cum ştiţi, în urmă cu cîtăva vreme, ţările noastre au încheiat relaţii diplomatice. Ca urmare, între noi au fost deschise căi de cunoaştere şi apropiere, aflate acum la început, dar pe care intenţionăm să le amplificăm. Există mari posibilităţi, mult mai mari decît ne aşteptam, să cooperăm şi să colaborăm larg pe plan economic şi comercial. Există reale baze de stabilire a unor schimburi constante, reciproc avantajoase.

— Realitatea costaricană acreditează de multă vreme imaginea unei ţări interesată prin excelenţă în a se dezvolta stabil, democratic. Cum aţi putea explica această evoluţie ?

— Prin tradiţie. Cînd cuceritorii spanioli au pus piciorul pe pămîntul nostru, nu au găsit decît cîteva mici triburi de indieni, mult mai puţini decît în oricare altă regiune a Americii de Sud. Practic, au întîlnit un pămînt gol. N-au avut altă soluţie decît să exploateze ei înşişi pămînturile, să trăiască liniştiţi, în deplină înţelegere între ei. Spre deosebire de alte regiuni, aici nu existau oameni care să poată fi supuşi. Interesul spaniolilor era să colonizeze suprafeţe mici, astfel încît în Costa Rica problema latifundiilor practic nu se pune. Posibilitatea de a găsi mîna de lucru era atît de redusă încît agricultura se desfăşura, prin forţa împrejurărilor, pe suprafeţe limitate. Nici astăzi nu există ferme mari, în adevăratul înţeles al cuvîntului. Pe de altă parte, o caracteristică a ţării noastre este faptul că nu întreţinem armată. Sîntem singura ţară de pe continent care nu avem oameni îmbrăcaţi în uniformă. Pe undeva, şi aceasta se explică prin tradiţie : numărul infim al indienilor nu crea probleme speciale. Aş mai adăuga că în 1871, în Costa Rica s-a realizat o reformă ale cărei binefaceri le resimţim pînă astăzi : reforma învăţămîntului general, obligatoriu şi gratuit. Deci în afara faptului că nu întreţinem armată, că nu dispunem de mari ferme, aşa-numitele latifundii, la noi nu există nici analfabetism. Aceste cuceriri realizate în timp, au contribuit la o dezvoltare armonioasă a naţiunii costaricane, stabilă din punct de vedere politic, dotată cu numeroase instituţii democratice. Aceste coordonate interne s-au repercutat, bineînţeles, asupra activităţii pe plan internaţional. Sîntem adepţii păcii, ai cooperării cu popoare cu sisteme politico-sociale diferite. Avem convingerea că fiecare popor este liber să-şi aleagă calea proprie de dezvoltare, să joace un rol important în concertul naţiunilor. Nu reprezentăm un factor decisiv în ceea ce priveşte hotărîrile internaţionale, dar avem sentimentul că împreună cu ţările mici şi mijlocii putem contribui la o evoluţie pozitivă a vieţii internaţionale. Avem un rol moral de îndeplinit, conform liniei noastre principiale de respectare a suveranităţii şi independenţei, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, principii pe care le punem la baza politicii externe a guvernului nostru în ceea ce priveşte desfăşurarea relaţiilor, inclusiv cu ţara dv.

— La sfîrşitul vizitei intuiţi deja unele domenii favorabile viitoarei colaborări ?

— Vizita noastră a fost scurtă, dar am avut prilejul să stabilim contacte numeroase. Aş dori să consemnez în primul rînd primirea de către dl Ion Gheorghe Maurer, primul ministru al României, apoi convorbirile de la Ministerul Industriei Chimice, al Construcţiilor de Maşini, al Minelor, Petrolului şi Geologiei. Ţara noastră dispune de unele produse pentru export, în special în domeniul agricol. Din ţara dv. aşteptăm cu interes diverse produse industriale, utilaje, maşini. Un domeniu important pentru economia noastră — exploatarea petrolului — necesită imperios asistenţă tehnică. Deocamdată nu avem decît o singură rafinărie, şi aceea aparţinînd unei firme americane, pe care intenţionăm s-o naţionalizăm. Dar, bineînţeles, cînd ne vom asuma această sarcină va trebui să rezolvăm într-un fel lipsa pregătirii tehnice. Iată deci un domeniu concret de colaborare, dată fiind vasta dv. experienţă în această privinţă. Discuţiile avute cu factori de răspundere ai politicii româneşti au dovedit, prin urmare, că între ţările noastre există posibilităţi reale de dezvoltare a unei colaborări pe multiple planuri, pe baza avantajului reciproc ; este acesta rezultatul convorbirilor avute — şi aici aş dori să subliniez în mod special primirea noastră de către preşedintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, personalitate de talie mondială faţă de care nutrim o mare admiraţie şi un deosebit respect. A constituit, ca urmare, un moment de maximă importanţă al vizitei delegaţiei guvernamentale costaricane în ţara dv.

TRAIAN ISPAS

ministrul industriei materialelor de construcţii

PE CALEA PROGRESULUI TEHNIC

— Care a fost obiectivul vizitei dv. în Uniunea Sovietică?

— Deplasarea efectuată în U.R.S.S. de o delegaţie a Ministerului Industriei Materialelor de Construcţii din ţara noastră, la invitaţia ministrului industriei materialelor de construcţii din U.R.S.S., I. A. Grişmanov, a avut ca scop vizitarea expoziţiei internaţionale „Stroimateriali '71" ce s-a desfăşurat la Moscova între 8 şi 22 septembrie 1971.

Această expoziţie de mare prestigiu, una din cele mai mari manifestări organizate pe plan mondial în domeniul materiale-

lor de construcții, a reunit în cadrul pavilioanelor aparținînd unui număr de 26 de țări participante, produsele a peste 600 de întreprinderi și firme de specialitate. În cadrul acestei expoziții și țara noastră a participat cu un pavilion propriu.

Cu ocazia prezenței la această expoziție, s-au purtat cu organele corespunzătoare din U.R.S.S. discuții asupra unor probleme de interes comun în domeniul dezvoltării industriei materialelor de construcții.

— Ce ne puteți spune despre pavilionul românesc din cadrul expoziției ?

— Pavilionul românesc a prezentat pe o suprafață de 600 m.p. spațiu închis și 150 m.p. spațiu deschis, produse ale întreprinderilor din cadrul Ministerului Industriei Materialelor de Construcții și Ministerului Industriei Chimice. Am căutat să arătăm într-un mod cît mai complet și sugestiv gama principalelor produse din domeniul materialelor de construcții, să demonstrăm nivelul de diversificare pe care l-am atins la unele grupe de produse cum ar fi : ceramică fină, azbocimentul, geamurile, materialele izolatoare, betonul celular autoclavizat și să prezentăm o serie de materiale și elemente prefabricate nou produse la noi. În pavilion s-au prezentat, în afara mostrelor de materiale de construcții ca atare, și exemple de moduri de punere în operă, machete de instalații tehnologice și un material instructiv amplu. Pavilionul românesc a fost obiectul unei atenții deosebite din partea vizitatorilor și specialiștilor veniți în număr mare pe toată durata expoziției, produsele noastre fiind unanim apreciate și cerîndu-se multe elemente de detaliu asupra caracteristicilor lor fizico-mecanice, cît și asupra modului lor de producere și utilizare. Faptul este cu atît mai semnificativ pentru noi cu cît în această confruntare largă s-au prezentat produsele aparținînd unor țări cu tradiție recunoscută în domeniul industriei materialelor de construcții. Ca urmare a modului cum s-a prezentat în ansamblu expoziția românească și a calității exponatelor s-au decernat de organizatori diplome de onoare Ministerului Industriei Materialelor de Construcții și unui număr de opt întreprinderi românești participante.

— Vă rugăm să vă referiți la utilitatea acestei vizite în contextul întăririi colaborării dintre România și Uniunea Sovietică, al dezvoltării și diversificării industriei materialelor de construcție.

— Convorbirile purtate cu conducerea Ministerului Industriei Materialelor de Construcție din U.R.S.S., au avut ca obiect problemele ce interesează direct colaborarea dintre cele două ministere, referindu-se în special la schimburile reciproce de materiale de construcții și materii prime necesare industriei materialelor de construcții, cooperare în realizarea de instalații și utilaje pentru industria materialelor de construcții, cooperare în realizarea de fabrici de materiale de construcții, schimburi de documentații și altele. Sînt astfel create premisele ca în cursul lunii octombrie a.c. să se poată încheia Protocolul privind colaborarea directă tehnică, științifică și economică între cele două părți pentru perioada 1972—1975.

Din studierea numeroaselor materiale și utilaje prezentate în această largă confruntare de știință și tehnică ce a reprezentat-o expoziția „Stroimateriali '71" se poate trage concluzia că, în domeniul materialelor de construcții, pe plan mondial s-au înregistrat succese considerabile în privința creșterii producției, diversificării și sporirii calității materialelor de construcții. Pe lîngă materialele de construcții tradiționale, un loc tot mai important îl ocupă materialele plastice, materialele ușoare, prefabricatele din aluminium și altele.

Și la noi în țară, această ramură a economiei naționale se dezvoltă într-un ritm impetuos, menit să satisfacă cerințele determinate de programul amplu de creștere a industriei noastre socialiste, să asigure cererile populației, precum și un volum sporit de produse pentru export.

În acest context, atenția noastră se va îndrepta în direcția diversificării sortimentelor prin realizarea de materiale și elemente noi de construcții, ușoare, cu caracteristici superioare, cu un înalt grad de prefabricare și finisaj, care să asigure extinderea industrializării construcțiilor și îmbunătățirea calității lucrărilor.

Tovarășul Traian Ispas (x) **împreună cu oficialități române și sovietice vizitînd expoziția**

Prof. dr. docent

MIHAIL GHELMEGEANU

președintele Comitetului român pentru colaborare și înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR INTERBALCANICE

— Recent v-ați întors din R.P. Bulgaria în urma vizitei făcute la invitația Comitetului bulgar pentru colaborare și înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani. În calitatea dv. de președinte al Comitetului român, cum apreciați principalele tendințe manifestate în domeniul strîngerii relațiilor între țările din această zonă a lumii ?

— Relațiile dintre țările balcanice urmează un curs pozitiv, cu realizări rodnice în multiple domenii. Meritorii în acest sens sînt numeroasele acorduri de colaborare economică, industrial-tehnică, de navigație și transporturi aeriene și de telecomunicații, de turism etc. Relațiile comerciale s-au extins, de asemenea, substanțial. În afara intensificării schimburilor de valori materiale și spirituale, climatul de apropiere și de înțelegere mutuală s-a făcut simțit și prin adoptarea unor măsuri în direcția îmbunătățirii raporturilor sau a soluționării unor probleme în suspensie dintre statele balcanice. Sub acest aspect hotărîrea privind restabilirea relațiilor diplomatice dintre Albania și Grecia are o mare importanță.

Activitatea comitetelor naționale pentru colaborare și înțelegere între popoarele din Balcani, întîlnirile și reuniunile balcanice care au avut loc între rectorii universităților, arhitecți, profesori, ziariști, reprezentanți ai uniunilor de scriitori, consfătuirile comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O., precum și acțiunile organizate de secțiile naționale ale Asociației internaționale de studii sud-est europene, Uniunii balcanice a matematicienilor și Uniunii medicale balcanice se înscriu ca un capitol valoros la colaborarea internațională, dar mai ales balcanică. Un act semnificativ pentru tendința relațiilor interbalcanice l-a reprezentat reuniunea organismelor naționale de turism din România, Bulgaria, Iugoslavia, Grecia și Turcia, organizată în luna mai 1971 la București, cu care prilej a fost semnat un acord interguvernamental de colaborare balcanică în domeniul turismului, primul acord multilateral încheiat între țările balcanice în perioada postbelică.

Pozițiile țărilor din zonă converg în aprecierea că atmosfera generală politică actuală din Balcani se caracterizează printr-o tendință de continuă ameliorare, propice promovării unor noi inițiative și acțiuni menite să ducă la amplificarea colaborării interbalcanice în toate domeniile, pe baza promovării principiilor unanim recunoscute ale dreptului și eticii internaționale.

— Ce ne puteți spune despre acțiunile concrete inițiate de țara noastră în vederea îmbunătățirii continue a climatului balcanic ?

— Transformarea Balcanilor într-o zonă de pace, bună vecinătate și cooperare, liberă de arme nucleare, reprezintă una

ROMÂNIA
• prezenţe contacte opinii

din coordonatele esenţiale ale politicii externe ale României, care se preocupă permanent de întărirea relaţiilor cu ţările balcanice.

Ideile referitoare la dezvoltarea raporturilor de bună vecinătate, de înţelegere şi cooperare, într-un spirit de stimă şi respect reciproc între statele balcanice, au fost şi sînt permanent reafirmate de oamenii de stat români.

România a manifestat iniţiativă în promovarea colaborării balcanice şi diversificarea contactelor bi şi multilaterale. Pe lîngă acţiunile întreprinse pe plan guvernamental, în complexul manifestărilor desfăşurate în ultimii ani, parlamentele au adus o contribuţie importantă la cauza înţelegerii în Balcani. Schimbul de vizite în acest domeniu între România şi Bulgaria, precum şi cu alte ţări, constituie un tărîm de convergenţă a preocupărilor şi dorinţei de apropiere.

O activitate rodnică desfăşoară organizaţiile române de masă şi obşteşti, asociaţiile ştiinţifice, tehnice, uniunile de creaţie, organismele cu caracter cultural, organizaţiile de tineret şi femei, Comitetul naţional pentru apărarea păcii, precum şi Comitetul român pentru colaborare şi înţelegere reciprocă între popoarele din Balcani. Prin activitatea lor, aceste instituţii şi organizaţii neguvernamentale, ca şi cele similare din celelalte ţări balcanice, aduc o contribuţie de seamă la apropierea şi cunoaşterea reciprocă a popoarelor din Balcani.

BREVIAR

• O delegaţie a P.C.R., formată din tovarăşii Mihai Dalea, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., preşedintele Colegiului Central de Partid, şeful delegaţiei, şi Ştefan Voicu, membru al C.C. al P.C.R., participă la lucrările celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist din India.

• La invitaţia Consiliului general A.R.L.U.S., a sosit în Capitală o delegaţie de activişti ai Filialei armene a Asociaţiei de prietenie sovieto-române, condusă de Karapepian Aşot Gaikovici, membru al conducerii acestei filiale.

• O delegaţie comercială română, condusă de Victor Ionescu, preşedintele Camerei de Comerţ, vizitează o serie de ţări din Asia de sud-est.

Membrii delegaţiei vor avea convorbiri cu reprezentanţi ai vieţii economice din Malayezia, Tailanda, Singapore şi Indonezia, referitoare la dezvoltarea şi diversificarea schimburilor economice dintre România şi aceste ţări.

• Sir John Henniker, director general al Consiliului britanic, a făcut o vizită în ţara noastră la invitaţia Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste.

• O delegaţie a Consiliului popular al municipiului Bucureşti, condusă de Dumitru Joiţa, prim-vicepreşedinte al comitetului executiv, a plecat în Grecia, pentru a participa la festivităţile organizate cu prilejul împlinirii a 130 de ani de la proclamarea oraşului Atena, capitală a Greciei.

• Între 28 septembrie şi 2 octombrie 1971 a avut loc la Mamaia cea de-a 37-a şedinţă a Comisiei permanente C.A.E.R. pentru industria chimică. La şedinţa comisiei au luat parte delegaţiile ţărilor membre ale C.A.E.R., precum şi o delegaţie a Republicii Socialiste Federative Iugoslavia.

La şedinţă au participat, de asemenea, şi reprezentanţi ai Administraţiei organizaţiei internaţionale privind colaborarea în domeniul produselor chimice de mic tonaj — I.N.T.E.R.C.H.I.M.

• O delegaţie a Ministerului Energiei Electrice, condusă de ministrul Octavian Groza, se află în Franţa, unde face o vizită la invitaţia conducerii firmei „Alsthom". Delegaţia poartă convorbiri în legătură cu dezvoltarea relaţiilor de colaborare şi cooperare în domeniul energiei electrice.

• A sosit în Capitală o delegaţie a Ministerului Industriei Materialelor de Construcţii din U.R.S.S., condusă de N. Vorobievski, adjunct al ministrului, care va participa la lucrările primei şedinţe a grupei mixte de lucru româno-sovietice pentru această ramură.

• În continuarea vizitei pe care o întreprinde în Irak, ministrul comerţului exterior al Republicii Socialiste România, Cornel Burtică, a avut întrevederi cu ministrul irakian al industriei, Taha Jazrawi, ministrul economiei, Murtada Al. Hadithi, ministrul petrolului şi minelor, Saadoum Hamadi, şi cu preşedintele Federaţiei camerelor de comerţ irakiene, Shaban Jasem Rajab.

În cadrul discuţiilor au fost abordate probleme de interes comun privind dezvoltarea relaţiilor economice dintre cele două ţări.

• În Capitală se desfăşoară lucrările celei de-a VI-a Conferinţe a miniştrilor învăţămîntului din ţări socialiste, la care participă delegaţiile : Republicii Populare Bulgaria, Republicii Socialiste Cehoslovace, Republicii Cuba, Republicii Democrate Germane, Republicii Populare Mongole, Republicii Populare Polone, Republicii Socialiste România, Republicii Populare Ungare, Uniunii Sovietice şi Republicii Democrate Vietnam. Lucrările au fost deschise de Mircea Maliţa, care a salutat delegaţiile participante. Ministrul român a fost ales preşedinte al conferinţei. Pe ordinea de zi a conferinţei figurează referate şi comunicări privind eficienţa învăţămîntului superior, organizarea ştiinţifică a acestuia, educaţia comunistă a studenţilor, pregătirea postuniversitară şi alte probleme de interes comun.

• O delegaţie guvernamentală a Republicii Socialiste România condusă de Ioan Avram, ministrul industriei construcţiilor de maşini, a plecat în R. P. Chineză, unde va participa la deschiderea expoziţiei industriale române, ce va avea loc la 9 octombrie, la Pekin. Delegaţia română va face apoi o vizită în R.P.D. Coreeană.

În cele două ţări delegaţia va avea întrevederi şi va purta discuţii cu privire la dezvoltarea relaţiilor economice în domeniul construcţiilor de maşini dintre România, R. P. Chineză şi R.P.D. Coreeană.

• Ministrul minelor, petrolului şi geologiei, Bujor Almăşan, la invitaţia ministrului industriei şi energiei al Republicii Algeriene Democratice şi Populare, Belaid Abdesselam, va participa la Conferinţa ştiinţifică internaţională asupra cercetării şi exploatării de hidrocarburi din Algeria ce se desfăşoară între 5 şi 15 octombrie.

Cu acest prilej ministrul român va avea întrevederi şi va purta discuţii în legătură cu posibilităţile de lărgire a colaborării şi cooperării economice între cele două ţări.

• Membrii delegaţiei economice guvernamentale din Republica Mali, condusă de Robert N'Daw, ministrul dezvoltării industriale, care se află în ţara noastră, şi-au continuat întrevederile cu reprezentanţi ai vieţii economice româneşti.

• La Bucureşti are loc, între 3—10 octombrie, reuniunea Comitetului Central al Alianţei Cooperatiste Internaţionale, sub preşedinţia lui Mauritz Bonow — Suedia.

Tot la Bucureşti au loc şi lucrările Comitetului agricol al A.C.I. Din partea ţării noastre participanţii la dezbateri au fost salutaţi de Titus Popescu, vicepreşedinte al U.N.C.A.P. În cadrul programului de lucru membrii Comitetului cooperativelor de producţie şi artizanat şi ai Comitetului de locuinţe au vizitat unităţi din judeţele Argeş, Prahova, Braşov.

• În dorinţa unei mai bune cunoaşteri reciproce şi a dezvoltării colaborării dintre Republica Socialistă România şi Republica Panama, guvernele celor două ţări au hotărît să stabilească relaţii diplomatice la rang de ambasadă.

Rubrică realizată de Anca VOICAN şi Radu BUDEANU

-22690-
Sec. col. Anica

COORDONATELE DEZBATERII GENERALE

Urmărim de aproape două săptămîni declarațiile făcute de reprezentanții statelor în ședințele plenare ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Ne aflăm în continuare în etapa dezbaterii generale, dezbatere care permite fiecărei delegații nu numai să-și exprime poziția asupra problemelor ce figurează pe agendă, ci — depășind acest termen convențional — asupra întregii evoluții internaționale, asupra problemelor importante aflate în fața omenirii și, mai mult decît atît, să-și aducă contribuția constructivă la orientarea evenimentelor pe calea păcii și cooperării între state.

Firește, este extrem de greu să sintetizezi toate declarațiile într-o caracterizare laconică a pozițiilor în diverse probleme ale vieții internaționale. Ele cuprind o bogăție extremă de idei a căror împletire într-un patrimoniu comun ne permite să înțelegem o dată în plus semnificația operațiunii ample, esențiale, de conjugare a eforturilor întregii comunități internaționale pentru transpunerea în viață a marilor idealuri în numele cărora a fost creată Organizația Națiunilor Unite.

PROBLEMELE MAJORE ALE ACTUALITĂȚII INTERNAȚIONALE ÎN CENTRUL ATENȚIEI

Dezbaterea generală din acest an — așa cum reiese pînă acum — dovedește cu pregnanță gradul mai înalt de conștiință politică pe care comunitatea internațională o manifestă față de sarcinile ce revin O.N.U., în legătură cu necesitatea stringentă de a depăși latura formală, declarativă a activității Organizației și de a transforma Națiunile Unite într-un forum universal, de înaltă eficiență în abordarea și soluționarea problemelor internaționale importante ale contemporaneității.

Declarațiile de principiu făcute în cadrul dezbaterii generale au pus în mod deosebit accentul asupra problemei eficienței Organizației Națiunilor Unite, cerîndu-se, după cum plastic se exprima unul dintre delegați, să i se facă acesteia o „grefă de inimă" capabilă să-i dea puterea și capacitatea necesare de a influența în mai mare măsură cursul evoluției internaționale pe făgașul păcii și cooperării internaționale. Această stare de spirit apare ca firească, dacă luăm în considerare experiența de peste un sfert de secol, cu toate reușitele dar și neîmplinirile sale, problematica majoră cu care este confruntată Organizația astăzi, chestiunile nerezolvate care reclamă cu acuitate abordări realiste, soluții concrete și urgente.

Luările de poziție de pînă acum au dat o notă caracteristică cvasitotalității intervențiilor din Adunarea Generală. **Reprezentantul Braziliei,** ministrul de externe **Mario Gibson-Barbosa,** opina că O.N.U. trebuie să înceteze de a mai avea un „rol marginal" în raport cu marile momente ale vieții internaționale. A nu face din O.N.U. un

Corespondență din New York

promotor al proceselor internaționale pozitive, sesizabile de altfel în toate regiunile globului, ar crea impresia unei împăcări a Națiunilor Unite cu actuala stare de lucruri precară pe care o cunoaște de peste două decenii umanitatea. **„Pacea** — declara ministrul brazilian — **nu trebuie să fie redusă la simpla speranță de a vedea umanitatea supraviețuind zilei de mîine sau speranța — reafirmată în repetate rînduri — că nu se va recurge la arsenalele nucleare !"** Pentru delegatul Braziliei **„adevărata pace trebuie să fie bazată pe o structură stabilă a securității colective și oferind condițiile necesare de progres, o pace care să se identifice cu eliminarea subdezvoltării, care să garanteze tuturor statelor membre integritatea teritorială, dreptul la o personalitate națională, dreptul de a-și dezvolta potențialul lor uman, capacitățile lor politice și sociale, dreptul de a dispune în toată libertatea de factorii lor de progres".**

În această optică, O.N.U. nu trebuie să privească doar în trecut și în prezent; poate că mai ales viitorul trebuie să angajeze forțele sale. **Reprezentantul Finlandei,** ministrul de externe **Vaino Leskinen,** declara : **„Consolidarea securității internaționale nu înseamnă să ne limităm la eforturi menite a pune capăt actualelor conflicte. Este esențial să fie luate măsuri preventive, întărind mecanismul de reglementare pașnică a conflictelor pentru menținerea păcii. Națiunile Unite sînt principalul instrument de care statele dispun în acest scop".**

Eficiența maximă a Organizației Națiunilor Unite este în mod indisolubil legată de contribuția tuturor țărilor, mari sau mici, de aportul pe care fiecare membru al comunității mondiale poate și trebuie să-l aibă în abordarea și soluționarea sarcinilor de interes general. În mod firesc, problema sporirii eficienței activității Națiunilor Unite, a creșterii rolului acesteia în viața internațională și a dobîndirii unui plus de prestigiu și autoritate se leagă în mod direct, pînă la determinare, de ideea universalității Organizației Națiunilor Unite.

În acest context, în cercurile Organizației Națiunilor Unite restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze este apreciată nu numai ca o problemă de importanță generală, principială, ci și ca una de importanță imediată. Dezbaterea generală a avut chiar și pînă acum darul de a releva această opinie mereu mai larg împărtășită, traducînd o perspectivă lucidă asupra realităților contemporane.

În corespondența de săptămîna trecută arătam raportul de forțe în această problemă, așa cum s-a constituit el după votul exprimat în Biroul Adunării Generale și în plenum cu ocazia definitivării ordinii de zi. Zilele care au trecut de atunci au permis și mai mult observatorilor să desprindă evoluția profundă ce se petrece în sînul Organizației. O serie de țări care, anul trecut, s-au abținut cu prilejul votării rezoluției cerînd restabilirea integrală a drepturilor legitime ale R.P. Chineze în O.N.U. și-au anunțat, în cadrul dezbaterii generale, intenția de a vota anul acesta în favoarea rezoluției avînd acest obiectiv. Este de pildă cazul Islandei și al Norvegiei.

Alte țări din grupul celor ce au votat, la sesiunea anterioară, pozitiv sau negativ în chestiunea restabilirii drepturilor legitime ale R.P. Chineze, dar au sprijinit rezoluția americană prevăzînd necesitatea a două treimi din voturile Adunării Generale pentru admiterea R. P. Chineze în O.N.U., și-au modificat și ele atitudinea. Asemenea poziții au anunțat în cuvîntul lor reprezentanții Iranului, Canadei, Marii Britanii, Italiei ș.a. Pe de altă parte, un alt număr de țări care intenționau inițial să susțină proiectul de rezoluție american privind reprezentarea R.P. Chineze în O.N.U., și-au modificat, și ele, pozițiile. Astfel, Argentina, Ecuadorul, Mexicul, Bolivia și Jamaica au renunțat încă de pe acum să mai sprijine menținerea ciankaișiștilor în O.N.U., așa cum o cere proiectul american de rezoluție.

Și astfel tabloul prinde să se întregească, ca și convingerea că declarațiile făcute în cadrul dezbaterii generale (marea majoritate a celor ce au luat cuvîntul în intervalul la care ne referim s-au pronunțat în favoarea restabilirii drepturilor legitime ale R.P. Chineze în O.N.U.) se vor concretiza într-un act politic așteptat de întreaga opinie internațională, într-o hotărîre stînd mărturie forței și opțiunilor Organizației Națiunilor Unite.

Înscrise în mod constant pe agendele sesiunilor de pînă acum ale Adunării Generale, problemele dezarmării, decolonizării și cooperării internaționale au ocupat un spațiu larg în alocuțiunile reprezentanților statelor ce și-au exprimat pînă acum pozițiile la tribuna Națiunilor Unite. Prin gravitatea, complexitatea și implicațiile lor aceste probleme au o puternică rezonanță și concentrează în cel mai înalt grad preocupările tuturor popoarelor lumii. Desigur, acest lucru este determinat și de faptul că, pe planul dezarmării și al decolonizării, progresele realizate nu sînt la înălțimea așteptărilor. În ce privește dezarmarea, trăsătura caracteristică a dezbaterii de pînă acum a fost refuzul declarat de a stabili un pact de coexistență cu procesul amplificării cantitative și al diversificării calitative a cursei înarmărilor.

Relevînd influența dezarmării, în general, și a dezarmării nucleare, în special, asupra edificării securității, ministrul de externe peruvian **Edgardo Mercado Jarrin** arăta : **„Securitatea internațională este strîns legată și de o**

manieră indisociabilă de dezarmare nucleară. Dacă se va ajunge să se obțină dezarmarea nucleară, aceasta va fi un pas fundamental pentru Deceniul Națiunilor Unite pentru Dezarmare". La rîndul său, **Abbas Ali Khalathari**, ministrul de externe al Iranului, aprecia că nici o bombă atomică nu a dispărut din arsenalele nucleare, nici un moment nu și-au încetinit sau stopat producția fabricile de arme nucleare. **„Acordurile marginale** — adăuga reprezentantul iranian — **sînt importante, dar nu se pot substitui principalului obiectiv urmărit".**

Soluționarea radicală a problemei dezarmării reclamă unirea eforturilor tuturor statelor, indiferent de dimensiunea teritoriului acestora sau de cifra populației, indiferent de potențialul lor militar sau economic. Zugrăvind tabloul pericolelor generate de cursa înarmărilor, ministrul de externe al Uniunii Sovietice, **A. A. Gromiko**, arăta: **„Cursa armamentelor prezintă pericole încă necunoscute, efectele sale pentru viața societății sînt astăzi mai profunde și mai periculoase decît au fost vreodată. În anii postbelici au fost cheltuite pentru armamente sume de multe ori superioare venitului național al tuturor țărilor în curs de dezvoltare". „Guvernul sovietic** — se arată cu aceeași ocazie — **este de părere că întrunirea unei conferințe mondiale de dezarmare cu participarea tuturor statelor lumii ar răspunde obiectivului intensificării constante a eforturilor în lupta pentru dezarmare și că este oportun să se examineze această chestiune la actuala sesiune a Adunării Generale".**

Colonizarea, discriminarea rasială, apartheidul, probleme făcînd parte dintr-o categorie comună, au fost abordate dintr-o dublă perspectivă, pe de o parte, a anacronismului unor asemenea fenomene și, pe de altă parte, a implicațiilor deosebit de periculoase pe care le presupune perpetuarea acestor grave injustiții. Numeroase delegații au insistat asupra importanței pe care această problematică o are pentru prezentul și viitorul Organizației Națiunilor Unite. **„Ce valoarea pot avea pacea și securitatea internațională dacă mai există încă popoare în lanțuri** — declara reprezentantul Guyanei, **Ramphal. Colonialismul și discriminarea continuă să fie între noi și lansează de pe ultimele lor bastioane în Africa australă o sfidare strigătoare Organizației noastre și conștiinței umanității".**

Delegații au amintit de „răul tricefal" reprezentat de regimurile din Africa de Sud, Rhodesia de Sud și teritoriile aflate sub dominația portugheză, unde se încearcă menținerea la infinit a dominației colonialiste; s-a cerut încă o dată o atitudine intransigentă față de regimurile coloniale și cei ce îi sprijină, o concertare a acțiunii internaționale pentru eradicarea acestor dureroase anacronisme și injustiții.

Cuvîntarea ministrului afacerilor externe al României Corneliu Mănescu

În cadrul dezbaterilor generale de azi a luat cuvîntul tovarășul **Corneliu Mănescu**, ministrul afacerilor externe, șeful delegației Republicii Socialiste România la cea de-a 26-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. Discursul, exprimînd atitudinea României față de problemele fundamentale ale vieții internaționale, a fost așteptat aici cu mult interes și urmărit cu deosebită atenție, acestea reflectînd prestigiul și recunoașterea de care se bucură în lume politica țării noastre de pace și cooperare internațională.

Reliefînd numeroasele mutații de structură intervenite în epoca noastră în cele mai diferite compartimente ale vieții și activității umane, incidențele pozitive pe care acestea le au sau le pot avea asupra relațiilor internaționale, a evoluției însăși a climatului politic general, șeful delegației României sublinia: **„Participarea Republicii Socialiste România la viața internațională, poziția sa în problemele majore ale contemporaneității pornesc de la examinarea atentă a realităților și fenomenelor lumii de astăzi, care pun în evidență mutații fără precedent, expresie a confruntării ample și neîntrerupte dintre vechi și nou, a mersului ireversibil al omenirii spre o organizare mai bună, mai dreaptă. Avem în vedere înainte de toate apariția și influența crescîndă a sistemului mondial socialist, procesul de lichidare a dominației coloniale, formarea unui număr mare de noi state independente, revoluția tehnico-științifică în întreaga sa amplitudine, procesul de participare tot mai largă și activă a popoarelor la viața socială și politică, la soluționarea problemelor internaționale. Aceste transformări înnoitoare exercită, firește, o înrîurire pozitivă, tot mai puternică, și asupra raporturilor internaționale".**

Politica de pace și largă cooperare promovată de țara noastră se definește a fi o expresie directă a intereselor majore ale întregii noastre națiuni socialiste. Antrenat cu toate energiile și capacitățile sale creatoare în îndeplinirea unui vast program constructiv, — se relevă în intervenția română — poporul român este profund interesat în crearea unor condiții internaționale de pace și colaborare care să-i permită să pună în aplicare proiectele sale de viitor. Țară socialistă, România așează, în mod firesc, în centrul politicii sale externe, dezvoltarea prieteniei și colaborării multilaterale cu toate statele socialiste. Totodată, acționînd în spiritul coexistenței pașnice, ea își extinde continuu raporturile de colaborare și cooperare cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor social-economică și politică.

Referindu-se la sistemul general al relațiilor dintre state, discursul prezentat în numele României a subliniat faptul că una din realitățile dominante ale lumii de azi este afirmarea irezistibilă a voinței popoarelor de a-și hotărî singure soarta, de a fi stăpîne în țara lor. Aceasta înseamnă că ansamblul relațiilor internaționale să fie așezat pe principiile suveranității și independenței naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, excluderii forței și amenințării cu forța. **„Sînt principii de valoare universală, care trebuie să cîrmuiască relațiile dintre toate statele lumii, să fie respectate cu strictețe de toți și față de toți. Aplicarea lor neabătută constituie condiția sine qua non pentru desfășurarea normală a raporturilor dintre state, pentru eliminarea surselor de tensiune și conflicte din viața internațională, pentru garantarea securității fiecărui popor".**

Instaurarea legalității internaționale nu este o problemă abstractă, ci una ținînd în mod esențial de practica politică. Promovarea sau nepromovarea unor astfel de raporturi nu poate fi indiferentă nici comunității internaționale, nici Organizației Națiunilor Unite. Dimpotrivă, face parte integrantă din însăși menirea primordială a O.N.U. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, O.N.U. **„trebuie să vegheze cu cea mai mare străşnicie pentru a nu se mai recurge nicăieri, în relațiile dintre state, la folosirea forței sau la amenințarea cu forța; ea trebuie să militeze energic pentru ca declarațiile de principiu ale statelor să nu rămînă literă moartă, ci să fie consecvent urmate de fapte".**

Discursul ținut de ministrul de externe român a insistat asupra importanței deosebite a răspunderii ce revine tuturor statelor, mari sau mici, Organizației Națiunilor Unite de a acționa energic pentru menținerea păcii și întărirea securității internaționale. România — a declarat vorbitorul — atribuie o însemnătate de prim ordin eforturilor îndreptate spre statornicirea securității internaționale și își aduce contribuția activă la toate măsurile menite să înlăture focarele de tensiune și conflict, să consolideze climatul de destindere, să favorizeze lărgirea colaborării pașnice între țări și popoare. **„Considerăm că în acest sens este necesar ca Organizația Națiunilor Unite să joace un rol sporit, să contribuie mai eficient la promovarea politicii de pace și securitate, acționînd în același timp cu mai multă fermitate pentru preîntîmpinarea războiului, pentru zădărnicirea oricărei agresiuni, pentru soluționarea litigiilor dintre state pe cale politică, pentru apărarea principiilor Cartei O.N.U."**

După cum se știe — iar evenimentele au confirmat din plin acest lucru — ca țară europeană, România este vital interesată și desfășoară o activitate susținută pentru statornicirea în Europa a unor relații care să garanteze securitatea fiecărui popor, să-i asigure dreptul de a se dezvolta liber, să ducă la intensificarea contactelor și legăturilor pe multiple planuri. Țara noastră — se arată în intervenția română — acționează totodată pentru realizarea unor măsuri eficiente de reducere militară și dezarmare în Europa, pentru depășirea diviziării continentului nostru în grupări militare opuse. Ministrul de externe român a relevat, de asemenea, atenția deosebită pe care România o acordă relațiilor de pace și bunăvecinătate în Balcani. **„Transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și bunei înțelegeri, lipsită de arme nucleare, corespunde intereselor tuturor popoarelor balcanice și trebuie să fie rezultanta străduințelor lor comune. România, care a prezentat încă din 1957 propuneri în această direcție, consideră că sînt necesari și posibili pași concreți, pe plan bilateral și multilateral, și va face tot ceea ce depinde de ea ca Balcanii să devină o zonă a prieteniei și colaborării pașnice între popoare, ca în întreaga Europă să fie instaurate pacea, securitatea și colaborarea".**

Una din problemele majore cărora actuala sesiune este chemată să-i dea o soluționare pozitivă în spiritul universalității Organizației Națiunilor U-

nite este problema restabilirii drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze în O.N.U. Reafirmînd poziția țării noastre în această direcție, în intervenția delegației noastre se arată : **„Republica Socialistă România, coautoare, ca și în anii trecuți, la punctul privind restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze la O.N.U., se pronunță cu toată fermitatea pentru soluționarea neîntîrziată a acestei probleme. Calea justă și conformă cu Carta pentru repunerea R.P. Chineze în toate drepturile sale la O.N.U. este consacrarea de către Adunarea Generală a realității de netăgăduit că există o singură Chină, iar Taivanul aparține R.P. Chineze, că R. P. Chineză este singurul reprezentant legal al poporului chinez".**

În concepția țării noastre, universalitatea O.N.U. presupune, de asemenea, primirea celor două state germane, precum și a celorlalte țări menținute în mod arbitrar în afara Organizației.

O pondere însemnată în discursul ministrului de externe român o ocupă problematica dezarmării — dezarmarea generală și în primul rînd dezarmarea nucleară.

Este necesar — se arată în declarațiile ministrului de externe român — ca toate statele O.N.U. să acționeze cu mai multă fermitate și perseverență pentru încetarea cursei înarmărilor și realizarea unor pași concreți pe calea dezarmării. Interzicerea și distrugerea armelor nucleare, a tuturor armelor de nimicire în masă, nu pot suferi noi amînări. Abolirea completă, neîntîrziată a acestor arme este cea mai presantă cerință în domeniul dezarmării. Delegația română și-a exprimat totodată părerea că se impune imprimarea unui curs nou, mai activ, negocierilor de dezarmare pentru a se trece de la discuții generale la adoptarea de măsuri practice, efective de dezarmare. În context, au fost reafirmate propunerile pe care România le-a prezentat la Geneva în 1970 și 1971. Adoptarea unor măsuri eficiente pe linia dezarmării apare, în concepția țării noastre, ca un element de cea mai mare însemnătate pe calea promovării destinderii și încrederii, a eradicării forței și amenințării cu forța, a instaurării unui climat normal al evoluției relațiilor internaționale care să asigure condițiile obiective pentru dezvoltarea unui amplu proces de cooperare internațională, pe baza respectării depline a dorințelor, intereselor și aspirațiilor tuturor popoarelor la pace, securitate și progres.

Ultima parte a discursului ministrului de externe român a fost consacrată problemelor colaborării pașnice între popoare, problemelor dezvoltării și luptei împotriva rămășițelor coloniale. A fost reafirmată cu acest prilej solidaritatea profundă a României socialiste cu lupta popoarelor împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru cucerirea independenței și libertății naționale, subliniindu-se în încheierea intervenției că bunăvoința, spiritul de colaborare, abordarea problemelor în mod constructiv, pot duce la adoptarea unor hotărîri juste, viabile, care să răspundă așteptărilor popoarelor.

Sergiu VERONA

New York, 6 octombrie

VIENA

CONTEXT PREELECTORAL

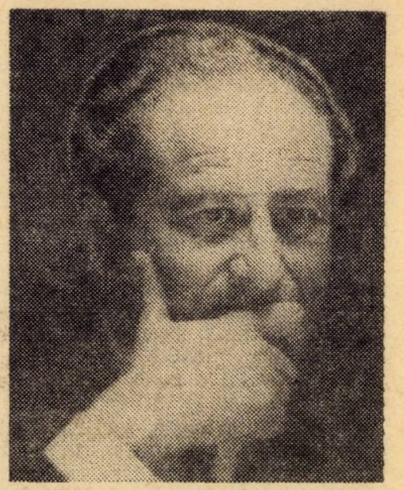

CANCELARUL KREISKY
Spre majoritatea absolută ?

KARL SCHLEINZER
O ambiție cu două variante...

Austriecii votează, anul acesta, pentru a doua oară. În aprilie, l-au reales pe Franz Jonas în înalta magistratură de președinte al statului ; acum, la 10 octombrie, vor trebui să se reîntoarcă la urne pentru a decide asupra unei noi formațiuni guvernamentale. Primele alegeri, prezidențiale, se desfășurau după rigorile obișnuite ale calendarului ; aveau loc după cei șase ani regulamentari, și l-au impus pe candidatul socialist în fața celui populist (Kurt Waldheim) — iar deznodămîntul nu a constituit nici un fel de surpriză. Actuala consultare electorală din toamnă a precipitat însă ordinea firească a lucrurilor : ea are loc înainte de termen, la numai un an de la instaurarea primului guvern socialist austriac.

Procedura în sine nu e nouă. De-a lungul istoriei postbelice a Austriei, deseori președintele Republicii a fost nevoit să se pronunțe în favoarea dizolvării Consiliului național înainte de consumarea legislaturii. Vreme de două decenii se ajungea la o asemenea soluție datorită agravării dezacordurilor latente care opuneau cele două mari partide — socialist și populist, obligate, prin tradiție, să restabilească mereu vechea lor coaliție în temeiul unui echilibru subtil și savant, care, pus de atîtea ori la încercare, s-a dovedit însă și fragil. În martie 1966, populiștii obțineau majoritatea absolută și alcătuiau, pentru prima oară, un cabinet monocolor sub conducerea cancelarului Klaus. Inedită și, întrucîtva, riscantă, situația a fost răsturnată în toamna lui 1970, cînd, după o agitată campanie, socialiștii obțineau, la limită, prima lor victorie în alegeri. Pentru populiști, șocul a fost destul de puternic. Acceptarea rolului de opoziție — după o lungă perioadă, cînd, fără întrerupere, datorită unui spor de voturi, infim dar constant, dețineau cu regularitate funcția de cancelar — li s-a părut o soluție preferabilă. Cît despre socialiști, aceștia reveneau la putere sub conducerea cancelarului Bruno Kreisky. Și chiar dacă guvernul lor era minoritar (dispunea în Consiliul național de 81 de locuri față de 79 populiste și 5 liberale), el beneficia de o popularitate în măsură să atenueze rezervele scepticilor din partid și să fundamenteze optimismul partizanilor lui Kreisky. După un an de guvernare socialistă, și în ciuda diverselor dificultăți și vicisitudini inerente unei conduceri minoritare, predominantă pare să fi rămas aceeași stare de spirit, astfel încît anunțarea unor alegeri anticipate nu e fructul unei crize ci, dimpotrivă, al unei tactici îndrăznețe.

Sînt destui cei care presimt astăzi, în Austria, că victoria electorală socialistă de anul trecut a fost un prim semnal al unei mai marcate răsturnări a raportului de forțe, iar reeditarea ei, în actuala conjunctură, ar aduce partidului condus de Kreisky consolidarea unor poziții pe care o perseverare la guvern nu ar fi făcut decît să le uzeze. Cu alte cuvinte : țelul de căpetenie al socialiștilor — obținerea majorității absolute.

Șansele nu lipsesc. Anumite succese în plan economic și financiar (acestea traducîndu-se, mai curînd, prin menținerea unei relative stabilități într-un moment în care conjunctura internațională e departe de a fi favorizantă), o serie de acțiuni de politică externă care s-au bucurat de o largă apreciere (cele privind securitatea europeană, dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste, unul din actele de răsunet fiind stabilirea de relații diplomatice cu China) — toate acestea

constituie, desigur, atuuri care pot atîrna greu în balanța electorală.

Deschiderea campaniei electorale, în urmă cu mai bine de o lună, a coincis cu aceea a celebrului tîrg internațional de la Viena ; și, fără îndoială, alegătorii au putut fi sensibili la anumite cifre publicate cu acel prilej, indicînd o rată de creștere a economiei de 7,1 la sută (superioară, după opinia ministrului comerțului Staribacher, majorității țărilor occidentale) și o creștere a productivității muncii, între 1960 și 1970, cu 65 la sută. Revalorizarea shilingului a avut, s-ar părea, și ea un efect salutar, chiar dacă în ultima vreme persistă o certă îngrijorare față de unele tendințe inflaționiste.

În această situație, tactica electorală a socialiștilor a țintit la atragerea unor pături mai conservatoare, care de regulă votau pentru populiști. Și cum tema social-economică e prioritară în asemenea împrejurări, socialiștii au dat dovadă de extremă moderație și prudență în domeniul politicii sociale și financiare. În fapt, ei au oferit destule motive pentru a liniști spiritele unor cercuri de afaceri, îndeobște alergice la măsuri socializante mai drastice. O asemenea strategie — cum era și firesc — nu pare a fi însă prea agreată de fracțiunile de stînga din partid și a fost primită cu reticență de sindicate. Astfel, la recentul congres al Uniunii sindicatelor austriece, eforturile guvernului de a evita o ciocnire directă nu au reușit decît să aplaneze — fără să rezolve cîtuși de puțin — o serie de probleme sociale și economice de actualitate. Cerința sindicatelor de a se aplica o politică de majorare a salariilor cu anumite procente peste cele prevăzute de guvern, sau de diminuare a impozitelor considerate, în perspectivă, ca avînd o îngrijorătoare tendință de creștere, nu a găsit încă un răspuns concret din partea guvernului ; ceea ce a introdus o anume tensiune între sindicate și guvern, fapt care, oricum, contează în plină campanie electorală, mai ales cînd guvernul este socialist iar sindicatele au o pondere considerabilă. De notat, totodată, că prestigiul real de care se bucură Kreisky e, în bună măsură, egalat de popularitatea liderului sindical Anton Benya, ale cărui vederi — și nu numai economice sau sociale — sînt, în unele privințe, diferite de cele ale cancelarului. Rămîne de văzut dacă tentativa cancelarului Kreisky, secondat de ministrul de finanțe Androsch, de a capta, prin promisiuni abile, bunăvoința sindicatelor fără însă a le ceda, deocamdată, nimic concret, se va repercuta favorabil asupra rezultatelor electorale de la 10 octombrie.

Moderației socialiste îi răspunde un dinamism novator în tabăra populistă. În ultima vreme, populiștii s-au arătat neobișnuit de generoși, pentru o formațiune de obîrșie conservatoare, în a emite proiecte de reformă socială. Practicînd o oarecare „deschidere spre stînga", strategii populiști urmăresc să cîștige simpatiile celor care, în urmă cu un an, s-au pronunțat în favoarea socialiștilor, am putea spune, numai cu jumătate de gură. În timp ce, ani de zile, populiștii contau, în principal, pe mediile de afaceri, acum ei încearcă să-și asocieze o sferă socială mult mai largă, reprezentată, la modul organizatoric, de Uniunile de muncitori și funcționari, industriași și țărani. O asemenea strategie — desigur, complexă — a rămas însă embrionară. Decizia lui Kreisky de a provoca alegeri anticipate a bruscat o evoluție care promitea să le ofere populiștilor unele atuuri suplimentare. Eșecul fostului cancelar Klaus, retragerea liderului populist Withalm din viața politică activă, înfrîngerea lui Waldheim în cursa pentru președinție, în fine, alegerea în fruntea partidului a unor personalități încă prea puțin cunoscute de marele public — e vorba de președintele Schleinzer și secretarul general Kohlmaier — toate acestea sînt elemente care îi pun pe gînduri chiar și pe cei mai încrezători politicieni populiști în victoria partidului lor. Nu e de mirare că populiștii nu s-au contaminat, în febra electorală, de ambiția nutrită de socialiști în a obține majoritatea absolută. Dorința lor mărturisită : să reintre, cu orice preț, în guvern. Cum? Alături de socialiști într-o „mare coaliție", alături de liberali într-o „mică coaliție". Prima variantă li se pare mai plauzibilă, în special de cînd liberalii, care, pînă acum, i-au sprijinit pe socialiști de pe băncile opoziției, și-au anunțat dispoziția lor de a se alia în continuare cu ei, însă de astă dată în guvern.

Pe de altă parte, liberalilor le este teamă, desigur, ca socialiștii să nu cîștige majoritatea absolută ; în acest caz, aportul lor nu le-ar mai folosi. Le e teamă, în același timp, și de o eventualitate inversă : socialiștii să nu cîștige prea puține voturi în așa fel încît nici ajutorul lor să nu le fie suficient pentru a rămîne în guvern. (E aceasta, de altfel, situația rîvnită de adepții populiști ai marii coaliții.)

În ce privește partidul comunist din Austria, obiectivul său electoral este acela de a reintra în parlament, obținînd un mandat de bază la Viena, iar în landurile federale să beneficieze și de alocarea voturilor restante. „Întreaga evoluție politică — declara, în acest sens, Franz Muhri, președintele P.C.A. — constituie o dovadă a necesității unei reprezentări în parlament a partidului nostru... Prin asocierea acțiunii și activității extraparlamentare cu reprezentarea în parlament, deputații comuniști pot exercita o influență considerabilă".

Actuala campanie electorală a prilejuit Partidului Comunist Austriac o acțiune amplă în favoarea introducerii unor reforme efective în domeniul social și economic, în consens cu interesele păturilor largi ale populației ; se cere, printre altele, o politică socială mai activă, orientată spre o redistribuire mai echitabilă a venitului național, o repartizare a poverii fiscale în favoarea muncitorilor și salariaților, o serie de măsuri în vederea dezvoltării, cu prioritate, a industriei de stat etc., cerînd guvernului „să se facă mai mult pentru oamenii muncii și să se țină seama în mai mică măsură de interesele capitalului".

Radu PASCAL

MOSCOVA

VIZITE LA NIVEL ÎNALT

După escalele făcute la New Delhi și Rangoon, delegația de partid și guvernamentală sovietică, condusă de Nikolai Podgornii, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a sosit duminică în R.D. Vietnam pentru a efectua o vizită de prietenie, răspunzînd invitației C.C. al Partidului celor ce Muncesc din Vietnam și guvernului R.D. Vietnam. La sosire, pe aeroportul din Hanoi, delegația a fost întîmpinată de Nguyen Luong Bang, vicepreședinte al R.D. Vietnam, Le Duan, prim-secretar al C.C. al Partidului celor ce Muncesc din Vietnam, Truongh Chinh, președintele Comitetului Permanent al Adunării Naționale, Fam Van Dong, primul ministru al R.D. Vietnam, precum și de alți conducători de partid și de stat. După cum relatează agenția TASS, în aceeași zi Nikolai Podgornii și ceilalți membri ai delegației sovietice s-au întîlnit cu Ton Duc Thang președintele Republicii Democrate Vietnam. Cu acest prilej au fost abordate probleme ale relațiilor bilaterale precum și aspecte ale situației internaționale. În cinstea delegației de partid și guvernamentale sovietice care vizitează R.D. Vietnam a fost organizată o recepție în cadrul căreia Ton Duc Thang și Nikolai Podgornii au rostit cuvîntări. După ce s-a referit la relațiile

La sosire pe aeroportul din Hanoi

sovieto-vietnameze și la lupta poporului vietnamez împotriva agresiunii americane arătînd că : „poporul vietnamez dorește cu ardoare pacea, dar o pace în condiții de libertate și adevărată independență, o pace pe baza respectării principalelor drepturi naționale ale poporului vietnamez așa cum sînt ele confirmate în Acordurile de la Geneva din 1954", președintele Ton Duc Thang a declarat : „lupta poporului vietnamez împotriva agresorilor americani, pentru salvarea patriei, care se bucură de simpatia și sprijinul puternic al Uniunii Sovietice, Chinei și altor țări socialiste, a omenirii progresiste din lumea întreagă, va fi în mod sigur încununată de victorie".

În cuvîntarea sa, Nikolai Podgornii, după ce a mulțumit pentru invitarea delegației de partid și guvernamentale sovietice în R.D. Vietnam a spus : „Noi am declarat nu numai o dată și, aflîndu-ne aici pe pămîntul vietnamez, confirmăm din nou că Uniunea Sovietică consideră propunerile G.R.P. din Vietnamul de Sud, formate din 7 puncte, ca o bază pozitivă pentru restabilirea păcii în Asia de sud-est și le sprijină pe deplin. Ne solidarizăm cu cerințele poporului vietnamez privind retragerea deplină și necondiționată a trupelor americane de pe teritoriul Indochinei, cu încetarea oricărui amestec din afară în treburile popoarelor din Vietnam, Laos și Cambodgia. Dreptul la opțiunea liberă asupra viitorului său, asupra drumului său de dezvoltare socială, dreptul de a hotărî de sine stătător în toate problemele este un drept inalienabil al Vietnamului, un drept al popoarelor din Peninsula Indochineză".

Cu prilejul prezenței la Hanoi a delegației de partid și guvernamentale sovietice, la 4 octombrie a avut loc un miting solemn, la care au luat cuvîntul N. Podgornîi și Le Duan.

O altă vizită care a reținut atenția opiniei publice este cea pe care o întreprinde în Algeria, începînd de luni, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosîghin. Într-un editorial consacrat acestei vizite, ziarul „El Moudjahid", care apare la Alger, după ce arăta că între U.R.S.S. și Algeria au fost semnate pînă în prezent peste 30 de acorduri și protocoale în domeniile economiei, științei și tehnicii, scrie : „Vizita lui Alexei Kosîghin va prilejui, fără îndoială, semnarea altora". „Ea, conchide ziarul amintit, va permite de asemenea, realizarea unui schimb fructuos de păreri asupra problemelor internaționale, asupra acțiunilor de natură să contribuie la instaurarea unei ere de pace și securitate în lume".

Dumitru CONSTANTIN

BRIGHTON

LABURIȘTII ÎMPOTRIVA C. E. E.

Conferințele anuale ale partidelor laburist — sfîrșitul lunii septembrie ori în primele zile din octombrie — și conservator — o săptămînă după laburiști, au fost așteptate, de regulă, în ultimii ani, cu un interes sporit de multitudinea de probleme, interne sau externe, cu care era confruntată Marea Britanie și care cereau, mai mult sau mai puțin grabnic, exprimarea unei poziții. Deschise luni la Brighton, lucrările celei de-a 70-a Conferințe anuale a Partidului laburist găseau o atmosferă considerată de observatori „de polemică", axată în primul rînd în jurul problemei aderării la Piața comună (căreia i se adaugă însă aspecte la fel de însemnate ca situația socială din Marea Britanie și instabilitatea economică). De altfel, aceste teme au și constituit ordinea pe care cei 1 200 de delegați au hotărît să o urmeze în discuțiile lor.

Dezbaterile în problema aderării Marii Britanii la Piața comună ca și hotărîrea pe care partidul laburist urma să o adopte reținuseră în mod deosebit atenția cu mult înainte și prin divergențele manifestate între membrii pro și contra aderării, grupurile adverse avînd în frunte personalități politice din conducerea partidului. Harold Wilson a fost, în perioada în care era prim-ministru, promotor al aderării, dar, în timp ce unii din laburiști și-au menținut opiniile, liderul partidului, astăzi lider al opoziției, se pronunță împotriva unei asemenea acțiuni, nefiind de acord cu condițiile negociate și acceptate de actualul guvern la Bruxelles și Luxemburg. Wilson însă, deși principalul adversar, nu e și cel mai categoric în argumentarea poziției sale. Barbara Castle, fost ministru al forței de muncă și productivității, și Michael Foot, purtător de cuvînt al stîngii laburiste, afirmau în cadrul unei reuniuni anterioare deschiderii lucrărilor de la Brighton că aderarea ar fi „nefastă" Marii Britanii pe toate planurile : economic, social și politic. Dacă la aceste luări de poziție se adaugă poziția ostilă aderării a sindicatelor, care controlează 5,5 milioane din totalul de 6,25 milioane de voturi ale partidului, este de înțeles de ce unii comentatori considerau că politica guvernului conservator față de aderare va fi drastic con-

Saarbrücken :

BARZEL, PREȘEDINTE AL U. C. D.

Creștin-democrații și-au ales, pentru următorii doi ani, cel mai tînăr președinte : Rainer Candidus Barzel, în vîrstă de 47 de ani. Votul a fost clar în favoarea sa : 344 sufragii față de 174, cît a întrunit adversarul său, Helmut Kohl, premierul landului Renania Palatinat (40 de ani).

Urmașul lui Kurt Georg Kiesinger la președinția partidului este, în același timp, șef al fracțiunii parlamentare creștin-democrate, și va fi — după propriile declarații și după toate probabilitățile — și candidatul opoziției U.C.D. la funcția de cancelar în alegerile din 1973.

Lupta pentru candidatura la cancelariat nu e, totuși, consumată : se menține, deocamdată, în cursă, fostul ministru Schröder, sprijinit, în aspirațiile sale de încă destui membri ai U.C.D.

Adept al unei opoziții incisive față de guvern, noul și dinamicul președinte al U.C.D. nu pare totuși agreat, în ciuda votului masiv în favoarea sa, de o serie de lideri creștin-democrați a căror influență în partid e încă apreciabilă. Atacînd

Rainer Barzel

guvernul Brandt-Scheel, mai ales în ce privește politica sa răsăriteană (el s-a dovedit unul din criticii severi ai tratatelor R.F.G. cu Uniunea Sovietică și Polonia), Barzel pare să convină nu numai conservatorilor din propriul partid, dar și aripii bavareze a U.C.D. conduse de Franz-Josef Strauss. Lideri mai vechi sau mai noi ai U.C.D. nu își ascund, în această situație, îngrijorarea în fața perspectivei neplăcute ca partidul creștin-democrat să cadă sub influența lui Strauss. O asemenea eventualitate ar contraveni, desigur, vederilor mai moderate ale unor lideri creștin-democrați, care se arată destul de rezervați față de limbajul agresiv și rigid promovat de Strauss și adepții săi în confruntarea cu guvernul.

„Era Adenauer — observa, în acest sens, un comentator de la «Stuttgarter Nachrichten» — este de domeniul trecutului, iar U.C.D. va trebui să arate că își dă seama de aceasta".

Rămîne de văzut în ce măsură Barzel va reuși să aplaneze diferitele divergențe interne care se dezvoltă în cadrul celui mai mare partid de opoziție din R. F. G.

„Partidul — remarca «Frankfurter Allgemeine» — nu a făcut decît să pună capăt, la Saarbrücken, controversei în legătură cu conducătorul său. Toate celelalte dificultăți nu au fost aplanate".

R. P.

damnată la Brighton. Ceea ce s-a întîmplat, dezbaterile urmînd în cea mai mare parte acest curs. Proiectul de rezoluție al Comitetului Executiv Național, prezentat de Denis Healey, purtătorul de cuvînt al partidului laburist pentru problemele externe, cerea delegaților „să se opună intrării în Piața comună în termenii negociați de conservatori". În aceste momente în care problemelor ce frămîntă Marea Britanie — sporirea prețurilor, creșterea șomajului, instabilitatea economică — nu li se găsesc soluții, aderarea la „cei șase" — au afirmat cei mai mulți vorbitori — ar avea într-adevăr efecte interne defavorabile, la care s-ar adăuga și pericolul îngrădirii suveranității țării. Guvernul conservator ar trebui, înainte de a se lua o hotărîre definitivă în această problemă, să organizeze alegeri generale prin care populația (în majoritate, astăzi, potrivnică Pieței comune) să-și poată exprima opiniile. James Callaghan, altă personalitate marcantă a partidului, a cerut tuturor membrilor ca la votul din parlament din 28 octombrie, în legătură cu aderarea la Piața comună, să se pronunțe cu toții împotrivă.

Rezoluția înaintată de Comitetul Executiv Național a fost votată cu o uriașă majoritate : 5 073 000 împotriva intrării în C.E.E., față de 1 023 000 pentru. Dar, se întreabă observatorii, rezoluția de la Brighton va fi suficientă pentru a împiedica guvernul conservator să obțină cîștig de cauză, mai cu seamă că divergențele între laburiști persistă ? Roy Jenkins, lider adjunct al partidului, nu a luat cuvîntul în dezbaterile de la Brighton, dar într-o întrunire desfășurată duminică a declarat că nu intenționează să-și schimbe poziția în favoarea aderării și că la 28 octombrie va acționa în consecință. Or, Roy Jenkins are o influență asupra unei părți destul de însemnate a partidului laburist, iar convingerile sale sînt împărtășite de Michael Stewart, George Brown, Harold Lever, George Thomson, la rîndul lor fruntași laburiști marcanți. Și spun unele surse apropiate partidului, n-ar fi exclus ca între 50 și 60 de membri laburiști ai parlamentului să se alăture acțiunii lui Jenkins la 28 octombrie, ceea ce ar determina o victorie sigură a conservatorilor, chiar dacă unii deputați ai acestui partid (oricum în număr mult mai mic) s-ar opune deciziilor conducătorilor lor. „The Times" afirma într-un comentariu apărut marți dimineața că actualul lider adjunct al partidului laburist, Roy Jenkins, și-ar putea abandona chiar funcția, frînînd, prin urmare, împreună cu un grup de sprijinitori, acțiunile opoziției. Desigur, însă, e încă mult prea devreme, deocamdată, pentru pronosticarea rezultatului apropiatelor dezbateri parlamentare. Dar opoziția categorică față de unele aspecte ale politicii actualului guvern britanic manifestată la recenta întrunire a sindicatelor și în conferința laburistă, încă în desfășurare la Brighton (marți și miercuri au fost discutate probleme interne ca situația economică, șomajul, legea îngrădirii activității sindicatelor, iar astăzi se dezbat problemele relațiilor Est-Vest și ale securității europene) constituie elemente deloc neglijabile în viitoarele hotărîri parlamentare.

Stelian TURLEA

ROMA

PERSPECTIVE DEMOCRAT-CREȘTINE

„Va fi o săptămînă crucială cea care începe azi" — scria la 20 septembrie „Corriere della Sera" referindu-se la redeschiderea lucrărilor parlamentare, dar mai ales la întrunirea de la 25 septembrie a Consiliului Național al Partidului Democrat-Creștin, chemat să-și definească linia pe care înțelege s-o adopte acest partid (unicul care din 1945 se află, singur sau în alianță cu alte forțe politice, la conducerea țării) în rezolvarea problemelor rămase încă pe agenda economică a țării. Căci partidul majorității relative și, o dată cu el, coaliția de centru-stînga își condiționează existența și se autodefinește în măsura în care este capabil să ducă la îndeplinire programul de reforme stabilit. Lucrările Consiliului Național al democrației creștine aveau să fie așteptate în Italia cu un interes cu atît mai justificat cu cît s-au desfășurat după momentul electoral de la 13 iunie, cînd democrația creștină a pierdut unele locuri pe plan regional în favoarea forțelor de dreapta, și înainte de alegerile prezidențiale ce urmează a avea loc în luna decembrie. Se aștepta deci o redefinire a liniei politice democrat-creștine, o stabilire a unei noi orientări în interiorul partidului ca și o eventuală modificare a bazei politice a coaliției de centru-stînga.

Programată inițial pentru luna iulie, amînată pentru 16 septembrie, întrunită în cele din urmă la 25 septembrie, reuniunea Consiliului Național s-a desfășurat practic în jurul reformei structurii electorale interne a democrației creștine, a așa-numitului „quorum" propus de secretarul general al partidului, Arnaldo Forlani. Despre ce este vorba ? De trei ani încoace, mai exact din perioada ce-a urmat alegerilor din mai 1968, democrația creștină nu mai este practic un partid, ci o confederație de nouă curente, echivalînd cu adevărate partide, împărțite, la rîndul lor, în subgrupuri. Conform ultimelor date publicate în presa italiană, curentele democrat-creștine reprezentate în Consiliul Național sînt următoarele : grupul lui Rumor-Piccoli, „Iniziativa Popolare" — 20,4 la sută ; Fanfani-Forlani, „Nuove Cronache" — 17,4 la sută ; Andreotti-Colombo, „Impegno Democratico" — 15,1 la sută ; Taviani — 10,5 la sută ; Moro — 13,4 la sută ; grupul „Base" — 11 la sută ; Donat-Cattin „Forze Nuove" — 7 la sută ; Scalfaro, „Forze Libere" — 3,5 la sută ; Sullo, „Noua Stîngă" — 1,7 la sută. Intenția lui Forlani era aceea de a reduce deosebirile din sînul partidului prin introducerea așa-numitului „quorum" : grupările care în congresele provinciale și regionale n-ar fi obținut cel puțin 12 la sută iar în cele naționale 15 la sută din sufragii n-ar fi putut fi reprezentate în comitetele provinciale și regionale și, respectiv, în consiliul național. Sprijinită de cunoscuți lideri democrat-creștini printre care Rumor, Piccoli, Andreotti sau Taviani, propunerea lui Forlani a fost răsturnată de discursul ministrului afacerilor externe Aldo Moro cu care prilej acesta s-a pronunțat net împotriva unei viziuni rigide a politicii democrat-creștine. Esența acestui discurs se află, de altfel, într-o singură frază : „Problema (democrației creștine — n.n.) este politică și nu organizatorică. Unitatea, imposibilă de realizat prin constrîngere, se poate obține numai printr-o convingere comună și printr-un comun simț al responsabilității". Cu alte cuvinte, reforma sistemului electoral intern poate

ALDO MORO
„Problema este politică și nu organizatorică"

ARNALDO FORLANI
Autorul propunerii „quorum"

fi realizată numai în măsura în care este însoțită de acceptarea unei linii politice care să aibă și consensul curentelor de stînga, chemate „să reprezinte cu plenitudine", alături de alte grupări, democrația creștină.

Aducîndu-i-se, din partea curentelor de stînga, unele amendamente (s-a redus cota-limită de reprezentare în consiliile provinciale și regionale de la 12 la 10 la sută) modificarea structurii electorale interne a P.D.C. a fost în cele din urmă acceptată. Este vorba de un nou compromis al partidului catolic în fața perspectivei de declanșare a unei crize în propriile-i rînduri (încă din prima zi a lucrărilor Arnaldo Forlani a declarat că va demisiona din funcția de secretar general în cazul nerealizării „quorum"-ului propus), care ar fi amenințat să destrame însăși coaliția de centru-stînga cu numai două luni și jumătate înainte de alegerea celui de al cincilea președinte al țării. Dar lucrurile nu par a se fi oprit aici. Deși democrația creștină a optat pentru un armistițiu pre-electoral reafirmîndu-și totodată fidelitatea față de formula centrului-stînga și față de actualul cabinet Colombo, rămîn unele semne de întrebare privind reacțiile celorlalți parteneri de coaliție, mai precis ale socialiștilor. Analizînd lucrările recentului Consiliu Național al P.D.C. ziarul „Avanti" nota : „Spiritul raportului lui Forlani este același pe care l-am întîlnit în reacțiile grupului conducător al democrației creștine după votul de la 13 iunie : lovit de forțele de dreapta, el este, din teama de a putea pierde în viitoarele competiții electorale, în căutarea unei politici care să-i readucă voturile pierdute". Prin statutul-reformă, pe care-l susține, — consideră socialiștii — Forlani încearcă să deschidă calea președintelui Senatului, Amintore Fanfani, spre a fi desemnat drept candidat unic al partidului la succesiunea lui Giuseppe Saragat. Se caută astfel — se interpretează în cercurile socialiste — eliminarea din competiția prezidențială a actualului ministru de externe recunoscut ca un adept al deschiderii spre stînga.

Or, după cum afirma vicesecretarul Partidului Comunist Italian, Enrico Berlinguer, „garanția pentru a instaura în țară o atmosferă de seninătate și destindere politică, de constructivă acțiune democratică, stă în raportul nou ce trebuie instaurat cu opoziția comunistă și de stînga. Și aceasta este cu atît mai important astăzi cînd ne aflăm în fața unor imediate scadențe politice..."

Rodica DUMITRESCU

WASHINGTON

CURTEA SUPREMĂ ÎN RECONSTRUCȚIE

Luni 4 octombrie a început noua sesiune a Curții Supreme a Statelor Unite. Cu puțin înainte de reluarea lucrărilor, acest înalt for instituit în septembrie 1789 și care și-a arogat din 1796 dreptul de a aprecia constituționalitatea și deci caracterul legal al actelor Congresului și ale legislaturilor statelor, a pierdut, în răstimp de o săptămînă, pe doi dintre cei nouă membri ai săi. Mai întîi a demisionat (cu puține zile înainte de a înceta din viață). Hugo Black, cel mai vechi dintre judecătorii acestui tribunal (fusese numit de președintele Roosevelt în 1937). Apoi a demisionat judecătorul John Harlan (72 de ani, grav bolnav, membru al Curții Supreme din 1955).

Marile decizii vor fi amînate. Stingherită de componența ei redusă, Curtea Supremă a lăsat pentru mai tîrziu examinarea cazurilor ale căror soluții vor constitui jurisprudență în probleme esențiale. Problema pedepsei cu moartea, de pildă. Sesiunea trebuia să înceapă prin judecarea recursurilor a patru condamnați la moarte, urmînd a se stabili dacă pedeapsa capitală se încadrează sau nu în categoria „pedepselor crude și neobișnuite" interzise de amendamentul al optulea la Constituția S.U.A. Patru ani s-a lucrat la completarea dosarelor acestor procese. Între timp — adică de la 2 iunie 1967 — în Statele Unite n-a avut loc nici o execuție. În închisorile Americii, 653 de condamnați la moarte (printre care Sirhan B. Sirhan, asasinul lui Robert Kennedy, Charles Manson și ceilalți monstruoși autori ai crimelor de la vila Bel Air) așteaptă verdictul Curții Supreme pentru a-și cunoaște propria soartă. Căci una dintre caracteristicile paradoxale ale acestui tribunal constă în faptul că deși este ultima instanță în materie de constituționalitate, nu-și poate exercita autoritatea decît prin adoptarea de hotărîri în procese penale și civile obișnuite. Cu alte cuvinte, Curtea Supremă nu poate declara că pedeapsa capitală este conformă (sau neconformă) cu litera și cu spiritul Constituției decît pornind de la un caz concret și limitîndu-și decizia la el, dar această decizie devine jurisprudență pentru toate cazurile din aceeași categorie.

Vor fi, de asemenea, lăsate deocamdată în suspensie cîteva procese privind poluarea mediului înconjurător, discriminarea în materie de angajare și imunitatea martorilor citați în anchetele preliminare. Majoritatea cazurilor pendinte se referă la diferite „drepturi" : drepturi ale consumatorilor, ale negrilor, ale femeilor, ale deținuților etc. Unele dintre ele vor trebui să fie totuși rezolvate de Curtea Supremă în actuala ei componență incompletă, deoarece procedura numirii a doi noi judecători cere timp. Desemnați de președintele Statelor Unite, confirmați de Senat și numiți în sfîrșit de președinte membrii Curții Supreme sînt singurii magistrați inamovibili. Un președinte al S.U.A. are un mandat (sau cel mult două mandate) a patru ani. Congressmenii și senatorii sînt aleși și ei pe termene relativ scurte. Investiți pe viață cu misiunea de a interpreta și apăra Constituția, cei nouă judecători reprezintă, într-un anumit sens, cel mai puternic corp constituit din Statele Unite. Președinții S.U.A. au dorit întotdeauna să-i influențeze orientarea, dar de la eșecul încercării lui Franklin Delano Roosevelt de a-i schimba structura (în 1937 el a propus ca președintele să fie autorizat să desemneze cîte un nou judecător pentru fiecare membru în vîrstă de peste 70 de ani dar propunerea a fost respinsă de Congres), singura cale pentru exercitarea acestei influențe a rămas alegerea noilor judecători. Puțini președinți s-au bucurat însă de privilegiul de a modifica în sensul dorit orientarea Curții Supreme. Mai întîi, pentru că apar relativ rar posturi vacante. În cei aproape două sute de ani de existență, Curtea Supremă a avut, în total, doar 99 de membri. În al doilea rînd pentru că, o dată numiți, membrii Curții Supreme au manifestat aproape de regulă tendința de a dezamăgi așteptările președintelui care i-a desemnat. Fostul președinte al Curții Supreme, Earl Warren — pentru a da numai un exemplu — fusese ales de președintele Eisenhower anume pentru vederile lui conservatoare. Dar „Curtea Warren", cum a fost denumită în mod curent Curtea Supremă între 1953 și 1969, s-a dovedit inovatoare în materie de drepturi civile, cu cel puțin un pas înaintea puterii executive și legislative sub toate administrațiile cu care a conlucrat. În anii „Curții Warren", concret din 1954, cînd aceasta a statuat că segregația rasială în școli violează Constituția, problema drepturilor civile a intrat pentru prima oară și a rămas continuu în centrul atenției celei mai înalte instanțe judecătorești.

Președintele Nixon are însă șansa fără precedent de a reconstrui Curtea Supremă după dorința sa. În 1969, după demisia lui Earl Warren, care avea 78 de ani, președintele Nixon a desemnat ca nou președinte al Curții Supreme pe judecătorul Warren Burger. Acceptarea aproape automată de către Senat a acestui magistrat, cel puțin rezervat în problema drepturilor civile, a marcat intrarea Curții Supreme într-o nouă etapă, opinia minorității ei conservatoare

tinzînd să devină opinia majorității. Tot în 1969, unul dintre judecătorii cu orientare liberală, a fost nevoit să-și dea demisia. A fost un scandal fără precedent în istoria înaltului for, judecătorul Abe Fortas fiind acuzat că a întreținut relații de afaceri cu un financiar veros, urmărit de justiție pentru evaziune fiscală. Deși era evident că intențiile și motivările sale fuseseră mai presus de orice bănuială, comportarea sa concretă — în această privință au fost de acord atît adversarii cît și prietenii săi — se dovedise incompatibilă cu funcția pe care o deținea. Președintele Nixon i-a acceptat imediat demisia, dar în procesul înlocuirii lui Fortas a suferit două foarte neplăcute afronturi din partea Senatului. Unul după altul, primii doi judecători desemnați de el pentru Curtea Supremă și anume Clement Haynsworth și Harrold Carswell au fost respinși de Senat ca neavînd calificarea corespunzătoare. Haynsworth fusese realmente implicat în combinații financiare dubioase, iar Carswell era pe de o parte incompetent, pe de altă parte prea bine cunoscut ca rasist înverșunat pentru a fi acceptabil. Nici un președinte al Statelor Unite nu fusese pus într-o situație similară. Principala responsabilitate a fost atribuită ministrului justiției, John Mitchell care, obsedat exclusiv de ideea de a introduce în Curtea Supremă un element conservator, omisese să cerceteze atent trecutul oamenilor pe care se grăbise să-i recomande președintelui. În cele din urmă, însă, Administrația a găsit un judecător corespunzînd atît criteriilor sale politice cît și exigențelor Senatului și anume pe Andrew Blackmun, care a fost confirmat în 1970. Warren Burger și Andrew Blackmun — supranumiți „gemenii din Minnesota" pentru că amîndoi provin din acest stat și pentru că se comportă aproape identic — au adus în Curtea Supremă o atmosferă de conformism și conservatorism total diferită de filozofia „Curții Warren". Alăturîndu-se judecătorilor John Harlan, Potter Stewart și Byron White ei au constituit — aritmetic și practic — o majoritate rigid fidelă sloganului „lege și ordine", formula aleasă de cercurile de dreapta din S.U.A. pentru a-și exprima intoleranța față de revendicările grupurilor minoritare și neprivilegiate.

Noile posturi vacante deschid perspectiva constituirii unei adevărate „Curți Nixon". Unul dintre ele fusese deținut de conservatorul Harlan, dar acum, la retragerea lui, comentatorii observă că, în comparație cu „gemenii din Minnesota", Harlan a fost aproape un liberal. Celălalt aparținuse lui Hugo Black, una dintre cele mai distinse și influente personalități care au făcut parte vreodată din Curtea Supremă. La moartea lui, ziarele au scris că, în cei 34 de ani de activitate în Curtea Supremă, a influențat legislația americană într-o măsură mai mare decît oricare din cei 99 de judecători care au deținut înalta magistratură și că influența lui a fost covîrșitor pozitivă. Sudist (provenea din Alabama), el a conferit, prin votul său pozitiv, o pondere morală sporită deciziei din 1954 privind desegregarea școlilor.

Președintele Nixon era pregătit pentru eventualitatea unei vacanțe în Curtea Supremă și, după cum a declarat purtătorul de cuvînt al Casei Albe, a luat în considerare cel puțin șapte înlocuitori posibili. Acum va trebui să se fixeze dintr-o dată asupra a două persoane acceptabile și din punctul lui de vedere și din punctul de vedere al Senatului. În ceea ce-l privește, după cum a făcut cunoscut secretarul său de presă, „președintele are un punct de vedere clar asupra filozofiei juridice. El este în favoarea unui construcționism strict. Cred că va căuta pe cineva care împărtășește această filozofie". Ca și formula „lege și ordine", „construcționismul" este, în vocabularul politic american, un cuvînt de cod. El definește, în principiu, atitudinea celor care țin la respectarea **literei** legii, în speță a Constituției și este aplicat în practică juriștilor care opun această literă spiritului Constituției, mai ales în cazurile cînd a prefera **spiritul** literei ar reprezenta o atitudine liberală. Pe scurt, președintele dorește judecători conservatori. Observatorii politici plasează în fruntea listei preferințelor prezidențiale pe congressman-ul Richard Poff, în vîrstă de 47 de ani, membru al Comitetului judiciar al Camerei Reprezentanților. Poff nu are nici o experiență juridică, dar s-a făcut remarcat prin semnarea a două manifeste ale legislatorilor sudiști (e originar din Virginia) care protestau împotriva deciziei antisegregaționiste a Curții Supreme din 1954 și împotriva legislației drepturilor civile din 1957. Richard Poff a votat consecvent (în 1957, 1960, 1964, 1965, 1968 și 1970) împotriva tuturor legilor de natură să garanteze drepturile civile. Dacă va fi realmente desemnat, Poff va fi întîmpinat, fără îndoială, cu ostilitate în Senat. Toate celelalte nume puse în circulație de Casa Albă aparțin de asemenea unor sudiști, întrucît, se afirmă, este vorba de înlocuirea lui Black care provenea din Sud.

După demisia lui Harlan, atît doamna Nixon cît și ministrul justiției, Mitchell, au făcut cunoscut că președintele reflectează serios la posibilitatea de a încredința pentru prima oară funcția de membru al Curții Supreme unei femei. Această femeie ar putea să fie Rita Hauser, o avocată în vîrstă de 37 de ani care a participat activ la campania electorală din 1968 a președintelui Nixon. Dar Rita Hauser este apreciată ca „liberală". Au fost menționate și alte nume, printre care cel al judecătoarei Sarah Hughes, din Texas. Numele ei este cunoscut din noiembrie 1963, cînd, la bordul avionului Air Force One care transporta la Washington trupul lui John Kennedy, a primit jurămîntul lui Lyndon Johnson în calitate de nou președinte al Statelor Unite.

Într-un editorial intitulat „Președintele și Curtea", ziarul „The Washington Post" cere președintelui să nu se ghideze după considerente relativ exterioare sau după principiul reprezentativității. Un nou membru al Curții Supreme, argumentează editorialistul, nu trebuie să fie neapărat din Sud, sau femeie sau fost judecător, dar trebuie neapărat să aibă vocația și capacitatea marii răspunderi care-i va reveni. Curtea Supremă se află la un punct de cotitură. Nu este exclus să se ivească în curînd încă unul sau chiar două locuri libere. William Douglas, judecătorul cu vederile cele mai avansate trăiește de trei ani (are 72) cu un mecanism pentru stabilizarea ritmului cardiac, iar Thurgood Marshall, singurul membru de culoare al Curții Supreme, a fost spitalizat de două ori în ultimele 18 luni. Dar chiar dacă nu vor interveni noi demisii, fața Curții Supreme, actualmente în curs de renovare, va fi foarte diferită de cea din ultimele două decenii.

Felicia ANTIP

O fotografie din 1970 : de la stînga la dreapta, în rîndul din față, foștii membri ai Curții Supreme John Harlan (demisionat) și Hugo Black (decedat), președintele Curții Supreme, Warren Burger, și membrii Curții Supreme William Douglas și William Brennan. În rîndul din spate, tot de la stînga la dreapta, membrii Curții Supreme Thurgood Marshall, Potter Stewart, Byron White și Andrew Blackmun

SAIGON

URNE ŞI BAIONETE

După şase ore de la închiderea campaniei electorale, sîmbătă seara, candidatul unic Nguyen Van Thieu se adresa mulţimii în următorii termeni : „Sînt hotărît să respect constituţia, legile, bunurile populaţiei şi ale naţiunii". În aceeaşi cuvîntare „preşedintele", aflat într-o perioadă limită cînd mandatul său expirase iar „alegerile" încă nu îl reînscăunaseră, mai invita — cu o voce totuşi fermă — armata, poliţia, grupele de auto-apărare şi forţele securităţii să-şi întărească „vigilenţa" pentru a permite votanţilor să se prezinte la urne...

Simulacrul scrutinului prezidenţial desfăşurat pe fondul unor ascuţite şi ample confruntări între populaţie şi forţele poliţieneşti, confruntări care s-au soldat cu numeroşi morţi şi răniţi, denotă cum nu se poate mai limpede modul cum înţelege Thieu să respecte legile şi, în cazul alegerilor, libertatea de opinie a populaţiei. Dacă mai era nevoie de o dovadă a „democratismului" care domneşte la Saigon aceasta a fost dată în cursul zilei de 3 octombrie cînd Thieu, cu un calm pe care observatorii îl anticipaseră, a asistat la un scrutin a cărui violenţă a fost întrecută poate numai de lipsa de scrupule a numărării voturilor. „Chiar dacă nu ar fi obţinut decît un singur vot favorabil comunicatul victoriei electorale tot s-ar fi dat publicităţii. Alegerea lui Thieu e un fals ştiut de toţi încă înaintea alegerilor" au declarat reprezentanţii cercurilor budhiste din Da Nang. Totuşi, „preşedintele" a primit un număr de voturi. „Reale". Cum anume ? Vom da un singur exemplu, favorizat de declaraţia comandantului primei divizii de infanterie saigoneze, generalul Phu: „peste 95 la sută din soldaţii diviziei mele vor vota pentru preşedintele Thieu... Dacă vor fi unii care nu o vor face aceasta m-ar mira"... Pe drept cuvînt. Cine dintre soldaţii saigonezi, prinşi în chingile disciplinei cazone, ar crîcni în faţa „sugestiilor" comandanţilor superiori ?...

Civilii, lucrătorii şi funcţionarii, studenţii, budhiştii din principalele pagode, precum şi cercurile catolice, şi-au permis însă să aibă o altă părere. Rezultatul a fost edificator : atmosfera de tensiune şi violenţă, represaliile sălbatice, utilizarea bombelor lacrimogene şi molestarea de către poliţie a demonstranţilor, a devenit scenografia dominantă a desfăşurării scrutinului. Recrudescenţa mişcării de masă împotriva regimului lui Thieu, a politicii sale militariste şi antidemocratice, a înregistrat cele mai ascuţite forme pe tot parcursul acestui dramatic scrutin. Pagodele şi-au închis porţile arborînd banderole care chemau populaţia să boicoteze alegerile, studenţii au ieşit în stradă, mii şi mii de persoane din Saigon, Da Nang şi Hue au dat foc afişelor electorale, numeroase coloane de cetăţeni au blocat accesul spre urne. Împotriva lor carele blindate şi echipele de poliţişti au deschis focul...

În timp ce în interiorul oraşelor sudvietnameze ciocnirile se ţineau lanţ, forţele patriotice au izbit, în cadrul unei puternice acţiuni militare concertate, bazele inamice. Potrivit Agenţiei France Presse, în ziua „alegerilor" forţele patriotice au organizat 92 de atacuri, dintre care cele mai ofensive s-au desfăşurat în provincia Tay, Ninh şi la Quang Tri, unde baze americano-saigoneze au fost lovite cu rachete şi mortiere.

Pe front şi în interiorul ultimelor sale „cetăţi", Thieu a primit în aceste zile „festive" măsura întregii simpatii de care regimul se bucură în rîndul populaţiei sud-vietnameze. Procentajul „victoriei" lui Thieu (91,51 din voturile exprimate) nu ilustrează decît o singură realitate : spaţiul de manevră al regimului se mai poate realiza în... bune condiţiuni numai în interiorul urnelor, la numărătoarea unor buletine la adăpostul baionetelor...

R. B.

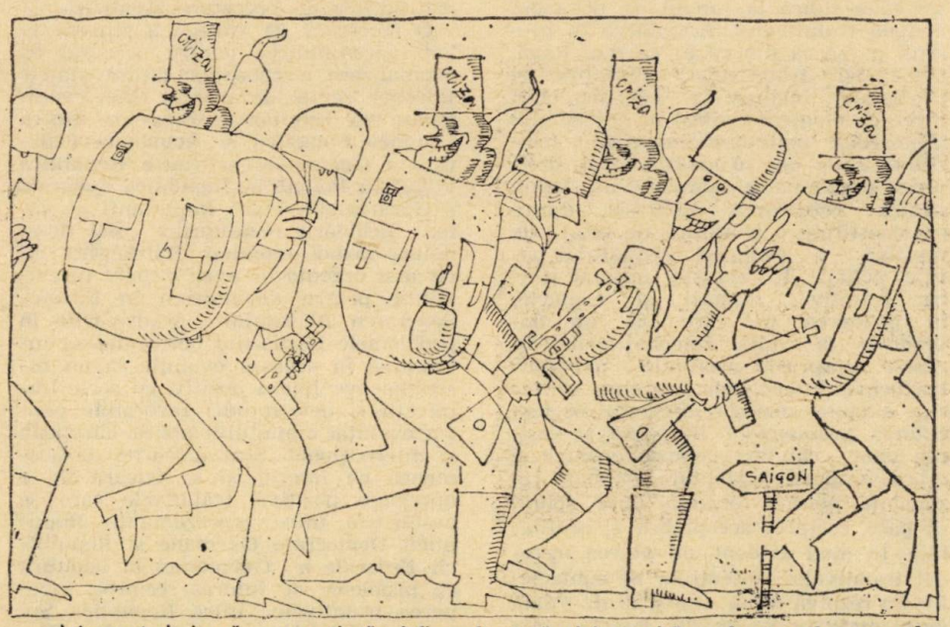

— Johnny, trebuie să recunoşti că ai fi preferat să ai în raniţă un baston de mareşal...

Desen de Cik DAMADIAN

DETECTOR

Fuga... acoperişurilor

In cadrul unei anchete organizate de ministerul britanic al aviaţiei, un oarecare pescar scoţian a declarat : „Ieşisem cu barca în larg... La un moment dat am simţit că nada este muşcată de un peşte grozav. Era un somn magnific. Nu mai văzusem altul la fel... Cînd eram gata să-l prind, am auzit deodată un vuiet înspăimîntător... M-am speriat, mîinile mi-au tremurat şi am scăpat somnul..." Ca atare, pescarul a cerut despăgubiri ministerului aviaţiei : vuietul fusese produs de aparatul supersonic Concorde 002. Cele 20 de lire solicitate ca despăgubire n-au fost însă plătite. În schimb, alte cîteva sute de speriaţi au fost onoraţi de compania aeriană care a trebuit să instituie un birou special pentru studierea celor mai ciudate cereri de despăgubiri din istoria atît de frămîntată a aviaţiei...

Revista italiană „L'Europeo" consemna că după primele zboruri ale aparatului Concorde 002, foarte încăpător şi grăbit, dar deosebit de zgomotos, s-au distribuit daune în valoare de peste 5 milioane de lire italiene. Biroul „despăgubiri" analizează cereri de genul : „vopsitoria Smith solicită 7 shilingi şi 5 penny pentru recondiţionarea unui pulover murdărit de un lucrător care, speriat de Concorde, s-a împiedicat de o cutie de vopsea"... ; „domnul J. Brown din Cornwal pretinde 250 de lire pentru repararea acoperişului vilei sale, smuls de suflul avionului supersonic Concorde 002..." etc. etc.

Zborul avioanelor cu pricina continuînd, într-o strînsă interdependenţă, cererile de desbăgubiri continuă şi ele. Un purtător de cuvînt al ministerului aviaţiei a trebuit să facă o declaraţie care să liniştească, cît de cît, opinia publică. Declaraţia a fost următoarea : „Nu există în prezent nici un dubiu asupra zgomotului produs de aparatele supersonice Concorde 002. Este clar că pe traseul lor, înainte de angajarea la altitudinea regimului normal de zbor, ferestrele ca şi vechile construcţii cu armăturile slăbite sînt, oarecum, vulnerabile..."

Aşadar, nu există nici un dubiu. „Oarecum", o serie de bunuri pămînteşti sînt vulnerabile. De peşti şi altele să nu mai vorbim. Deci, sau casele de „pe traseu" intră în refacere, sau proprietarii locuinţelor mai vechi se îmbogăţesc. Dacă cererile de despăgubiri vor fi însă onorate în ritmul din ultimele luni, traseul supersonicelor ar cam trebui deviat... Încotro însă ? Pe pămînt casele, pe apă pescarii...

Radu BUDEANU

NORMALIZAREA RELAȚIILOR ÎNTRE STATE — IMPERATIV AL PĂCII ȘI SECURITĂȚII ÎN LUME

În condițiile de mare complexitate și dinamism ale contemporaneității, normalizarea relațiilor pe multiple planuri între state se impune ca o cerință obiectivă de cardinală însemnătate, reclamată în mod legic de realitățile și procesele vieții internaționale, de sensul progresiv al evoluției istorice.

Analiza realităților lumii contemporane, a relațiilor internaționale în epoca noastră ilustrează normalizarea relațiilor interstatale ca o tendință prevalentă și ireversibilă, susținută de numeroase state, de imense forțe social-politice de pe toate continentele.

Noțiune complexă, normalizarea relațiilor între state trebuie privită în cele două laturi inseparabile ale sale. Ea presupune, pe de o parte, încetarea războaielor de agresiune, lichidarea tuturor conflictelor și stărilor tensionale generate de folosirea forței și amenințării cu forța, rezolvarea problemelor litigioase pe cale pașnică, stabilirea de relații complexe, multilaterale, între toate statele, încetarea oricărui gen de discriminări, măsuri concrete în direcția stimulării apariției și consolidării factorilor de conlucrare reciprocă, pentru întronarea unei atmosfere de destindere, încredere și stimă reciprocă. A acționa statornic în direcția normalizării relațiilor interstatale înseamnă a asigura în mod concret perspective largi dezvoltării raporturilor bilaterale, în cele mai diferite domenii de activitate, a crea cadrul indispensabil pentru realizarea unei ample și fructuoase cooperări multilaterale, pentru soluționarea marilor probleme ale contemporaneității, pe calea participării tuturor statelor, mari, mijlocii sau mici, în condiții de deplină egalitate.

În același timp, noțiunea de normalizare a relațiilor interstatale implică, prin însăși definiție, depășirea stadiului formal în care bunele raporturi sînt înțelese ca și cum s-ar reduce la o simplă absență a crizelor în relațiile mutuale. Noțiunea de normalizare a relațiilor dintre state trebuie să fie concepută și aplicată dintr-o perspectivă mai largă ; scopul și finalitatea procesului de normalizare a relațiilor dintre state trebuie să fie asigurarea condițiilor de drept și de fapt pentru colaborare și cooperare între popoare în vederea salvgardării păcii și securității internaționale, a asigurării unui curs neîntrerupt ascendent al acestora pe calea progresului și prosperității. Consecință și expresie a normalizării relațiilor, cooperarea — în domeniul economic, științific, tehnologic, cultural — este în același timp o premisă și o modalitate concretă de înfăptuire a acestui deziderat.

O asemenea înțelegere dialectică a procesului de normalizare a relațiilor interstatale traduce o viziune realistă a conceptului de coexistență pașnică între state cu orînduiri social-economice și politice diferite, concept impus de legile organizării și evoluției relațiilor internaționale în epoca actuală, ca unica soluție ce răspunde cerințelor vitale ale umanității.

Normalizarea relațiilor interstatale presupune **ipso facto** renunțarea deplină și definitivă la folosirea forței și a amenințării cu forța, respectarea de către toți și față de toți a principiilor sacre ale independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și externe, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, avantajului reciproc. Generalitatea și rigurozitatea aplicării lor de către toate statele circumscriu dimensiunile și substanța reale ale procesului de normalizare a relațiilor internaționale. Orice atingere sau limitare a prerogativelor suverane ale popoarelor, pe care aceste principii le sintetizează, generează stări de tensiune, riscă să compromită eforturile concentrate spre normalizare, periclitează pacea și securitatea popoarelor.

Aparține adevărurilor axiomatice faptul că pacea și securitatea reprezintă în epoca noastră fenomene indivizibile. Responsabilitatea pentru destinele păcii și securității generale implică o viziune globală a evoluției internaționale. Opera de normalizare a relațiilor internaționale nu poate și nici nu trebuie să ocolească vreo regiune. Pacea și securitatea impun a se manifesta maximă preocupare pentru tot ceea ce le implică, indiferent de zona geografică. Abordarea parțială a problemelor normalizării relațiilor internaționale poate fi numai o chestiune de metodă. Fenomenul în sine trebuie să aibă în mod firesc în vedere ansamblul.

Procesul normalizării relațiilor dintre state ridică la rangul de principiu metoda tratativelor Adoptarea în prezent, pe scară din ce în ce mai largă, a metodei tratativelor, discuțiilor și contactelor, inclusiv la cel mai înalt nivel, ca element central al arsenalului mijloacelor politico-diplomatice folosite de state pentru abordarea și rezolvarea problemelor complexe ale lumii, pentru rezolvarea litigiilor dintre ele constituie o trăsătură deosebit de pozitivă a evoluției climatului politic actual. În această opțiune pentru tratative, discuții și contacte, în ponderea pe care ele au dobîndit-o în viața internațională își găsesc expresie profunde deplasări traducînd înțelegerea faptului că ele sînt singura metodă eficientă în discutarea problemelor litigioase și găsirea unor căi de comprehensiune și acord, singura modalitate realistă, rezonabilă pentru forjarea unor soluții de pace, reciproc acceptabile și profitabile. În mod evident, adoptarea metodei tratativelor, discuțiilor și contactelor nu rezolvă de la sine și dintr-o dată problemele în suspensie. Desfășurarea acestora, uneori îndelungată și greoaie, cu progrese puțin spectaculoase, reclamă răbdare, bunăvoință reciprocă, respectul pentru opinia, pozițiile și interesele pertinente ale celeilalte sau celorlalte părți. A manifesta la masa tratativelor aceste calități nu înseamnă nici un moment a renunța la principialitatea politică, la interesele proprii. Sînt toate acestea cîteva elemente ale conținutului și formei de desfășurare a tratativelor, contactelor și discuțiilor bi sau multilaterale, pe care o întreagă experiență politico-diplomatică, mai îndepărtată sau mai apropiată, le relevă ca indispensabile dialogului vizînd normalizarea și dezvoltarea relațiilor dintre state.

Edificator pentru cursul pozitiv al evoluției internaționale contemporane, viața politică de pe continentul european confirmă deosebita vigoare a proceselor și tendințelor care converg, pe multiple planuri și într-o imensă varietate de forme, spre amplificarea și adîncirea procesului de normalizare a relațiilor interstatale, în afirmarea unei atmosfere de destindere și în conturarea unor condiții favorabile abordării și rezolvării problemei securității europene, trecerii din sfera deziderateloor în aceea a acțiunilor practice urmărind acest proces major. Tema construcției europene concentrează mereu mai frecvent, mai acut și mai larg atenția, interesul și eforturile a numeroase state de pe continent, înscriindu-se în mod constant ca un punct central, atît pe agenda contactelor politice și diplomatice bilaterale și multilaterale, cît și pe aceea a programelor și activităților parlamentelor, partidelor și organizațiilor politice, forumurilor academice și instituțiilor de cercetare științifică.

O încercare de sinteză a fenomenelor reprezentative pentru procesul de normalizare a relațiilor dintre statele Europei reține, în primul rînd, evenimente ca semnarea tratatelor dintre Uniunea Sovietică și Republica Federală a Germaniei și dintre Republica Populară Polonă și Republica Federală a Germaniei — pași importanți pe calea lichidării reziduurilor celui de-al doilea război mondial. Ratificarea lor cît mai urgentă ar avea o mare însemnătate pentru destinderea în Europa. Semnarea Acordului cvadripartit în problemele Berlinului occidental se integrează în această evoluție ca un însemnat eveniment pozitiv, cu certe implicații și determinări favorabile pentru evoluția climatului politic-european și internațional. Sînt urmărite de asemenea cu interes și se bucură de o apreciere pozitivă tratativele care se desfășoară între reprezentanții Republicii Democrate Germane și Republicii Federale a Germaniei în legătură cu probleme de interes reciproc, începerea tratativelor între Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Federală a Germaniei. Solicită, de asemenea, atenția opiniei publice, ca un

fenomen pozitiv, recunoașterea Republicii Democrate Germane de către un număr tot mai mare de state de pe continentul european și de pe alte continente, în ultimul timp de către Chile. Adîncirea procesului de îmbunătățire a climatului politic pe continent reclamă recunoașterea de către toate statele a Republicii Democrate Germane și, în primul rînd, normalizarea deplină a relațiilor dintre R. D. Germană și R. F. a Germaniei, precum și participarea lor la activitatea Organizației Națiunilor Unite și a altor organisme internaționale. Inițiativa guvernului finlandez de a contacta guvernele R. D. Germane și R. F. a Germaniei, în scopul începerii de negocieri asupra unui tratat privind angajamente cuprinzătoare asupra relațiilor dintre Finlanda și cele două state germane a avut un puternic ecou pe plan european, guvernul R. D. Germane exprimîndu-și acordul pentru începerea tratativelor privind încheierea unui tratat de stat în vederea reglementării relațiilor în general și, legat de aceasta, pentru stabilirea relațiilor diplomatice între R.D.G. și Finlanda.

Observatorii politici ai tabloului relațiilor interstatale pe continentul european remarcă, de asemenea, cu deosebită satisfacție și interes, schimbările pozitive identificabile și în regiunea Balcanilor. Constatării privind absența unor stări de periculoasă tensiune, i se adaugă aceea privind intensificarea activității diplomatice, înmulțirea contactelor, inițiativelor și convorbirilor. Dacă accentul principal se pune asupra colaborării bilaterale, nu este mai puțin adevărat că se abordează mereu mai frecvent și tema colaborării multilaterale. Vom abstrage din multitudinea datelor și fenomenelor care s-ar putea invoca în sprijinul acestor constatări, cîteva ce ni se par mai semnificative : schimbul de ambasadori între Iugoslavia și Albania, restabilirea relațiilor diplomatice între Albania și Grecia ; contactele avute de miniștrii de externe ai unor state balcanice, inclusiv România, cu omologii lor din țările vecine ; discuțiile purtate la diferite niveluri pentru îmbogățirea conținutului relațiilor reciproce dintre țările balcanice și altele.

Fenomenul normalizării relațiilor internaționale înregistrează încurajatoare tendințe și pe alte continente.

A fost primită cu interes știrea privind acordul intervenit în legătură cu vizita președintelui S.U.A. în China, la o dată convenabilă înainte de mai 1972. În mod justificat, cercuri largi ale opiniei publice, oameni politici de diferite orientări apreciază că acest eveniment va putea marca un pas important pe calea afirmării unor tendințe realiste în viața internațională, tendințe care găsesc o elocventă expresie în intensificarea și multiplicarea largă a curentului către normalizarea relațiilor unui șir de state cu Republica Populară Chineză. Comentînd știrea despre acordul privind această vizită, U Thant, secretarul general al O.N.U., afirma într-o declarație publică că „acest eveniment este de bun augur nu numai pentru relațiile dintre cele două țări, ci și pentru soarta viitoare a Organizației Națiunilor Unite".

Desigur, opera de normalizare a relațiilor chino-americane este un proces complex, date fiind numeroasele probleme litigioase acumulate ca urmare a pozițiilor Statelor Unite. Succesul acțiunii de normalizare a relațiilor dintre cele două țări implică recunoașterea de către S.U.A. a drepturilor legitime ale R. P. Chineze asupra Taiwanului, presupune în mod necesar retragerea trupelor și bazelor militare americane din acest teritoriu inalienabil al Chinei populare, renunțarea la politica obstrucționistă dusă de S.U.A. și unii dintre aliații săi față de restabilirea deplină a drepturilor legitime ale R. P. Chineze în Organizația Națiunilor Unite și instituțiile sale specializate.

Reține atenția, ca elemente conferind o nouă substanțialitate procesului de normalizare a relațiilor interstatale, inițiativele unui mare număr de țări de a-și restabili raporturile diplomatice cu Republica Populară Chineză. În ultimul an, Italia, Canada, Turcia, Iran, Peru, Chile, Austria, Camerun, Kuweit, Sierra Leone etc. au stabilit relații diplomatice cu R.P. Chineză, ceea ce face ca totalul țărilor cu care China populară întreține astăzi raporturi diplomatice să fie de peste 60. Curentul de opinie în favoarea normalizării relațiilor cu R. P. Chineză dobîndește în prezent noi dimensiuni în țări ca Belgia și Australia. Deosebit de puternic se manifestă el în Japonia, semnificativ fiind că în acest sens se pronunță largi forțe politice, personalități marcante ale vieții politice și sociale.

Convorbirile începute între reprezentanții Societăților de Cruce Roșie din R.P.D. Coreeană și Coreea de Sud, eveniment îmbucurător pentru națiunea coreeană care a avut mult de suferit de pe urma intervenției imperialiste și discriminărilor de tot felul sînt apreciate pozitiv pe plan internațional, după opinia observatorilor politici ele putînd să aducă o contribuție concretă la cauza reunificării pe cale pașnică a poporului coreean, la însănătoșirea atmosferei în această regiune.

Fenomenul normalizării raporturilor interstatale înregistrează încurajatoare tendințe și acțiuni concrete, pozitive, și în alte zone geografice. Se înscriu în acest curent stabilirea de relații diplomatice între Libia și Chile, între R.P. Mongolă și Chile, reluarea relațiilor diplomatice între Iran și Liban, recunoașterea R. D. Vietnam de către Elveția etc.

În America Latină aceleași tendințe devin mereu mai pregnante. Se constată o atmosferă propice normalizării raporturilor între toate statele, colaborării și cooperării continentale, manifestată printr-o serie de acțiuni concrete în această direcție. În afara definirii unor puncte de vedere comune — de pildă în acel „Consensus" de la Vina del Mar — capabile să evidențieze solidaritatea latino-americană în apărarea intereselor vitale ale Americii Latine, în ultimul timp acțiunea de normalizare a relațiilor dintre statele acestui continent înregistrează vizibile progrese. Chile a restabilit relații normale cu Cuba; Peru studiază aceeași problemă a reluării raporturilor cu guvernul cubanez; problema stă de asemenea în atenția Ecuadorului; în același sens se pronunță însemnate forțe politice din Venezuela.

Ideile și faptele evocate — prin forța lucrurilor, cadrul de față nu permite o prezentare exhaustivă — conturează sensul ireversibil și caracterul deosebit de dinamic al procesului de normalizare a relațiilor interstatale. Acțiunea concretă în această direcție pune în lumină ca o concluzie de remarcabilă utilitate practică că nu există probleme, oricît de spinoase și complexe, care să nu poată fi abordate și rezolvate, dacă se manifestă un înalt spirit de responsabilitate pentru destinele păcii, securității și colaborării, dacă se depun, într-o atmosferă de încredere, respect și bunăvoință reciprocă, eforturi constante și constructive în acest sens.

O analiză complexă, marxist-leninistă a realităților lumii contemporane relevă că, paralel cu afirmarea unor tendințe realiste în viața internațională, în conformitate cu interesele și aspirațiile de pace și progres ale popoarelor, forțele imperialiste, reacționare continuă să se opună cursului politic pozitiv sesizabil în aproape toate regiunile lumii, căutînd să-l compromită sau deterioreze printr-o politică de imixtiuni, presiuni, dictat etc.

Luarea realistă în considerare a tuturor factorilor care concură la procesul de normalizare a relațiilor interstatale permite o viziune optimistă asupra viitorului. Revine țărilor socialiste meritul de a se situa în mod consecvent în fruntea luptei pentru pace și securitate, cooperare și progres. În același sens se pronunță și acționează astăzi numeroase state de pe toate continentele, opinia publică internațională, cercuri guvernamentale și parlamentare, mișcări și partide politice, cercuri sociale de diferite orientări și convingeri politice și filozofice, oameni politici burghezi care înțeleg că normalizarea relațiilor între state este un imperativ stringent al păcii și securității. Creșterea impetuoasă a forțelor socialismului, democrației și progresului, ce și-au dobîndit în epoca noastră o prevalență ireversibilă, reprezintă un factor de cea mai mare însemnătate pentru destinele păcii și securității internaționale, în crearea condițiilor necesare abordării și rezolvării într-un mod nou, pașnic, realist, echitabil a problemelor internaționale, în traducerea în viață a imperativului normalizării relațiilor interstatale.

Răspunzînd plenar intereselor poporului român, activitatea internațională a României socialiste, unind, deopotrivă, ca atribute fundamentale, principialitatea și fermitatea marxist-leninistă, viziunea realistă a momentului și perspectivelor istorice, angajarea directă, dinamică, militantă, sensul constructiv și spiritul creator, continuitate și consecvență, este consacrată pe deplin luptei pentru victoria cauzei socialismului, păcii și progresului.

Activitatea țării noastre oferă nenumărate exemple de contribuție substanțială la opera de normalizare și dezvoltare a relațiilor internaționale. Să amintim în acest cadru — dintr-o multitudine de date susceptibile prin ele însele a constitui obiectul unui studiu aparte — că România întreține azi relații diplomatice și consulare cu 99 de state, iar relații economice cu peste 110. Felul în care țara noastră și-a lichidat problemele litigioase cu o serie de state certifică în mod convingător validitatea metodei tratativelor, negocierilor, ca unic mijloc de a obține soluții durabile, pe calea normalizării relațiilor interstatale, posibilitatea însăși de normalizare a acestora indiferent de caracterul complex al problemelor aflate în suspensie.

Rezultatele efortului constant depus în direcția normalizării relațiilor sale bilaterale asigură țării noastre condițiile necesare pentru promovarea unei largi opere de colaborare și cooperare internațională. Acțiunea practică a României socialiste confirmă înțelegerea superioară a conceptului de normalizare a relațiilor internaționale, acesta fiind privit și urmărit ca un proces continuu, susceptibil a fi adîncit și îmbogățit permanent, prin noi și substanțiale acte concrete.

Preocuparea constantă pentru dezvoltarea relațiilor cu toate celelalte state, pe plan diplomatic, economic, științific, tehnologic, cultural etc. s-a afirmat deosebit de puternic în ultimii ani, înregistrînd rezultate dintre cele mai fructuoase. Au cunoscut o nouă și semnificativă lărgire contactele politice, la diferite niveluri, cu alte țări, s-a amplificat și diversificat schimbul de valori materiale și spirituale, acesta căpătînd drept suport și cadru de afirmare și dezvoltare numeroase instrumente bilaterale și multilaterale.

Întîlnirile secretarului general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, cu conducătorii de partid și de stat din alte țări socialiste, vizitele efectuate în alte țări și cele cărora România le-a fost gazdă, numeroasele contacte care au avut loc la cele mai diferite niveluri și în cele mai diverse domenii au adăugat noi și importante pagini cronicii relațiilor externe ale României socialiste, ilustrative pentru politica sa de dezvoltare a raporturilor pe multiple planuri cu toate statele, pentru hotărîrea sa de a aduce o contribuție importantă la opera de conlucrare internațională și apropiere între popoare în favoarea păcii. Sintetizînd rațiunile și sensurile fundamentale ale politicii noastre externe — expresie fidelă, plenară, a aspirațiilor și dezideratelor întregii națiuni socialiste — tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : **„...Pornind de la faptul că progresul general nu este posibil fără o participare activă la diviziunea internațională a muncii, că realizarea păcii pe continent și pe întreaga planetă nu este posibilă fără dezvoltarea colaborării cu toate celelalte state, noi dezvoltăm larg relațiile noastre cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduirea socială. Desigur, punem întotdeauna la baza acestor relații principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc, neîntrebuințării forței sau amenințării cu forța în raporturile dintre state... Ne preocupăm și acționăm pentru a se pune capăt politicii imperialiste de forță și dictat, de amestec în treburile altor popoare, pentru a se asigura triumful politicii de colaborare și pace în lume. Pornind de aici, ne preocupăm ca pe continentul în care trăim, în Europa, să se realizeze relații noi, pe baza principiilor pe care le-am amintit — care să asigure securitatea popoarelor, dreptul fiecărei națiuni de a se dezvolta corespunzător dorințelor sale, o largă și fructuoasă conlucrare între toate statele europene transformînd continentul nostru într-un continent al colaborării și păcii"**.

De numele României se leagă rezoluția „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între țările europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite" — prima rezoluție a Adunării Generale a O.N.U., adoptată în 1965, care consacră importanța fenomenului de destindere în Europa și afirmă influența acestui proces asupra ansamblului relațiilor internaționale și a soluționării marilor probleme contemporane ; în 1966, alături de alte state socialiste europene, România s-a găsit la originea inițiativei privind convocarea unei Conferințe pentru securitate și cooperare în Europa, înțeleasă ca un moment important pe calea normalizării relațiilor dintre toate statele continentului nostru, în edificarea păcii și securității. În cadrul eforturilor pentru securitatea europeană, România acordă o atenție deosebită înțelegerilor cu caracter regional și, în primul rînd, întăririi relațiilor de bună vecinătate în Balcani. Transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și bunei înțelegeri, lipsită de arme nucleare, corespunde intereselor vitale ale tuturor popoarelor din această regiune și de aceea este necesar ca toate guvernele să acționeze în această direcție.

Luînd în considerare că pacea și securitatea au în epoca noastră un caracter indivizibil, că securitatea regională și cea internațională se află într-o strînsă interdependență și intercondiționare, România socialistă se pronunță cu fermitate pentru stingerea tuturor focarelor de tensiune și încordare existente în lume, pentru încetarea conflictelor de orice fel și angajarea directă, neîntîrziată, pe drumul normalizării generalizate a relațiilor internaționale. România sprijină cu deosebită vigoare popoarele Indochinei în lupta lor împotriva agresiunii imperialiste a S.U.A., se pronunță pentru retragerea trupelor americane din această zonă, pentru respectarea drepturilor sacre ale popoarelor vietnamez, laoțian și cambodgian de a-și hotărî singure soarta. Preocupată în mod esențial de destinele păcii în lume, țara noastră se pronunță, în același timp, pentru soluționarea conflictului din Orientul Apropiat și pentru rezolvarea problemelor litigioase din zonă în spiritul rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967.

Pornind de la premisa că un rol important în implantarea și respectarea fermă a principiilor de drept internațional contemporan — singura bază reală pentru dezvoltarea unor relații normale între state — este chemată să-l joace Organizația Națiunilor Unite, țara noastră se pronunță pentru universalitatea Organizației — pentru restabilirea deplină a drepturilor legitime ale R.P. Chineze în cadrul său și în toate celelalte organisme internaționale — convinsă fiind că aceasta reprezintă o condiție a sporirii eficienței activității sale, a îndeplinirii mandatului ei de a contribui în mod real la însănătoșirea vieții internaționale, la crearea unui climat de încredere în care popoarele să-și poată consacra în liniște eforturile lor unei opere de propășire materială și spirituală.

Este convingerea poporului nostru că umanitatea poate și trebuie să conceapă viitorul într-un mod nou, lucrînd statornic pentru edificarea sa, în conformitate cu aspirațiile profunde ale tuturor popoarelor la pace, justiție și progres. Perspectiva optimistă pe care viitorul ne lasă s-o întrevedem impune însă o angajare fără precedent pe drumul normalizării relațiilor internaționale, de care se leagă speranța justificată a unor progrese reale în înfăptuirea păcii și cooperării internaționale.

George G. POTRA

DRESDA — NUCLEU AL ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE

Unul din vasele fluviale de pasageri ale „Flotei Albe" ne poartă de la Bad Schandau, pe apele Elbei, trecînd pe lîngă stațiunile de odihnă Königstein și Rathen din Munții Erz, spre cea mai importantă zonă industrială a regiunii Dresda din Republica Democrată Germană. Între Pirna, Dresda și Meissen, întreprinderile industriale se intercalează așezărilor și centrelor de producție, înghițind pur și simplu întreg spațiul liber, încît călătorului i se pare că localitățile aproape că se contopesc.

Vaporul ne conduce pînă în orașul Dresda — „Florența de pe Elba".

Renăscută din ruinele pe care le lăsase cel de-al doilea război mondial, străvechea Dresdă — unul din cele mai frumoase orașe din Europa — și-a dobîndit în anii construcției socialiste noul renume de simbol al eforturilor creatoare ale omului, cunoscînd o impetuoasă dezvoltare economică și urbanistică. Numeroase monumente istorice, în primul rînd renumitul Zwinger — o capodoperă arhitectonică în stil baroc —, Galeriile Semper, fosta Biserică a Curții și multe alte clădiri au fost reconstituite cu migală.

Edificiile trecutului au fost înconjurate armonios de construcții noi și moderne, Dresda redevenind un punct central de atracție pentru mii și mii de turiști din toate colțurile Europei. Dar faima orașului de astăzi nu se rezumă la renumitele sale galerii de pictură sau la ansamblurile muzicale. În prezent, Dresda este unul din cele mai importante centre tehnico-științifice ale Republicii Democrate Germane. Aici își au sediul numeroase întreprinderi a căror producție este larg cunoscută și pe plan internațional: Pentacon (aparate de fotografiat și filmat), Sachsenwerk (motoare și generatoare electrice), Uzina de transformatoare și aparate Röntgen, Fabrica de mașini de scris.

Și nu întîmplător, deoarece Dresda beneficiază de una din cele mai favorabile premise atît ale dezvoltării rapide a ramurilor industriale existente cît și ale apariției altora noi (un exemplu edificator fiind industria electronică re-

Se împlinesc astăzi 22 de ani de cînd, pe pămîntul german a luat naștere, pentru prima oară în istorie, un stat al muncitorilor și țăranilor. Constituirea, la 7 octombrie 1949, a Republicii Democrate Germane a consemnat împlinirea celor mai înalte năzuințe progresiste ale poporului german, în frunte cu comuniștii, în lupta lor împotriva forțelor reacțiunii, pentru țelurile libertății, democrației și progresului.

Devenit stăpîn pe propriile destine, poporul R. D. Germane sub conducerea Partidului Socialist Unit din Germania a desfășurat o amplă activitate creatoare trecînd la lecuirea rănilor pricinuite de război, realizînd prefaceri adînci, structurale, în toate domeniile vieții politice și sociale, obținînd succese remarcabile în dezvoltarea forțelor de producție, în edificarea orînduirii noi, socialiste.

O puternică dezvoltare a cunoscut în acești ani industria socialistă a R. D. Germane, succesele remarcabile în acest domeniu concretizîndu-se în apariția unor importante centre și obiective economice, în crearea unei baze metalurgice proprii, în dezvoltarea susținută a unor ramuri esențiale din cele mai moderne, cum sînt construcția de mașini, chimia, electronica și electrotehnica, construcția de aparate etc.

Surprindem în articolul publicat mai jos cîteva din preocupările continue ale oamenilor muncii din R.D.G., de cercetare în domeniul dezvoltării și perfecționării industriei, cîteva dintre realizările obținute în acest domeniu, realizări care, împreună cu celelalte succese din toate ramurile de activitate ale Republicii Democrate Germane, sînt urmărite cu interes și simpatie de întreg poporul român.

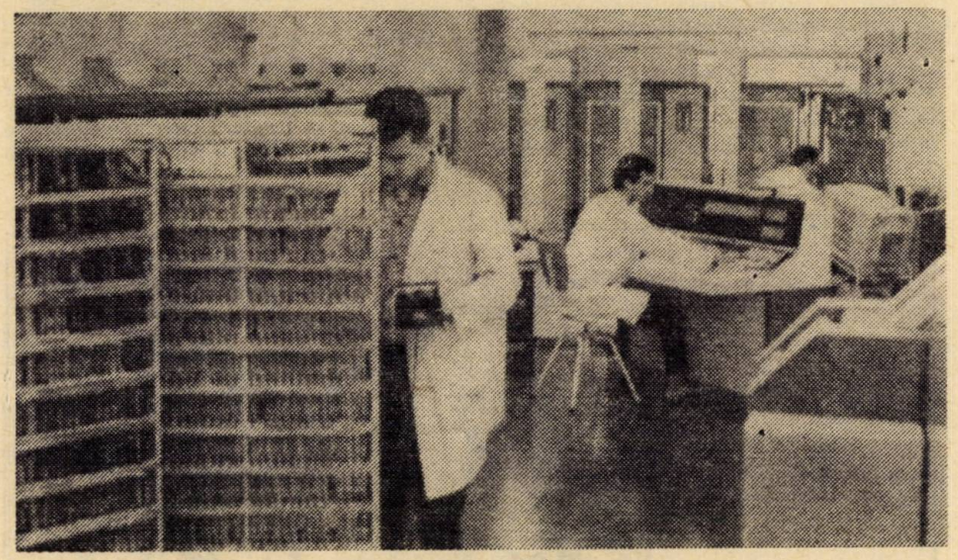

ROBOTRON
Mașină electronică de calcul utilizată în diferite ramuri industriale

prezentată de combinatul „Robotron" pentru producerea mașinilor de calcul) : o puternică concentrare a științei și tehnicii.

Activitatea de cercetare științifică se desfășoară într-o serie de institute cum sînt cel condus de renumitul fizician Manfred von Ardenne și Institutul central de cercetări nucleare din Rossendorf, care livrează în 12 țări izotopi radioactivi.

Se poate spune că viața științifică a Dresdei de azi constituie o semnificativă carte de vizită a activității de cercetare științifică din R.D. Germană. Pentru această activitate, fondurile alocate de stat anul trecut au fost mai mari cu 80 la sută față de 1962. S-a urmărit ca eforturile de cercetare să fie concentrate în acele domenii ale științei și tehnicii, în care potențialul tehnico-științific ar putea fi utilizat cel mai eficient în folosul producției.

Resursele R.D.G. constituie criteriul pe care se bazează deciziile în materie de alegere a sectoarelor ce trebuie reprofilate. Un alt factor esențial este valorificarea rezultatelor obținute în cooperarea în domeniile științei și producției cu alte țări socialiste, cu alte țări ale lumii. În R.D.G., cercetarea științifică reprezintă un factor de seamă al desfășurării și dezvoltării producției. Importante sarcini revin în acest domeniu întreprinderilor și combinatelor. Conducerile acestora sînt direct răspunzătoare de activitatea de cercetare și dezvoltare. Creșterea an de an a venitului național al acestei țări socialiste se datorează în mare măsură activității pozitive depuse pe planul cercetării și dezvoltării.

Activitatea de cercetare științifică este coordonată de Ministerul științei și tehnicii și de Consiliul pentru cercetare din R.D.G. care răspund de elaborarea obiectivelor în materie de știință și tehnică, în speță de sarcinile de cercetare, a căror planificare este asigurată la nivel central. Aceste organisme colaborează cu Academia de științe care are un rol activ în elaborarea studiilor de prospectivă, în selectarea și definirea sarcinilor și obiectivelor, precum și în cercetarea fundamentală.

Transformarea științei într-unul din principalii factori de creștere a economiei naționale și de sporire a eficienței sale au făcut ca proporția produselor noi (intrate în producție după 1965) să ajungă în anul 1970 la 42 la sută din volumul total al producției. Într-un interval scurt de timp a fost creată o întreagă ramură industrială, cea a producției de instalații pentru prelucrarea electronică a datelor.

În prezent, pe baza rezultatelor obținute în activitatea de cercetare științifică, asistăm la o mare dezvoltare a petrochimiei, la sporirea producției de noi materiale plastice, cauciucuri și fibre sintetice. A fost pusă la punct și realizată fabricația de articole electrotehnice și electronice, de utilaje hidraulice, de aparatură de măsură și control, precum și de mijloace pentru prelucrarea automată a datelor. Astăzi, mii de cadre au absolvit sau urmează cursuri de pregătire pentru exercitarea unei profesiuni în industria electronică, al cărui centru va deveni orașul Dresda.

Universitatea Tehnică, cel mai mare Institut politehnic din R.D.G., frecventat, de circa 17 000 de studenți, printre care și mulți străini, formează, prin numeroasele sale clădiri cu săli de cursuri și seminarii, laboratoare de studiu și cercetări, un adevărat cartier în partea de sud a orașului Dresda.

Vizitînd Universitatea Tehnică din Dresda, am putut constata armonia — care s-a statornicit în această importantă școală superioară — între cercetare, învățămînt și practică.

Profesorul doctor în economie, Fritz Liebscher, rectorul acestei universități, arăta — într-o convorbire avută — că unul din factorii care au contribuit la sporirea eficienței activității științifice l-a constituit concentrarea capacităților de cercetare, în urma reorganizării, acțiune inițiată tocmai în vederea perfecționării activității de cercetare. Cele 150 de institute, cîte avea în urmă cu cîțiva ani Universitatea Tehnică, s-au contopit în numai 3 institute cu 22 de secții și un centru de calcul.

Capacitatea de cercetare a Universității a fost dezvoltată prin atragerea studenților la munca științifică. Așa a apărut o nouă formă : studiul productiv-științific, efectuat pe baza unui contract de cercetare încheiat între Universitate și o întreprindere industrială, de pildă, combinatul „Robotron". Astăzi 50 la sută din temele de cercetare ale Universității sînt rezolvate de către studenți.

În vederea acoperirii necesarului în continuă creștere de specialiști cu pregătire superioară, durata studiilor s-a redus de la 5 ani și jumătate la 4 ani, prin eliminarea paralelismelor între programele disciplinelor de învățămînt, printr-o mai strînsă colaborare între studenți, corpul profesoral și organizațiile de tineret, atît în activitatea instructiv-educativă cît și în munca de cercetare științifică.

În fața activității de cercetare științifică din Dresda stau, ca de altfel în fața întregii munci de cercetare din R.D.G., obiectivele planului de perspectivă, vizînd asigurarea continuei dezvoltări a industriei, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, aplicarea prelucrării electronice a informațiilor, chimizarea producției, producerea și utilizarea materialelor sintetice, folosirea pe scară largă a energiei atomice în producție, concentrarea activității de cercetare.

Bogata și dinamica viață științifică, eforturile fructuoase ale activității de cercetare desfășurată de studenții și oamenii de știință din Dresda, îi conferă acestui mare oraș un loc de frunte pe coordonatele științei moderne din R.D.G.

Stere POPESCU

CARE BANI BUNI ŞI CARE BANI RĂI

Sesiunea anuală a Fondului Monetar Internaţional — organismul care se află în centrul sistemului valutar occidental şi căruia, în principiu, îi revine sarcina de a veghea asupra structurilor, reglementărilor şi stabilităţii acestui sistem — s-a încheiat, acum cîteva zile, fără a se fi realizat un consens măcar asupra formulării unor posibile soluţii în privinţa atenuării puternicei tensiuni ce domneşte în prezent în sistemul valutar occidental. O rezoluţie cheamă doar ţările membre să coopereze în vederea studierii şi găsirii în viitor a unor soluţii. Astfel, după eşecul unor repetate încercări interoccidentale de a rezolva actuala situaţie monetară, a trecut, fără a se fi degajat un acord asupra posibilităţilor de soluţionare a crizei sistemului valutar, şi sesiunea forumului care se află în centrul acestui sistem. Faptul apare explicabil şi era, într-un fel, previzibil, ţinînd cont că actuala sesiune s-a desfăşurat sub semnul atît al unor puternice contradicţii între principalii membri ai F.M.I. (ţările capitaliste industriale), între aceştia şi majoritatea celorlalţi membri (ţările în curs de dezvoltare) cît şi al punerii în discuţie a înseşi regulilor şi structurilor F.M.I. şi ale întregului sistem valutar capitalist. Cu alte cuvinte, explicabil şi previzibil, luînd în considerare **actualul context monetar, dar şi economic şi politic, occidental.**

Declanşată acum aproape două luni, în urma măsurilor adoptate de Administraţia americană în vederea apărării dolarului, actuala răbufnire a crizei sistemului valutar occidental a depăşit, prin amploarea, dimensiunile, implicaţiile şi semnificaţiile ei, pe toate celelalte anterioare. Ea se particularizează, fără îndoială, deosebit de marcat, cel puţin din următoarele considerente :

— Aspectele cele mai importante ale crizei sistemului valutar occidental — binecunoscute şi larg discutate, cum sînt cele privind criza dolarului, raporturile valorice dintre diferite monede occidentale, relaţia aur-dolar, problema deficitului balanţei de plăţi americane, deprecierea monetară datorită inflaţiei etc — sînt puse într-atît de puternic, direct şi deschis în evidenţă încît, pentru prima dată, autorităţile occidentale, **inclusiv cele americane,** se văd nevoite a le recunoaşte şi lua **în mod oficial** în discuţie.

— Deşi este limpede că autorităţile americane caută o abordare şi o soluţionare, în mare măsură, în sensul menţinerii vechilor structuri care le avantajează, rămîne un fapt incontestabil că tocmai ele — care pînă acum refuzau cu obstinaţie acest lucru — au fost acelea care au determinat, prin măsurile angajate, punerea în mod oficial în discuţie a aspectelor menţionate — ceea ce constituie desigur un element nou. El nu traduce altceva decît faptul că **a fost atins momentul** în care, pe baza acumulării progresive a crizei sistemului valutar occidental, efectele au devenit atît de puternice încît au ajuns să afecteze serios însuşi factorul cauzal al crizei. Este evident că măsurile americane pentru apărarea dolarului nu au fost luate în primul rînd din considerente externe—din „dorinţa" de a se asigura echilibrul monetar interoccidental — ci **din considerente de echilibru economic intern.** Deficitul balanţei de plăţi — instrumentul care a permis expansiunea externă a S.U.A. — a început să acţioneze ca un bumerang. Dolarii lăsaţi ani în şir, în străinătate, de acest deficit s-au acumulat, iar S.U.A. au devenit puternic îndatorate pe termen scurt faţă de exterior. Teoretic, creditorii străini ai S.U.A. pot pretinde, în orice moment, ceva în schimbul celor peste 80 miliarde de dolari pe care îi posedă. Totodată, politica monetară expansionistă pe plan intern şi militarizarea economiei naţionale sînt sursele declanşării acutei inflaţii americane, în urma căreia dolarul pierde sensibil şi alert din valoare, exporturile devin mai scumpe iar importurile mai ieftine.

— Spre deosebire de stările eruptive anterioare — care au situat, de regulă, în centrul disputelor una sau cîteva monede occidentale sau aurul şi dolarul — cea actuală a antrenat majoritatea covîrşitoare a monedelor occidentale, inclusiv dolarul, precum şi aurul. **Practic nici una din principalele monede occidentale nu a rămas neafectată.**

— Prin amploarea şi semnificaţiile ei, actuala ipostază a crizei valutare a confirmat, mai pregnant decît oricare alta, că la baza acestei crize se află cauze profunde, ţinînd de însăşi esenţa mecanismului economic capitalist, şi nu factori de conjunctură, că această criză constituie **una din expresiile cele mai ilustrative ale instabilităţii şi inegalităţii dezvoltării economiei capitaliste, ale incapacităţii sale de echilibru, ale accentuării contradicţiilor interoccidentale.** S-a dovedit reală teza că, acumulîndu-se, fenomenul de criză în mod obiectiv va izbucni cu deosebită forţă la un moment dat.

— Generată de principalele măsuri americane — respectiv suspendarea convertibilităţii în aur a dolarului şi prevederea posibilităţii „fluctuării" acestuia pe pieţele externe (adică a stabilirii valorii sale în funcţie de cerere şi ofertă) — actualul seism monetar se desfăşoară, deci, sub semnul **punerii în discuţie a structurilor înseşi ale sistemului valutar occidental şi ale organismului care se află în centrul acestuia— F.M.I.** —, între ale căror principii fundamentale de funcţionare figurează, încă de la înfiinţare, posibilitatea convertirii în aur a principalei valute-cheie (dolarul) şi fixitatea cursurilor valutare. Într-adevăr, în momentul de faţă, dolarul este inconvertibil în aur, iar convertirea lui în alte principale valute nu se mai face la un curs fix ci la cel stabilit de cerere şi ofertă pe piaţă, ceea ce în condiţiile actuale înseamnă că el este schimbat la un curs mai mic decît cel oficial, defavorabil deţinătorilor lui. Pentru a evita tocmai o supraîncărcare cu dolari a seifurilor proprii şi pentru a se feri de pierderile potenţiale rezultînd din deţinerea dolarilor, alte ţări occidentale au introdus cursuri fluctuante pentru monedele lor. În prezent, într-o asemenea situaţie se află dolarul

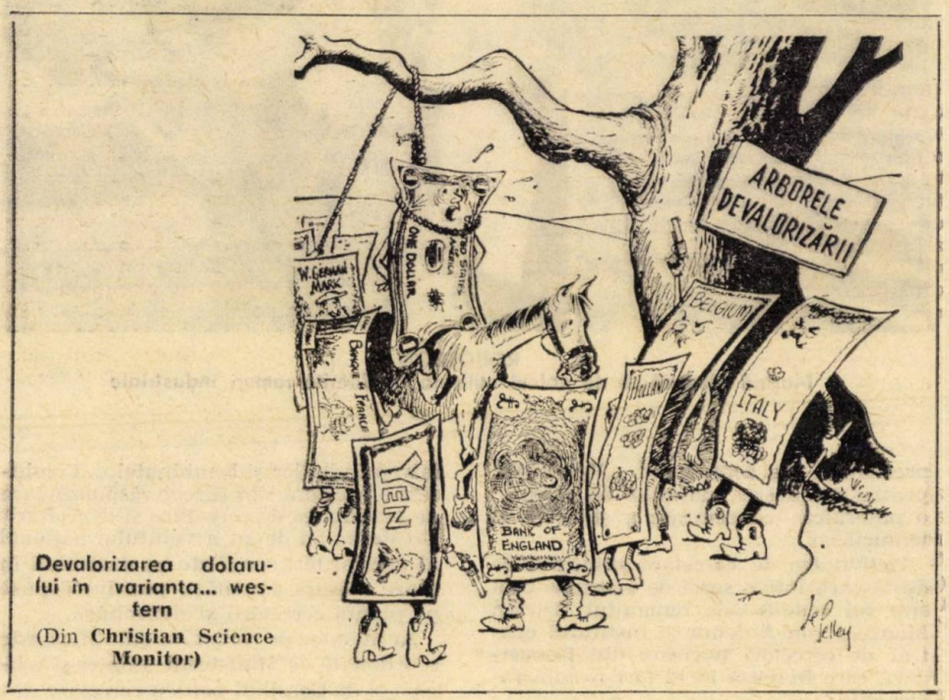

Devalorizarea dolarului în varianta... western
(Din **Christian Science Monitor**)

canadian, marca vest-germană, lira sterlină, yenul japonez, florinul olandez și, parțial, francul francez. Schimbabilitatea monedelor pe baza cursurilor valutare fixe — principiul fundamental al sistemului valutar occidental, considerat drept cheia însăși a stabilității acestuia — a primit o lovitură deosebit de puternică.

— Faptul că în prezentele tensiuni monetare a fost angrenată majoritatea monedelor occidentale și implicit înseși țările respective, reflectă **importantele dimensiuni economice și politice ale actualelor zguduiri monetare.** Contradicțiile și confruntările interoccidentale au ieșit într-un mod deosebit de manifest și de direct în evidență. Prevederile programului economic angajat de Administrația americană (în special instituirea suprataxei de 10 la sută asupra importurilor) și care constituie o încercare a autorităților S.U.A. de a-și rezolva probleme interne în parte pe seama partenerilor occidentali, au deteriorat sensibil relațiile interoccidentale, opunînd în principal Statelor Unite, țările vest-europene și Japonia. Încercarea țărilor capitaliste dezvoltate de a „monopoliza" negocierea unei soluții, printr-un aranjament comportînd un compromis între propriile poziții și excluzînd în mod deliberat luarea în considerare a părerilor și intereselor majorității celorlalți membri ai sistemului valutar occidental, s-a lovit de o rezistență mai fermă ca niciodată din partea țărilor în curs de dezvoltare, în fond primele și cele mai puternic afectate de dezordinile monetare. Aceste țări au protestat vehement împotriva unor asemenea practici, solicitînd prezența lor efectivă la discutarea problemelor monetare precum și luarea în considerare a intereselor lor în stabilirea unor soluții.

— Dacă întreaga evoluție, din ultimii ani, în sistemul valutar occidental a demonstrat o tot mai marcată tendință de contestare a privilegiilor dolarului precum și o depreciere comparativ mai alertă a acestuia față de alte valute occidentale, impunînd deci o devalorizare a monedei americane, în cadrul actualei erupții monetare este practic **pentru prima dată** cînd : 1) **se asistă la o devalorizare „de facto" oficializată** (deși măsura ca atare nu a fost luată) a dolarului în raport cu numeroase alte valute occidentale ; 2) **posibilitatea devalorizării dolarului este luată în considerare chiar și de oficialitățile americane** (cel puțin prin aceea că ea a fost evocată în discursul președintelui Nixon la anunțarea măsurilor economice din 15 august precum și prin faptul că această eventualitate nu a fost negată în cadrul recentei reuniuni a F.M.I.) ; 3) în discursuri oficiale și chiar de la tribuna F.M.I., numeroși membri ai acestei organizații — inclusiv parteneri dintre cei mai apropiați ai S.U.A., cum sînt de pildă Canada, Marea Britanie, Japonia — **contestă în termeni radicali, deschiși și direcți privilegiile dolarului american** și preconizează diminuarea și chiar eliminarea rolului său de monedă de rezervă, de instrument de plată internațional și de etalon monetar de referință.

Într-un asemenea context, obișnuita reuniune anuală a F.M.I. a căpătat, desigur, o importanță aparte, deosebită. Luînd, însă, în considerare tocmai același context — în special acutele divergențe de poziții interoccidentale și deteriorarea sensibilă a înseși regulilor și structurilor întregului sistem valutar occidental — nu se puteau aștepta soluții din partea acestei reuniuni. Rezoluția finală nu vorbește de vreun acord, lansînd doar un apel membrilor F.M.I. de a coopera în stabilirea, cît mai curînd posibil, a unor structuri satisfăcătoare a cursurilor de schimb, în cadrul unor limite de fluctuații adecvate, în vederea reducerii practicilor comerciale și monetare restrictive și a facilitării reluării operațiilor obișnuite ale F.M.I.

În ciuda termenilor vagi în care este redactată rezoluția — desigur pentru a putea întruni acordul pozițiilor sensibil divergente ale diferiților membri ai F.M.I. — se pot totuși distinge coordonatele unui eventual compromis, sugerate de altfel mai concret în cadrul reuniunii așa-numitului „club al celor zece" (S.U.A., Canada, Japonia, Marea Britanie, Suedia, R.F.G., Franța, Italia, Belgia, Olanda) care a avut loc înaintea sesiunii F.M.I. Principalii parteneri ai S.U.A. ar urma să procedeze la o reajustare, în diferite proporții, a parităților monedelor lor în sensul revalorizării, S.U.A. abolind, în schimb, suprataxa asupra importurilor și luînd în considerare chiar și o devalorizare redusă a dolarului (posibilitate la care agențiile internaționale de presă au făcut aluzie citînd anumite surse americane).

Consensul este, însă, departe de a se fi stabilit pe plan practic. Interesele și pozițiile sînt diferite și, de aceea, negocierile se anunță lungi și dificile. Ceea ce pare, însă, a se contura cu claritate — lucru care de altfel, s-a degajat în primul rînd din dezbaterile recentei sesiuni a F.M.I. — este faptul că, în prezent, criza a intrat într-o asemenea fază încît chiar autoritățile monetare occidentale par să fi ajuns la concluzia că soluțiile „pur tehnice" nu mai pot fi suficiente, trebuind să se meargă mai în adîncime în resorturile și structurile sistemului valutar occidental, în vederea unei reforme a acestuia, care pare acum aproape tuturor în Occident ca absolut necesară. Sînt semnificative, în acest sens, luările de poziție ale unui număr tot mai mare de țări (capitaliste industriale sau state în curs de dezvoltare) la actuala sesiune a F.M.I., în direcția reducerii rolului internațional special al unor monede naționale, în speță al dolarului.

Desigur, o eventuală reducere a rolului internațional al dolarului pune o serie de importante probleme. Sistemul valutar occidental se bazează încă pe dolar. Trei pătrimi din tranzacțiile comerciale și de capitaluri internaționale sînt efectuate în dolari. Cu alte cuvinte, ar trebui mai întîi stabilit un înlocuitor și, oricum, găsită o soluție moștenirii palpabile a trecutului : zecile de miliarde de dolari care se află în posesia străinilor, fiind necesar a se oferi acestora ceva în schimbul dolarilor. Mulți delegați la actuala sesiune (britanic, francez, canadian, japonez etc.) par să fie de părere că au și găsit înlocuitorul : așa numitele „drepturi speciale de tragere" sau cum au mai fost denumite „aurul-hîrtie". Drepturile speciale de tragere (D.S.T.) constituie un nou mijloc de plată internațional, instituit începînd din anul trecut în cadrul F.M.I. care, prin caracterul său, face un pas înainte pe linia procesului de abstractizare a instrumentului monetar. D.S.T., a căror valoare este egală cu cea a aurului, sînt bani „de cont" internaționali, unica lor garanție constituind-o consimțămîntul dat la instituționalizarea lor de către membrii F.M.I. „Aurul hîrtie" este repartizat membrilor F.M.I. proporțional cu cota lor de participare la Fond, fiind socotit ca reprezentînd rezerve monetare ale acestora și putînd fi schimbat, în anumite proporții, în aur și devize.

Moneda fiind, însă, în ultimă instanță, o „încredere transferabilă", numai viața va arăta care „bani sînt buni, care bani sînt răi și cine pe cine va elimina de pe piață". Cu secole în urmă, englezul Gresham formula această „lege" constatînd că, în perioada bimetalismului, tocmai aurul („banul bun"), inspirînd mai multă încredere, era „scos" din circuitul monetar, prin tezaurizare de către deținătorii lui, cu alte cuvinte „era alungat" de pe piață de către argint („banul rău"). Neinspirînd aceeași încredere, argintul era aruncat pe piață, deținătorii acestuia căutînd astfel să se degajeze de posesia lui. Rămîne de văzut care din cele trei mijloace de plată cu acceptare internațională deplină — D.S.T., aur sau dolar — se va dovedi „banul bun și care banul rău".

Ilie ȘERBANESCU

ÎN SALA SESIUNII

Soluțiile „pur tehnice" trebuie să cedeze locul unei reforme structurale a sistemului monetar occidental. (În medalion, John Connally, ministrul finanțelor al S.U.A.)

MOMENTE NIPONE

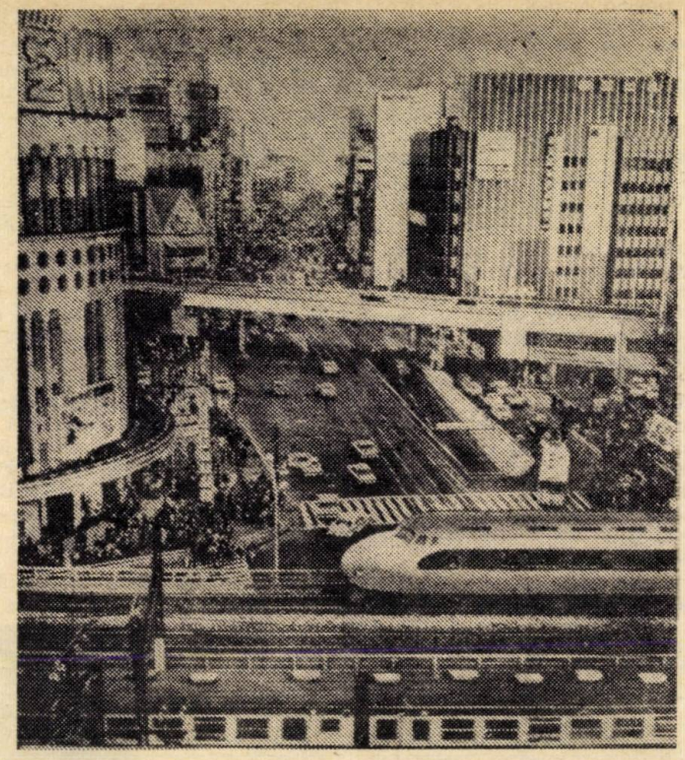

În centrul uriașei metropole

Orient sau Occident? Fără a ne angaja în analiza valorii semantice a acestor cuvinte, cert este că accepțiunea lor inițială, strict geografică, aproape că a dispărut. Sau, dacă s-a păstrat încă, este numai în măsura în care localizează, generalizat pînă la vag, un anumit gen de civilizație și cultură. Și, totuși...

TOKIO S-A-NTRUPAT DIN EDO

Se vorbește atît de mult în ultimul timp despre ofensiva industrială a Japoniei, despre expansiunea sa economică, încît, vizitînd pentru prima oară această țară, străinul, de oriunde ar veni el, rămîne pentru moment deconcertat. Vine, ca turist, să facă o baie de purificare în țara Soarelui-răsare, a aerului limpede și a-pelor clare, a căsuțelor pierdute în proaspătul faimoaselor grădini japoneze, a gheișelor delicate și a permanent surizătorului peisaj uman nipon ? De cum descinde pe aglomeratul și strașnicul de bine pus la punct aeroport Hanedo și pînă la hoteiul ultramodern din centrul capitalei, pe care-l „cucerește" după o aprigă cursă pe autostrăzi terestre sau suspendate ce-i oferă halucinante viziuni de fabrici, întreprinderi sau buildinguri, va gîndi fără îndoială că schimbînd Parisul, Londra sau chiar New York-ul, cu Tokio, o căzut din lac în puț. Dar s-ar putea ca acest călător, îmbibat de cifrele, datele sau termenii economici folosiți curent în „Occident", și interesat să cunoască tocmai această Japonie industrială, să aibă revelația „Orientului" în particularitățile sale cele mai pure începînd cu costumația femeilor, nu a tuturora, dar a multora, cu străduțele strîmte încărcate de gălăgie, magazine și insemne publicitare, ce-ți par mai degrabă elemente decorative, și terminînd cu templele și altarele ce reușesc, în ciuda ambianței de stridentă inspirație străină, să degaje o atmosferă de liniște și solemnitate.

De fapt, acesta este Tokio. Îți place sau nu-ți place. Un compromis poate fi acceptat doar la nevoie. Vrei să vezi doar vechea Japonie ? Du-te la Kyoto. Vrei să vezi doar Japonia modernă ? Du-te la Osaka. Vrei să le vezi pe amîndouă, simultan ? Rămîi la Tokio. Capitala e tînără, nu are decît 104 ani. Ceea ce nu înseamnă că înainte, aici nu era nimic. Dimpotrivă, aici era Edo, veche capitală provincială, sortită celebrității încă din 1457 cînd generalul feudal Ota Dokan a construit în așezarea de pescari și mici negustători o impozantă fortăreață. Mai apoi, pe vremea șogunatului Tokugawa, (regența ereditară a acestei familii s-a exercitat începînd din 1603), orașul s-a dezvoltat ca un important centru al vieții politice, economice, militare și spirituale a Japoniei, devenind în secolul XVIII unul din cele mai extinse orașe ale lumii. Cînd în 1867 șogunatul a fost răsturnat, împăratul Meiji (Mutsa-Hito) a mutat capitala de la Kyoto, la Edo; și ca un semn al restaurării puterii imperiale, Edo a devenit Tokio, capitala răsăriteană, pentru a-l diferența categoric de Kyoto, cunoscut ca Saikyo, capitala apuseană.

Ambițios, orașul a fost, dar mai ales a devenit, după cel de-al doilea război mondial; sau, în sfîrșit, o anumită ambiție, generată de o anume optică politică. Cu o populație, numărată, de 11 450 000 locuitori, metropola mamut este sever împărțită teritorial în 23 de cartiere, sau sectoare, ce acoperă o suprafață de 570 km pătrați, la care se adaugă 23 orașe, 9 orășele și 9 comune. Zilnic, zona centrală a capitalei este invadată de aproximativ o jumătate milion de locuitori domiciliați în perimetrele laterale dar lucrînd în întreprinderile, instituțiile și rețeaua comercială din centru. În orele de vîrf, ai senzația că orașul este scena unor nesfîrșite demonstrații de masă. Stațiile de metro și gările revarsă sau înghit puhoaie întregi de oameni, curați, aferați și mai ales grăbiți. Cu cît sînt mai tineri, cu atît culoarea îmbrăcămintii lor este mai vie, mai veselă. Politețea lor se exprimă în egală măsură în atitudine și în cuvinte. Întrebi un autohton: *N-aveți o hartă a orașului ?*, îți va răspunde *da*, atunci cînd nu are, înțelegînd prin aceasta, *da, aveți dreptate, nu am o hartă a orașului*. Bacșișul e rar, nu ți-l pretinde și nici nu se gîndește la așa ceva, nici șoferul de taxi, deși îți oferă un confort sporit prin bunăstarea mașinii și aerul condiționat funcționînd la majoritatea taximetrelor, nici ospătarul care se mulțumește cu procentul legal, nici frizerul. În schimb, o politicoasă tocmeală, care nu pare tocmeală tocmai pentru că e atît de politicoasă, nu deranjează pe nimeni în cele mai simandicoase magazine. Comunicativi, oamenii sînt, dar pînă la o anumită limită. Îți vor vorbi destul de deschis despre problemele orașului, ale vieții în comun, despre gravitatea poluării, despre condițiile de locuit. Vor fi mult mai reticenți în ce privește propria lor viață, problemele lor personale.

Dar larga tematică a problemelor din prima categorie îți înlesnește deducții suficient de întemeiate și pentru fragmentarele confidențe din cea de-a doua categorie. În mod firesc, originea, cauzele dezvoltării gigantice a orașului, modul de administrare și gospodărire a sa, problemele de transport, locuințe, poluare etc. îți solicită cu prioritate interesul.

„Cînd mi-am luat în primire postul, acum patru ani, aveam sentimentul că am fost parașutat într-un teritoriu inamic. Astăzi, mă simt ca acasă" – declara Ryokichi Minobe, după realegerea sa ca guvernator al capitalei, în aprilie anul acesta. În treacăt fie spus, faptul că în cele trei principale zone metropolitane ale Japoniei, Tokio, Osaka și Kyoto au fost aleși guvernatori cu orientare de stînga, „renovatori", cum li se spune, are o semnificație deosebită pentru înțelegerea tendințelor politice ale alegătorului nipon.

Din discuțiile avute cu diferite personalități japoneze, inclusiv cu guvernatorul Minobe, s-ar părea că mai ales două sînt problemele ce confruntă capitala și locuitorii săi : locuințele și poluarea. Într-o Carte albă intitulată „Problema locuințelor la Tokio", elaborată de un consiliu al Administrației metropolitane, se apreciază că problema locuințelor a existat de cînd s-a născut sistemul capitalist, la Tokio ea devenind „o nouă formă a sărăciei" ca urmare a înaltei rate de creștere a economiei japoneze. Paradoxul e doar aparent. În esență, este vorba de disproporția, ritmul de dezvoltare industrială, care a atras suprapopularea capitalei, și ritmul construcției de locuințe pentru această populație. Cerînd ca problema locuințelor să fie integrată într-un nou plan de urbanizare, care să țină seama și de mediul înconjurător și de nevoile vieții sociale, raportul subliniază necesitatea intervenției directe a autorității publice în edificarea fondului de locuințe necesar și renunțarea la practica de pînă acum care lasă problema aproape în întregime pe seama inițiativei particulare. Metropola numără azi 3 000 000 locuințe, ceea ce înseamnă că o optime din numărul total al locuințelor existente în întreaga țară se află îngrămădită pe un teritoriu reprezentînd 1/180 din suprafața totală a țării. Un sfert din locuințele capitalei intră în categoria „condițiilor de locuit dificile", ceea ce înseamnă de fapt excese în aglomerare (în cartierul Shinjuku, de pildă, o familie din cinci trăiește într-o cameră ce nu depășește 9,8 m²), lipsă de confort și scumpete. La aceasta se adaugă insecuritatea (800 000 de case sînt construite din lemn și incendiile provoacă numeroase

tragedii) precum și o serie de probleme privind mediul înconjurător : inundațiile și alunecările de teren, zgomotul și viciera atmosferei, lipsa de soare și a curenților de aer, apariția automobilului pînă în cele mai strîmte unghere și ulițe, repartiția oarecum haotică a fabricilor și încă multe altele.

Administrația metropolitană cere, și propune, un plan concret de urbanizare care, pornind de la condițiile existente are în vedere o resistematizare radicală și invită guvernul central la elaborarea unor planuri similare pentru întreaga regiune și chiar întreaga țară.

Firește, pasager în metropola-gigant, ai putea trece mai ușor peste toate acestea. Vizitarea unor întreprinderi te poate impresiona prin înalta tehnicitate introdusă, Ginza etalează magazine și super-magazine de o opulență neegalată, parcurile și grădinile cu templele și altarele lor calme te aduc în interval de cîteva minute „departe de lumea dezlănțuită" de pe marile sau micile artere aglomerate și zgomotoase, numeroasele teatre și săli de spectacole, și în primul rînd faimosul teatru Kabukiza, te transpun nemijlocit în ambianța vechii și nedeformatei arte japoneze, ceea ce realizează de altfel și muzeele sau expozițiile, galeriile de artă sau unele biblioteci și librării. Există bineînțeles restaurante tipic japoneze, unde o dată cu revelația unor mîncăruri necunoscute te exersezi și în mînuirea bețișoarelor ce țin loc de tacîm, există și gheișe cu sfiiciune aparentă și demnitate autentică, există la nevoie și cu puțină perseverență și micile grădini japoneze cu eleștee și flori și pietre albe și pești colorați, există străduțe unde negustorii țin grosul mărfii în fața prăvălioarelor și unde îmbrăcămintea europeană cedează pasul în fața kimonourilor îndigene și unde totul, totul, chiar acolo unde se vînd cîrnați sau diferite mici foste viețuitoare oceanice, este curat, uluitor de curat, există, în sfîrșit, există tot ce ai învățat acasă că este tipic japonez. În forme autentice deseori, mai puțin autentice, uneori. Acolo unde simți industria turismului cu interesele și metodele sale de un pragmatism — ca să vorbim eufemistic — universal valabil, ferește-te. Păpușile astea din material plastic, evantaiele astea din nylon le poți găsi oriunde în lume, nu trebuie să le cauți neapărat la Tokio. Nici nu sînt măcar mai ieftine. Și fii atent la mătase. Nu c-ar fi decedat toți viermii producători, și că s-ar fi uscat toți duzii, ci pentru că producția mătăsurilor artificiale a atins o tehnică ce te face să „nu mai poți deosebi mătasea originală de cea sintetică", cum spune, pe drept cuvînt de astă dată, o reclamă transcrisă în nouă limbi. Și în plus, nu se calcă, nu se șifonează. Totul spre plăcerea și comoditatea clientului. Ca și firmele publicitare luminoase, silențioase sau sonore, dar deopotrivă de sălbatice care fac din Ginza și din multe alte bulevarde și piețe adevărate spectacole nocturne ale absurdului și halucinantului împinse la extrem. În comparație, Times-Square-ul newyorkez, Champs-Elysées-ele pariziene sau Piccadily-ul londonez par banale și sfioase colțuri de orașe provinciale.

ÎNTRE IERI ȘI MÎINE, AZI

Așadar, îți place sau nu-ți place. Mulți străini nu ezită în a face alegerea pe loc : le place. Nu pentru ceea ce ar putea vedea, în fond, și aiurea, chit că aici e pe scară gigantică. Le place pentru că dincolo de această fațadă, japonezii sînt altfel. În ciuda „occidentalizării", sau ca să fim mai precișii, a „americanizării", ei au reușit să păstreze o detașare care îi readuce la ceea ce sînt ei înșiși, la ceea ce simt, la ceea ce cred și gîndesc, cu mintea și cu inima, ca niponi ce-au fost și au rămas. Sînt formidabili tehnicieni, deși se pare că n-au inventat nimic. Au împrumutat de la alții modelul, l-au asimilat și au dat drumul în timp record la produse în serie, deseori de calitate mai bună ca originalul. Dar, lucizi în a recunoaște cît datorează restului lumii, ei au totodată conștiința clară a necesității de a cultiva și perpetua, selectiv, acele particularități, sau de ce nu le-am spune virtuți, care nu numai că le-au creat acea personalitate distinctă în concertul națiunilor, dar le-au și determinat în mare măsură premisele cuceririi treptelor de dezvoltare pe care se află astăzi. Poate că ceea ce oferă azi Japonia lumii, ca proprie imagine, este în esență tocmai produsul altoirii unei dinamice civilizații materiale moderne pe trunchiul viguros al unei străvechi civilizații spirituale. Și înțelegînd aceasta, mi-a fost mai ușor să înțeleg și distanțarea categoric afirmată în rîndurile poporului față de cei ce, în țara lor, nu sînt de acord cu năzuința marii majorități ca Japonia să-și bazeze în exclusivitate programul dezvoltării sale pe extinderea cooperării și colaborării pașnice multiple cu toate statele și popoarele lumii, renunțînd pentru totdeauna la practicile ce au dus țara la catastrofă în ultimul război mondial.

Există numeroși observatori străini, există mai ales foarte numeroși japonezi, care își pun astăzi problema soliditații bazei expansiunii economice a țării și a perspectivelor imediate sau de viitor. Japonia e foarte săracă în materii prime și foarte bogată în mîna de lucru. De aici, preocuparea pînă la obsesie, cum apreciază unii, față de intensificarea exporturilor pentru a putea plăti importurile de petrol, minereu de fier, bauxită, cauciuc etc. În paranteză fie spus, cu greu s-ar putea găsi o altă țară în care folosirea largă a fierului să fie atît de izbitoare ca aici. Începînd de la scaune sau uși și terminînd cu porțiuni de drumuri și străzi, fierul apare la Tokio ca un element integrat pînă la banalizare în peisajul material al orașului.

Deci, pentru o țară în asemenea măsură dependentă de relațiile sale economice externe, modul de concepere a acestor relații ocupă în mod firesc un loc de prim rang în problematica politică internă, indiferent de sfera în care s-ar dezbate ea. „Vrăjitori ai comerțului, japonezii au geniul de a deschide piețe care din marginale ar putea deveni mîine esențiale" — aprecia recent un ziarist de la „L'Express". Dar oare ajunge aceasta, se întreabă acum japonezii, după zguduirile aduse relațiilor nipono-americane de barajul de 10 la sută ridicat de S.U.A. împotriva produselor străine ? S.U.A. era pentru Japonia cea mai importantă piață de desfacere. Dar în timp ce premierul nipon apreciază că „Japonia și S.U.A. se află în aceeași barcă ; dacă Statele Unite naufragiază și Japonia va naufragia", foarte mulți japonezi se întreabă de ce e nevoie de „aceeași barcă". În limbajul politic curent ce se vorbește azi la Tokio, aceasta înseamnă o privire nouă, o reconsiderare a unei orientări prea puțin corectate de la război încoace de un partid, conservator, ce deține monopolul puterii de 25 de ani. Dezbaterea, de o efervescență rar întîlnită în ultimele două decenii, a politicii externe japoneze, pare a se polariza în jurul a trei probleme cheie : relațiile cu R. P. Chineză, relațiile cu S.U.A. — ambele sub incidență directă și acută cu ansamblul relațiilor economice și politice externe ale țării, și în sfîrșit, evoluția militară a Japoniei. Reflexul pe plan intern al acestor probleme este, în mod firesc, o fierbinte discuție în cadrul partidelor politice, a sindicatelor și în rîndul cercurilor foarte largi ale populației, asupra orientării oficiale a acestui partid supus tot mai puternic ciocnirilor dintre fracțiunile ce-l compun.

Cum acest articol nu-și propune o analiză a vieții politice nipone, ne vom mărgini să spunem că am fost martori, la Tokio, la Osaka sau Hiroshima, a amploarei crescînde pe care o cunoaște astăzi în Japonia tendința spre normalizare a relațiilor cu R. P. Chineză, tot mai limpede fiind înțeles acest lucru ca o necesitate obiectivă servind înseși interesele reale ale țării, spre însușirea unor principii de generală orientare externă, cu neechivoce aplicațiuni practice concrete, care resping militarismul și anacronismul unor relații externe tributare intereselor străine sau considerentelor fragile, de conjunctură.

Cînd, cu cîtăva vreme în urmă, scriitorul Mishima s-a sinucis prin hara-kirî, expresie extremă a refuzului de a vedea apusă „gloria" militară a țării, populația insulelor nipone a trăit momentul unei întrebări capitale : dacă este să se invoce trecutul, care din fațetele sale trebuie reînviate și activate pentru a conferi țării o glorie reală ? Structurile feudale, cultul violenței și militarismul sau valorile spirituale exprimate în cultul cinstei și onoarei, frumosului și sobrietății, hărniciei și adevărului ? Dincolo de ce ar putea gîndi și simți unele cercuri sau unii oameni, minorități din ce în ce mai restrînse și izolate, sentimentul net al celui ce vizitează Japonia este că majoritatea imensă a poporului acestei țări a făcut alegerea optînd pentru un prestigiu al țării obținut prin rezultatele muncii pașnice interne, în armonie deplină cu interesele și dorința de cooperare constructivă a comunității internaționale în ansamblul ei.

George SERAFIN

Pe Ginza, veșnic furnicar

„DOSARUL PETROLIER" FRANCO – ALGERIAN

ÎNTR-O NOUĂ FAZĂ

După două luni de negocieri — riguros secrete — grupul francez Elf-Erap și societatea națională algeriană Sonatrach anunțau, la 21 septembrie, încheierea unui acord de principiu, cuprinzînd reglementarea de ansamblu a contenciosului lor. (Conținutul integral al acordului va fi dat publicității în săptămînile viitoare). Efectul imediat al înțelegerii intervenite este încetarea boicotului unei importante părți a producției petroliere algeriene. Deblocată parțial prin acordul semnat la 30 iunie cu „Compania franceză a petrolului" (C.F.P.), ea continua să fie paralizată în proporție de 30 la sută ca urmare a închiderii conductei ce transporta țițeiul extras în estul saharian spre portul Skhirra. Traficul In-Amenas-Skhirra va fi astfel reluat, iar grupul Elf-Erap va pune la dispoziția societății algeriene personalul de care aceasta va avea nevoie.

Calea unei reglementări integrale a conflictului dintre companiile franceze ce operează pe teritoriul algerian și Sonatrach fusese deschisă prin înțelegerea realizată cu C.F.P., care modifica profund condițiile activității petroliere franceze în Algeria. C.F.P. devenea asociat minoritar în cadrul societății naționale algeriene, accepta să verse circa 150 milioane franci ca impozit fiscal și să reinvestească în Algeria produsul vînzărilor sale, echivalent cu 2,75 dolari/baril (rămînîndu-i un beneficiu de 12—15 cenți/baril). Obținea, în schimb, o indemnizație de naționalizare de ordinul a 330 milioane de franci.

Rezultatul reglementărilor încheiate, este, așa cum remarca «Le Monde», „pierderea pentru companiile franceze a pozițiilor lor dominante" în cadrul exploatării petrolului saharian. C.F.P. îi este asigurată o extracție în valoare de 6—7 milioane tone pe an, în timp ce Elf-Erap nu va mai dispune decît de o treime din tonajul pe care-l controla înaintea naționalizărilor. În total, petrolul algerian livrat de companiile franceze operînd în Sahara va reprezenta doar 17 la sută din nevoile pieței franceze. Esențial este, însă, că această reglementare — tot conform aprecierii ziarului „Le Monde" — „pune capăt unei situații care aducea prejudicii ambelor părți și deschide calea ce va permite instaurarea unor relații franco-algeriene mai satisfăcătoare pentru cele două țări".

În evoluția relațiilor Algeriei cu Franța au existat faze delicate — uneori destul de încordate — negocieri cvasipermanente care au creat, în anumite momente, un climat de tensiune și incertitudine. După 1965, cadrul și modalitățile colaborării dintre cele două țări fuseseră fixate, în principal, de acordurile asupra hidrocarburilor din 29 iulie a acelui an și de convenția de cooperare tehnică și culturală din 8 aprilie 1966. Acum șase ani, acordurile petroliere — rămase cunoscute sub numele de „Acordurile de la Alger" — reprezentau un fapt unic, poate nu atît prin conținutul lor, cît mai ales prin spiritul lor. Pentru prima oară în istorie, o țară producătoare de petrol trata cu un interlocutor care nu era o companie internațională ci un stat. Și tot pentru prima oară, acest tip de acord depășea cadrul limitat al simplelor modalități și condiții de exploatare a unei materii prime, el cuprinzînd un evantai larg al raporturilor economice dintre două țări, una dispunînd de materii prime, cealaltă avînd nevoie de ele. Partea algeriană aprecia „Acordurile de la Alger" ca un prim pas important și serios spre un nou tip de relații între o țară industrială capitalistă consumatoare de materie primă și o țară în curs de dezvoltare producătoare a acestor produse. Pe timpul unei perioade de trei ani și jumătate, semnatarii își acordau avantaje mutuale : Algeria accepta să fixeze prețul de referință al petrolului pentru societățile franceze la 2,08 dolari/baril, în timp ce partenerul francez se angaja să contribuie la dezvoltarea industrială a Algeriei.

Un episod al îndelungatelor tratative : întîlnire între François Xavier-Ortoli, ministrul francez al dezvoltării economice, industriale și științifice (stînga), și Abdelaziz Bouteflika, ministrul algerian al afacerilor externe.

Aceste acorduri nu puteau însă reglementa sine die raporturile dintre cele două țări. Chiar premierul Chaban-Delmas, în declarația din 21 aprilie a.c., recunoștea că „sistemul pe care aceste acorduri îl preconizau avea prin însăși natura lui un caracter evolutiv". Declarație invocată de nenumărate ori de autoritățile algeriene, deoarece ea răspunde concepției Algeriei în ce privește raporturile sale cu fosta metropolă. Într-adevăr, de-a lungul ultimilor ani, responsabilii algerieni au subliniat necesitatea readaptării progresive, la realitatea în permanentă evoluție, a cooperării franco-algeriene. „Algeria a considerat întotdeauna — arată «Le Monde» — că decolonizarea nu a luat sfîrșit prin semnarea acordurilor de la Evian sau a celor din 1965".

„Acordurile de la Alger" stipulau în mod expres revizuirea, la scadența lor, a dispozițiilor fiscale. În virtutea acestei stipulații, Algeria va cere încă din 1969 angajarea de negocieri vizînd nu numai reajustarea prețului și a fiscalității în lumina noilor date ale pieței internaționale, dar și modificarea raporturilor generale dintre parteneri în sensul imperativelor dictate de noile realități algeriene. Negocierile se vor angaja, vor dura 19 luni, dar nu se vor solda cu rezultate pozitive. Dacă fiecare nou episod al îndelungatelor tratative apărea ca o etapă în plus spre deznodămîntul cunoscut — întreruperea negocierilor la nivel de guverne — este pentru că, așa cum

CRONOLOGIA NAȚIONALIZĂRILOR

1966

— mai : **Naționalizarea societăților miniere și a tuturor companiilor de asigurare.**

1967

— ianuarie : **Achiziționarea de către „Sonatrach" a acțiunilor societății britanice „British Petroleum".**

— mai : **Naționalizarea comerțului de importuri de produse metalurgice.**

— iunie : **Sechestrarea bunurilor britanice și americane după izbucnirea conflictului din Orientul Apropiat.**

1968

— mai-august : **Naționalizarea a 79 de întreprinderi industriale particulare și bănci, în majoritate franceze.**

1970

— iunie : **Naționalizarea a patru companii petroliere străine : grupul anglo-olandez „Shell-Algérie", societatea vest-germană „Elwerath", societatea italiană „AMIF" și compania americană „Philips Petroleum".**

1971

— februarie : **Preluarea de către statul algerian a majorității (51 la sută) în sînul societăților franceze care operează în Algeria, naționalizarea conductelor și a zăcămintelor de gaze naturale concesionate Franței.**

menționa la vremea respectivă comentatorul francez, Paul Fabra, „ne aflam în fața a două logici diferite". În timp ce partea algeriană încerca, în mod evident, să schimbe radical natura raporturilor sale cu Franța, aceasta din urmă s-a străduit să perpetueze — în special în ce privește prețurile și fiscalitatea — un sistem depășit în alte țări producătoare. În numele așa-numitelor „legături privilegiate și a cooperării" stabilite prin acordurile susmenționate, Algeria — în concepția Parisului — urma să mențină prețuri inferioare celor practicate de partenerii săi din O.P.E.C. și o fiscalitate care era mult mai avantajoasă în Libia, Orientul Mijlociu și America Latină.

În afară de problema reajustării prețului, o altă chestiune importantă în jurul căreia se manifestau interese contradictorii era cea a libertății investițiilor. În 1965, se prevăzuse ca produsul vînzărilor în exterior să fie repatriat în Algeria în proporție de 50 la sută. Ajuns practic la 65 la sută, procentajul nu satisfăcea guvernul algerian care dorea ca, finalmente, să oblige societățile franceze să reinvestească în țară cvasitotalitatea vînzărilor lor. „Este ușor de înțeles — sublinia revista «Croissance des Jeunes Nations» — că un asemenea deziderat răspundea nevoilor Algeriei de a utiliza profiturile de pe urma petrolului pentru promovarea dezvoltării sale". Această problemă va duce, în cele din urmă, la punctul crucial al diferendului : controlul companiilor. Parisul propunea un fel de cooperație de producție, prin atribuirea Algeriei a unei proporții de 35 la sută din capitalul societăților franceze. Abandonînd o parte din profiturile lor de exploatare, companiile încercau astfel să-și salveze libertatea lor de organizare, de ritm de producție și export, situație inacceptabilă pentru partenerii algerieni.

Într-un asemenea context se situează hotărîrea Algeriei din iulie 1970 de a fixa unilateral prețul de referință la 2,85 dolari/baril, dar mai ales „măsurile istorice" de la 24 februarie 1971 : Sonatrach devenea majoritară (51 la sută) în sînul companiilor petroliere franceze, regimul concesiunilor era abolit în favoarea societății naționale algeriene, iar prețul de referință fiscal era stabilit la 3,60 dolari/baril. Recuperarea totală a resurselor de hidrocarburi ale țării a fost, astfel, practic încheiată, din acel moment, prospectarea, exploatarea, transportul, transformarea sau comercializarea lor intrînd sub controlul statului algerian. Conjunctura economică și politică din ultimii ani, precum și evoluția negocierilor cu Franța au jucat, fără îndoială, un rol însemnat în adoptarea hotărîrilor de la 24 februarie. Multă vreme Parisul s-a străduit să creadă că era vorba doar de stabilirea unui nou preț. În realitate, după cum sublinia președintele Boumedienne, „conflictul petrolier nu a reprezentat pentru noi niciodată o simplă chestiune de bani. Era vorba, esențialmente, de aplicarea concretă a uneia din opțiunile noastre fundamentale, și anume de controlul bogățiilor noastre naturale de către noi înșine". După naționalizarea societăților americane, între care „Esso", „Mobil" și „Philips" și a celor din grupul anglo-olandez „Shell", C.F.P. și Elf-Erap rămîneau singurele companii străine ce operau pe teritoriul țării, fără ca statul algerian să dețină o participare majoritară prin intermediul Sonatrach. „Hotărîrile istorice" de la 24 februarie nu reprezentau decît o etapă în acel proces ireversibil de recuperare a bogățiilor naționale — punctat în anii de după cucerirea independenței printr-o succesiune de naționalizări — proces favorizat, între altele, de extinderea rapidă a activităților societății Sonatrach. Planul pe patru ani (1971-1974), prin orientările, motivările și obiectivele sale avea să accelereze, fără îndoială, adoptarea măsurilor de la 24 februarie. Cu mult înainte, planul pe anii 1967-1969 acorda hidrocarburilor o importanță deosebită în sînul economiei țării, încît de pe atunci apărea de neconceput ca o asemenea politică să poată fi promovată și realizată fără ca unul din atuurile sale principale să nu fie pe deplin controlat de către stat. Hidrocarburile nu au încetat, în fapt, să apară tot mai evident drept unul din sectoarele economiei chemat să joace un rol important în dezvoltarea țării, nu numai ca sursă de venituri ci ca sector menit să influențeze hotărîtor întreaga economie, provocînd un fenomen de „antrenare" salutar pentru o economie în curs de dezvoltare. Responsabilii politicii petroliere algeriene se orientează spre o prospectare sistematică a subsolului național. Este ceea ce exprima, succint, ministrul industriei și energiei, Belaid Abdessalam, în formula : „Un baril descoperit, pentru un baril extras". De la începutul anului curent, guvernul algerian a întreprins o acțiune de inventariere a resurselor sale inexplorate. Un alt obiectiv preconizat — valorificarea la fața locului a hidrocarburilor. Este ceea ce exprima, într-o altă metaforă, Belaid Abdessalam : „Trebuie să semănăm petrol, pentru a recolta industrie". De aceea — așa cum scria „Croissance des Jeunes Nations" — „este vital pentru Algeria ca să-și dezvolte producția petrolieră, ca să rafineze și să vîndă din ce în ce mai mult ea însăși petrolul descoperit și extras din propriul subsol. Este vital ca ea să poată fi stăpînă, în această perioadă hotărîtoare, a capitalului său petrolier".

După ce Algeria făcuse acest pas ireversibil pe calea recuperării bogățiilor sale naturale și după ce Franța recunoscuse oficial — în memorandumul din 9 martie și prin vocea primului său ministru, la 21 aprilie — dreptul suveran al statului algerian de a proceda la naționalizări, singurele probleme ce mai rămîneau de soluționat — direct cu societățile petroliere franceze — erau reglementarea indemnizațiilor fixate și adaptarea statutului acestor societăți la noua lege algeriană asupra hidrocarburilor. Este ceea ce s-a întîmplat la 30 iunie cu C.F.P. și la 21 septembrie cu Elf-Erap.

Rezolvarea „dosarului petrolier", scria ziarul „Le Monde", îndreptățește speranțele că „cele două țări vor imprima un nou curs relațiilor lor". Lăsînd societăților franceze 49 la sută din interesele lor în Algeria, în timp ce toate celelalte companii străine au fost naționalizate integral, autoritățile algeriene au marcat, evident, intenția lor de a lăsa poarta deschisă unei cooperări adaptată însă noilor realități. Stabilirea unor raporturi viabile între cele două țări este astăzi avantajată de faptul că Franța nu mai are în Algeria nici coloni (din 1963), nici exploatări miniere (din 1966), nici patrimoniu industrial important (din 1968), nici baze militare (din 1970). Examinarea contenciosului bilateral arată, totodată, că mai rămîn în suspensie o serie de probleme, cum ar fi indemnizațiile pentru bunurile nepetroliere naționalizate după cucerirea independenței, vînzarea vinului algerian pe piața franceză, sau situația emigranților algerieni în Franța. Dar toate acestea, după cum sublinia un comentator francez, „nu reprezintă obstacole majore în calea unei relansări a cooperării franco-algeriene".

Rodica GEORGESCU

EVOLUȚIA NEGOCIERILOR

1965

— 29 iulie : **Semnarea acordului asupra hidrocarburilor și cooperării industriale.**

1969

— februarie : **Ministrul algerian al industriei cere companiilor să ridice la 2,65 dolari/baril prețul „afișat".**
— 2-3 octombrie : **Ministrul de externe, M. Schumann, sosește la Alger pentru tratative ; este creată o „comisie de promovare a cooperării".**
— 24 noiembrie : **Încep negocierile fiscale în baza acordului din 1965.**

1970

— 13 iunie : **Întreruperea negocierilor fiscale.**
— 24 iunie : **Algerul cere societăților să repatrieze în țară 1,80 dolari/baril din petrolul brut exportat.**
— 29 iulie : **Partea algeriană anunță companiile că prețul de referință fiscal este ridicat de la 2,08 la 2,85 dolari/baril.**
— 27-30 august : **Ortoli, ministrul dezvoltării economice, industriale și științifice, vizitează Algerul pentru definirea bazelor unei negocieri globale.**
— 28 septembrie : **Deschiderea negocierilor culturale, economice și sociale. Au loc numeroase schimburi de opinii desfășurate, începînd cu această dată, alternativ la Alger și Paris.**

1971

— 19 ianuarie : **Reluarea negocierilor globale.**
— 28 ianuarie : **Companiile acceptă să verse Algeriei 675 milioane franci ca un aconto asupra impozitelor pe anii 1969 și 1970.**
— 4 februarie : **Suspendarea negocierilor la cererea Parisului.**
— 8 februarie : **Algeria cere „reluarea imediată" a negocierilor.**
— 10 martie : **Un memorandum francez cere indemnizarea prealabilă a companiilor franceze naționalizate, condiție respinsă de Algeria.**
— 27 martie : **Hervé Alphand, secretar general la Quai d'Orsay, sosește la Alger pentru a reinnoda dialogul.**
— 5 aprilie : **Algeria cere companiilor plata prealabilă a livrărilor de petrol. Întreruperea negocierilor.**
— 13 aprilie : **Algeria fixează prețul de referință la 3,60 dolari/baril ; indemnizațiile globale pentru companii sînt stabilite la suma de 530 milioane franci.**
— 14 aprilie : **Parisul declară „fără obiect continuarea negocierilor la nivel de guverne", precizînd că ele urmează a fi purtate între companii și autoritățile algeriene.**
— 30 iunie : **Încheierea unui acord între „Compania franceză a petrolului" (C.F.P.) și societatea națională algeriană SONATRACH.**
— 21 septembrie : **Înțelegere intervenită între grupul francez ELF-ERAP și SONATRACH.**

DIN SURSE...

Turneu

În cursul acestei luni, Walter Scheel, șeful diplomației vestgermane, urmează să întreprindă un turneu în cîteva țări africane : Nigeria, Congo-Kinshasa, Camerun, Coasta de Fildeș, Mauritania — scrie „Le Moniteur Africain".

Simultan

S-a anunțat simultan la Buenos Aires și Lima vizita oficială pe care președintele Argentinei, generalul Alejandro Lanusse, urmează s-o facă în Peru între 13 și 16 octombrie.

Invitație

Invitat de premierul Dom Mintoff, ministrul italian al afacerilor externe Aldo Moro va vizita oficial Malta la o dată ce va fi stabilită ulterior — anunță agenția ANSA.

Turiști

5 882 de străini au fost expulzați din Italia în perioada 1 ianuarie 1970 — 31 iulie 1971 (scrie „Corriere della Sera"). Este vorba de turiști „fără domiciliu fix și fără mijloace de existență", dintre care unii se drogau.

Reuniune

La 18 octombrie, Nouackchott urmează a găzdui — s-a anunțat la Cairo — reuniunea șefilor de state din Africa Centrală și de Est care-și propun să analizeze probleme legate de lupta de eliberare de pe continent ca și probleme legate de situația din Orientul Apropiat.

Cadouri

La Muzeul Artei și Culturii din Isfahan — aflăm din revista „L'Europeo" — se lucrează febril la cincizeci de covoare persane, ce urmează a fi gata la celebrarea împlinirii a 2 500 de ani de la întemeierea Imperiului Persan. Covoarele vor fi oferite înalților oaspeți prezenți la festivități.

Conductă

Președintele Anwar Sadat va pune piatra inaugurală a viitoarei conducte „Suez-Alexandria" la 7 noiembrie — a anunțat la Cairo vicepremierul și ministrul industriei Aziz Sedki, întors recent de la Roma, unde a semnat un acord privind participarea Italiei la construcția conductei.

Telefon

Cu cîteva zile înainte de vizita la Bruxelles a împăratului Hiro Hito, Belgia — anunță „Le Soir" — a devenit prima țară din lume în care abonații telefonici dispun de un serviciu automat cu Japonia. Noua linie telefonică a fost inaugurată de ministrul poștelor și telecomunicațiilor Edouard Anseele, care, formînd numărul de telefon al omologului său japonez, a avut cu acesta o scurtă convorbire.

Matesa

Decretul de amnistie generală promulgat în Spania cu ocazia împlinirii a treizeci și cinci de ani de la instaurarea regimului franchist interesează direct — comentează corespondentul ziarului „Le Monde" la Madrid — persoanele inculpate în scandalul Matesa (numele prescurtat al întreprinderii „Maquinaria Textil del Norte de Espana"), printre care trei foști miniștri ai cabinetului Franco și mai mulți foști directori generali.

„Phantom"

Ministrul israelian al apărării, generalul Moshe Dayan, va vizita în curînd Statele Unite, prilej cu care va purta convorbiri cu secretarul de stat al apărării Melvin Laird asupra reluării furnizărilor de avioane „Phantom" către Israel — scrie ziarul „Jedioth Aharonoth".

O IMAGINE...

...semnificativă pentru starea de spirit a militarilor S.U.A. aflați în Indochina. Imensa emblemă albă (văzută din avion), cunoscut simbol al păcii, a fost desenat de soldații care deservesc un aerodrom militar american din Vietnamul de Sud

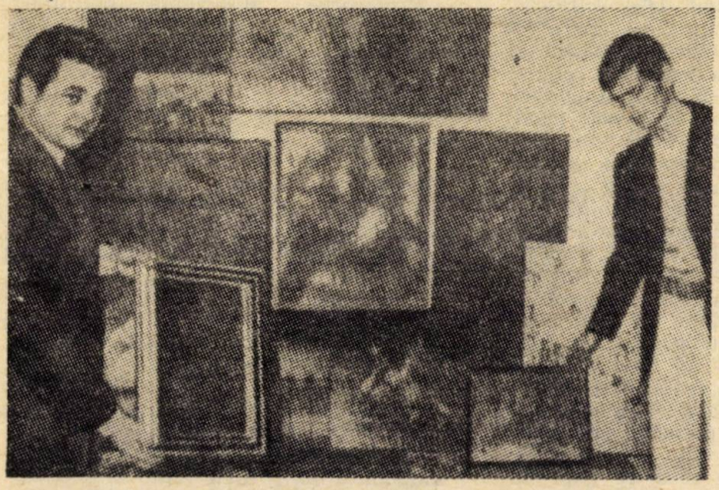

RECUPERĂRI

La Neapole și la Genova s-au descoperit recent o serie de obiecte de artă furate din biserici sau din case particulare, printre care trei tablouri de Tiepolo și unul de Bagnocavallo. Au fost operate patru arestări dar, potrivit presei italiene, e vorba de o vastă rețea de traficanți. După cum se știe, în ultima vreme furturile de tablouri și obiecte de artă au căpătat amploare în Italia și în alte țări occidentale

Rugăminte

În timpul ultimei greve a funcționarilor poștali italieni, la sediul sindicatului respectiv — relatează ziarele — s-a primit următoarea scrisoare: „Trebuie să-mi achit datoriile la fisc și creditori. Vă implor continuați greva încă puțin..."

Căsătorie

Primul ministru francez Jacques Chaban-Delmas s-a recăsătorit la 24 septembrie, la primăria din Bordeaux, cu Micheline Chevalet (40 de ani), fosta soție a unui medic parizian, mamă a doi copii. După cum se știe, premierul francez rămăsese văduv în urma accidentului de automobil, suferit în august 1970 de Marie-Antoinette Chaban-Delmas.

Vizită

Între 7 și 10 noiembrie va fi așteptată în vizită oficială la Paris Indira Gandhi, primul ministru indian — scrie revista „Entreprise".

Anti-zgomot

Patruzeci institute de cercetări elaborează în Uniunea Sovietică — anunță agenția „TASS" — metode anti-zgomot, mergînd de la folosirea panourilor acustice minerale pînă la aparate de insonorizare, atît în interiorul uzinelor cît și în orașe.

Ziare

„În 1945 existau la Paris treizeci și două de cotidiene. Astăzi nu există mai mult de zece. Și, dintre acestea, numai jumătate se află într-o situație financiară sănătoasă". („L'Express").

Rubrică realizată de Rodica DUMITRESCU

2000 DE INSULE FĂRĂ NUME

● Amintiri din paradisul pierdut ● O imensă cazarmă lichidă ● Civilizațiile se ciocnesc pe corali ● Nuci de cocos cu bere blondă

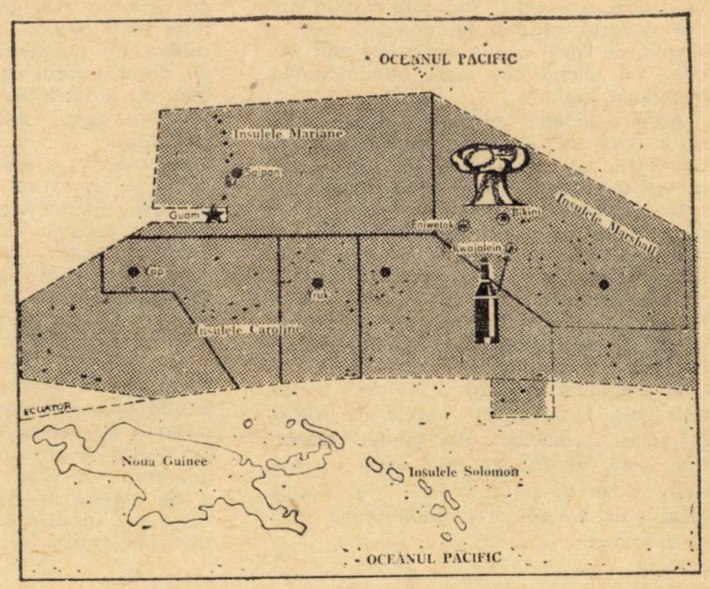

PE UNA DIN CELE 2 141...

Placă comemorativă așezată pe insula de unde a decolat în 1945 bombardierul american pentru a lansa prima bombă atomică asupra Japoniei

Amarnic s-a înșelat — cu prețul propriei sale vieți — îndrăznețul navigator Fernao de Magalhaes, mai cunoscut sub numele de Magelan, cînd pe la jumătatea anului 1520 a ieșit de sub vîntul care-l împingea spre țărmul Patagoniei, a trecut printr-o strîmtoare necunoscută și a descoperit „Mar del Sur", Marea Sudului. Nici n-a apus soarele de două ori și Fernao, vrăjit de feeria amurgurilor calme, de briza aromată care părea că descinde din cer, a dat apelor cenușii porecla cea mai nepotrivită din toată toponimia planetei : Oceanul Pacific.

Au urmat și alte cîteva zile de „calm plat", cum se cuvine înaintea marilor furtuni. Apoi, nefericitul Magelan și nava lui „Victoria" n-au avut parte decît de uragane, în frenezia cărora lumina soarelui dispărea, ca noaptea, și nu mai știa nimeni către ce țărmuri aleargă nava. De cîte ori norii se ridicau, nu se vedeau decît ape. Abia într-un tîrziu, după ce a trecut de linia fără umbră a Ecuatorului, spre tropicul de nord, Magelan a început să zărească șiruri de palmieri, așezați, ca genele, pe bordura unor ochi de lichid albastru. „Victoria" s-a strecurat, cu prudență, departe de locurile acelea care păreau a fi mai degrabă miraje decît pămînturi și a navigat înainte spre insulele pe care temerarul navigator le-a numit „Filipine" și unde l-a întîlnit moartea.

În urma călătoriei sale, Fernao de Magalhaes-Magelan a lăsat în zestrea geografică a lumii cel mai mare arhipelag de pe glob, format dintr-o puzderie de insule mici și minuscule, vîrfuri țepoase de munți vulcanici și coliere de mărgean abia înveliute, pe alocuri, de nisipul scoicilor și de guana păsărilor pescuitoare. Trăiau și oameni pe undeva, pe insulele acelea. Antropologii presupun că trăiau chiar de cinci ori mai mulți decît se numără astăzi. Erau, probabil, vreo jumătate de milion de ființe omenești risipite pe cele o sută-două de insule mai mărișoare în care puteau să prindă rădăcini palmierii-cocotieri.

Au trecut, însă, patru secole și jumătate de la tragicul voiaj al lui Magelan și — după nenumărate călătorii ulterioare și multe alte evenimente ale istoriei — în aria celor 2 141 de insule dintre Ecuator și Tropicul Racului, în Pacificul de vest, nu mai trăiesc — ca vai de ei — decît vreo 90 de mii de „micronezieni", numire pe jumătate peiorativă, sub echivocul căreia nu știe nimeni despre ce fel de rasă omenească este vorba. Țara lor, o țară mai mult de apă decît de pămînt, are o întindere mai mare decît a Statelor Unite ale Americii, sub tutela căreia se află de 25 de ani.

Propriu vorbind, în nemărginita masă lichidă a Pacificului, a cărui suprafață este de circa 165 de milioane de kilometri pătrați, „Micronezia", cu toate insulele ei și spațiile marine dintre ele, nu reprezintă mare lucru : vreo 10—12 milioane de kmp din care numai... trei mii sînt uscat. Nu numai navigatorii, ci și aviatorii care acum traversează Pacificul în lung și în lat sînt de acord că „arhipelagul micronezian" nu poate fi văzut niciodată cu toate insulele sale. Fiecare petic de pămînt, format de munții vulcanici, negri ca smoala, sau de coroanele atolilor albi ca zăpada, apare subit înaintea ochilor, apoi dispare în neant, înainte ca insula următoare să poată fi văzută. A fost nevoie de patru secole pînă să se întocmească o hartă unitară a întregului arhipelag și nici azi nu se poate afirma, cu precizie, dacă, într-adevăr, sînt cunoscute și identificate toate formațiile insulare din Micronezia.

Pasionanta aventură a descoperirilor-geografice, de a căror voluptate sînt pline veacurile 16—17 și 18, a condus pe valurile Pacificului mii de carace și de caravele. Cea mai mare parte au dispărut, distruse de furtuni. Altele, mai puține, au izbutit să ancoreze în largul atolilor din Micronezia. Cum scopul adevărat al călătoriilor nu era numai îmbogățirea atlaselor cu nume noi — ci mai ales îmbogățirea „comptoarelor" cu sclavi și cu mirodenii din țările exotice, colonizarea „specială" a micilor insule din Pacific a însemnat, de fapt, nimicirea populațiilor indigene. Așa se poate înțelege de ce, după 400 de ani de exterminare stupidă a locuitorilor, conchistadorii spanioli, primii „stăpîni albi" ai Micronoeziei, n-au mai avut interes să rămînă prin pustietățile acelea marine și... au vîndut arhipelagul, în 1899, unui ambasador al Prusiei pentru 18 milioane de mărci-aur.

Cînd s-au dus să-și ia „coloniile" în primire, navigatorii prusieni n-au găsit decît vreo 30—40 de insule locuite, din cele mai mult de o mie pe care le-au prospectat. Entuziasmul cumpărătorilor a scăzut atît de repede, încît reacția lor a fost să vîndă Micronezia altor amatori. Au și început tratativele cu posesorii arhipelagurilor vecine : francezii din insulele Marchize, britanicii din insulele

Gilbertine și olandezii de prin Tasmania și Noua Guinee. Poate ar fi reușit să obțină vreun preț remunerator, dar izbucnirea primului război mondial, în 1914, le-a întrerupt tocmeala.

În 1919 Micronezia a trecut, pentru scurt timp, sub grija „Societății Națiunilor", dar această organizație neavînd, pur și simplu, ce face cu un arhipelag din Pacific, l-a încredințat „spre administrare", imperiului japonez.

Astfel a început cariera extraordinară a celor două mii de insule. Amiralitatea din Tokio nu se interesa nici de starea indigenilor, nici de nucile de cocos pe care aceștia le vindeau, pe mărgele de sticlă, unor negustori veroși. Țintind mult mai departe, în delirul ambițiilor, militariștii niponi au transformat insulițele „cu valoare strategică" în porturi militare secrete, cu arsenale, depozite de arme, muniții și carburanți. Operațiunile militare fiind absolut confidențiale, locuitorii insulelor prefăcute în cazărmi au fost mutați fără voie. În locul lor, navele de război au adus „prizonieri" din ținuturi depărtate, care ignorau cu totul unde au fost aduși, și în ce parte a lumii sînt situate uzinele de armament în subteranele cărora lucrau.

țări combatante și, pe alocuri, periculoase depozite de muniții alterate. Aproape zece ani au stat într-un atol din partea de sud a Micro-neziei 30 de soldați japonezi uitați de lume, convinși că sînt, încă, în război, fără să mai știe cu cine. În ziua cînd au fost găsiți de niște bieți pescari indigeni, veniți să taie coliere de mărgean, soldații abandonați au deschis focul asupra lor și numai cu greu au putut înțelege unde ajunsese, între timp, cursul istoriei în depărtata lume civilizată...

Într-adevăr, a doua conflagrație mondială se isprăvise de mult. Cu aceasta, însă, Micronezia nu izbutise să devină un arhipelag al păcii. Era, în continuare, imensa „cazarmă lichidă" din Pacific, cu deosebirea că pe acoperișurile barăcilor de metal nu mai flutura steagul alb cu soarele în centru, ci steagul cu dungi și multe stele.

În perimetrul convențional stabilit de statul major american, Micronezia cuprinde acum tot două mii de insule fără nume și tot numai 91 cu oameni pe mica lor suprafață. Trei arhipelaguri principale grupează puzderia de vîrfuri vulcanice și de coliere de corali ce ies deasupra valurilor : insulele Caroline în sudul Micro-neziei, către Noua Guinee ; insulele Pentagon la numai 160 de kilometri-„est" de trista lor insulă. În graba excesivă de a face experimentul, cei 64 de pe atolul Rongelap fuseseră uitați de strategi.

A trecut un sfert de secol după război. S-au prefăcut multe pe lume, dar în cele două mii de insule anonime, viața a rămas departe, în urmă, poate cu veacuri întregi. Copiii — spun vizitatorii „Micro-neziei" — vorbesc acum cea mai ciudată limbă din lume, „pidgin-english", un amestec de cuvinte englezești cu urme din nenumăratele dialecte locale. E.M. Kreps notează că salamului i se zice „bulla-makau-banana", ceea ce ar trebui să însemne „taur-carne-banană", iar primejdiosului alcool, ale cărui ravagii printre indigeni sînt incalculabile, i se spune „ticky-ticky-water", adică „apă de două ori tare". Insulele, în marea lor majoritate, continuă să nu aibă nume proprii. În schimb, acolo unde sînt locuite, pot fi întîlniți adolescenți și copii care se numesc, în neștire, „Kiss Me", „Lucky Strike", „Timex", „Radio" și „Cigarette", ca în reclamele agățate pe sîrma ghimpată din jurul cantonamentelor militare.

„Nu-i nimic de făcut", a declarat un trecător prin arhipelaguri — un „sociolog" trimis de guvernul din Washington să studieze starea de cultură a populației

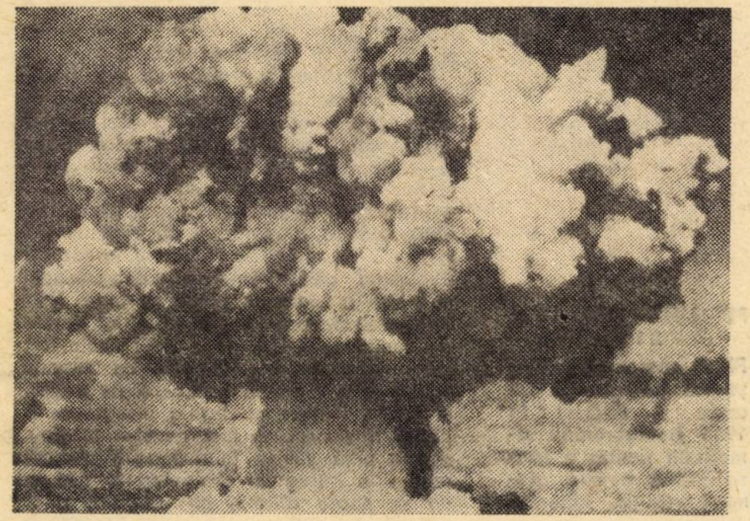

1 MARTIE 1954
O inspăimîntătoare „minge de foc" : experimentarea primei „bombe H"

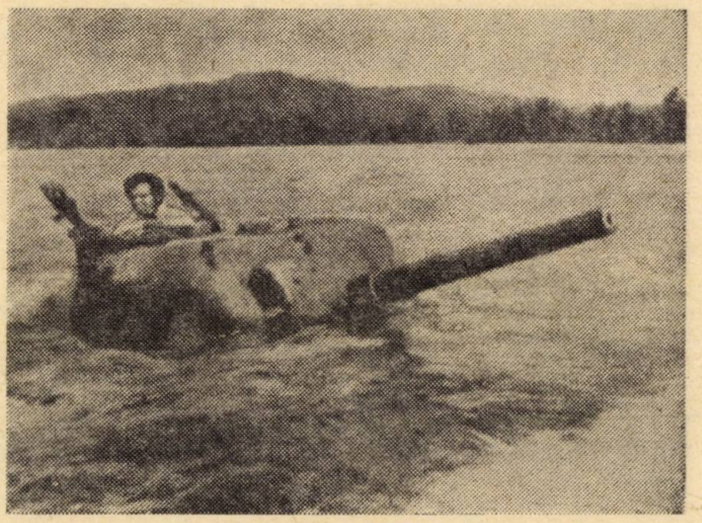

VESTIGII ALE RĂZBOIULUI
Pe plaja de nisip auriu a unui atol din arhipelagul micronezian au rămas tancuri ale unităților S.U.A. debarcate în 1945

Din cele peste două mii de insule din aria Micro-neziei numai 91 erau locuite și aveau, de bine de rău, un nume propriu. Amiralitatea niponă a socotit situația aceasta ca deosebit de favorabilă și n-a stat mult la gînduri pentru a întocmi hărți de stat major în care suprafețele de rocă vulcanică și de corali nu mai erau denumite în nici un fel, ci doar enumerate criptic, cu formule secrete, cifre și litere bizare, fără nici un înțeles aparent.

Din desișul acestor atoli anonimi au pornit, în anul 1945, sute de avioane cu „kamikaze" la bord, sute de submarine pitice în care oamenii se confundau, nebunește, cu torpilele și mureau, zadarnic, în explozia lor. Aceleași insule, cu și fără nume cunoscute, au fost, tot în anul 1945, teatrul îngrozitoarelor dueluri între pușcașii japonezi, ascunși în fiecare cută a pămîntului, și infanteria marină a generalului Douglas MacArthur, adusă cu „desanturi". Pînă astăzi — și niciodată — locuitorii acestor insule nu vor putea uita lungile zile și nopți de groază ale unui război din care nu înțelegeau nimic. Ei știu, doar, că și acum găsesc oseminte risipite, arme cu inscripții din cele două Mariane, spre vestul Pacificului, către Filipine și Japonia ; în fine, arhipelagul Marshall, în zona de est a perimetrului, zonă cu tristă celebritate, pentru că acolo se află atolii Kwajalein, Eniwetok și Bikini, „poligoanele" bombelor atomice și cu hidrogen.

Doar puțini la număr sînt „micronezienii" care știu la ce au servit și servesc insulele lor albe și aurii din largul marelui Ocean. La 1 martie 1954 — povestește un redactor al revistei vest-germane „Die Ziet" — cei 64 de locuitori ai insulei Rongelap din arhipelagul Marshall au văzut, pe cerul dinspre răsărit, o imensă, înspăimîntătoare „minge de foc", de multe ori mai mare decît Soarele, aruncînd fulgere incandescente și tulburînd orizontul mai rău decît cel mai groaznic taifun. Ei n-au știut multă vreme ce s-a putut întîmpla pe acolo — și nici mai tîrziu, cînd au sosit pe Rongelap misiunile medicale americane, n-au înțeles că oboseala ciudată care-i covîrșea fără motiv, boala strecurată în măduva oaselor și în serul sîngelui venea din radiațiile și „retombeurile" primei bombe „H" experimentată de de pe insulele micro-neziene. Acolo s-a produs „the Collision of Civilisations" — „ciocnirea civilizațiilor", afirmă avocații noilor tipuri de colonizare. Insularii continuă să trăiască în mentalitatea lor primitivă, tribală, neînțeleasă de ocupanții care s-au perindat într-o jumătate de mileniu. Pentru a-i atrage spre stilul de viață „civilizată", autoritățile americane revarsă asupra lor zeci de „cargouri" cu tranzistoare și alte sute de „cargouri" cu tone de bere blondă și bine alcoolizată, pe care o vînd ieftin, în schimbul nucilor de cocos verzi, cu „lapte", sau a celor uscate, cu miezul ca migdala, numit „copra".

Nu-i de mirare că după ce au golit berea ambalată în cutii multicolore de tablă ușoară și au urmărit, la aparatele miniaturizate, emisiuni de radio în limbi absolut neînțelese, locuitorii insulelor anonime au născocit un fel de religie nouă, în ale cărei bizare subînțelesuri rudimentare dumnezeu se numește „Cargo".

Mircea GRIGORESCU

The New York Times

APEL URGENT PENTRU PACE

MAJORITATEA de 57 voturi pentru față de 38 contra cu care Senatul a adoptat încă o dată amendamentul senatorului Mansfield cerînd retragerea tuturor forțelor S.U.A. din Indochina în termen de șase luni — o reducere față de termenul-limită inițial de nouă luni — oglindește extinderea deziluziei din țară față de politica de vietnamizare a președintelui Nixon. Votul constituie o demonstrație impresionantă a hotărîrii Congresului de a reafirma la nevoie, autoritatea legislativă, pentru a obține încetarea grabnică a războiului așa cum a promis președintele dar nu a făcut.

Falimentul vietnamizării este evident pretutindeni — în farsa electorală din Vietnamul de Sud, în înrăutățirea situației militare la frontiera cambodgiană, în reluarea războiului aerian împotriva Nordului și în înghețarea convorbirilor de pace de la Paris.

Lichidarea prin forță de către președintele Thieu a opoziției din Vietnamul de Sud a spulberat pînă și ultima justificare pentru sprijinul acordat de Statele Unite regimului de la Saigon. Sprijinul acordat de Administrație acestor alegeri contestate este contrar angajamentului repetat al președintelui Nixon de a urmări autodeterminarea pentru poporul Vietnamului de Sud.

Thieu poate să intimideze temporar opoziția prin asemenea metode tiranice ca ordinul dat de el poliției de a „trage pentru a ucide" în demonstranții care protestează împotriva participării unui singur candidat în alegeri, dar măsurile lui de represiune nu fac decît să scoată în evidență șubrezenia bazei politice pentru a cărei susținere Statele Unite au investit atîtea vieți omenești și resurse.

Trimiterea în grabă de sprijin terestru și aerian american trupelor sud-vietnameze care luptă de-a lungul frontierei cambodgiene ridică noi întrebări cu privire la mult lăudatele realizări obținute anul trecut prin extinderea masivă a războiului în Cambodgia și primăvara trecută prin invazia în Laos. Tot astfel, reluarea atacurilor aeriene americane împotriva Nordului în timp ce președintele aplică în continuare măsurile sale incompatibile de retragere treptată și sprijinire în continuare a obiectivului proclamat al președintelui Thieu de a obține victoria militară, demonstrează experiența tragică că puterea aeriană nu poate compensa slăbiciunile fundamentale de pe teren, atît militare cît și politice. Realitatea rămîne că nu poate fi luată în considerare o soluție militară la o problemă care rămîne, așa cum a fost totdeauna, în esență politică, reclamînd o soluție politică la masa de tratative.

A sosit timpul ca președintele Nixon să recunoască, așa cum au recunoscut majoritatea senatorilor, că vietnamizarea este un eșec, și reduce zilnic perspectivele unei reglementări negociate care ar asigura înapoierea sigură și onorabilă a trupelor și prizonierilor americani din Indochina. Reînvierea de către Senat a amendamentului Mansfield dă președintelui o nouă șansă de a renunța la o politică nerealistă și periculoasă și de a obține colaborarea Congresului pentru o cotitură hotărîtă spre pace.

FOTOCRONICĂ

O demonstrație organizată la Washington de Comitetul profesorilor pentru pace în Vietnam

THE GUARDIAN
LONDRA

CARIERA DE ȘOMER...

DEȘI OAMENII mai vîrstnici din Peterborough își amintesc de perioada dinainte de război, cînd șomerii stăteau la coadă cîte trei la rînd în fața oficiului de plasare, în prezent șomajul din oraș — 2 213 persoane — are un caracter mult mai vizibil.

Există puține date despre adulții rămași fără slujbe, dar în fiecare zi, cam pe la 10 dimineața, mulți adolescenți încep să se plimbe prin Piața Catedralei. La prînz, 60—100 de băieți și fete stau pe gardurile grădiniței sau se plimbă sub arcadele clădirii din secolul XVII a Ghildei, obiectiv care figurează la loc de frunte în ghidul turistic destinat londonezilor interesați în programul de dezvoltare a orașului Peterborough.

Problemele orașului Peterborough sînt de proporții mult mai mici decît acelea ale regiunilor Clyde sau Tyne, dar atunci cînd șomajul este atît de vizibil într-o comunitate care dobîndise după război o reputație serioasă de prosperitate, este vorba în mod clar de o situație mai gravă decît de o recesiune temporară.

Numai joi după amiază mai sînt bănci libere în Piața Catedralei. In această după-amiază, vînzătoarele din magazine sînt libere și își conving mamele să le dea cîțiva bani, băieții fără lucru invită fetele la cinematograf sau la o cafea.

„Poate că voi reuși să-mi cumpăr și un pachet de țigări" — spune Andrew McNish, în vîrstă de 16 ani, în timp ce stă lîngă clădirea Ghildei. A părăsit școala anul trecut pentru a deveni ucenic la cel mai mare patron din Peterborough, fabrica de motoare Diesel „Perkins". Tatăl său a lucrat acolo cea mai mare parte a vieții sale. La începutul anului curent, „Perkins" a anunțat că în cursul anului va concedia 1 000 de muncitori. În funcție de reducerea necesarului de muncitori, a scăzut și procentajul de ucenici primiți în fabrică. La șase luni după ce a plecat de la școală, Andrew era fără slujbă. De atunci a avut de lucru doar timp de patru săptămîni pe un șantier de construcții. Deși Peterborough plănuiește ca pînă la mijlocul deceniului

1980—1990 să-şi sporească populaţia de la 80 mii la 250 mii locuitori, majoritatea lucrărilor importante de construcţii sînt efectuate de contractanţi din afara oraşului. În acest domeniu există puţin de lucru pentru muncitorii din Peterborough, calificaţi în special în ramura construcţiei de maşini. În mod întîmplător, un băiat ca Andrew McNish are de lucru timp de cîteva săptămîni pe lîngă un supraveghetor de fabrică.

În cursul perioadelor dificile anterioare, firmele de construcţii de maşini grele din Peterborough concediau rareori ucenici. Ele considerau că este esenţial să aibă oameni calificaţi, în aşteptarea unor vremuri mai bune. „Acum unele firme au redus cu 50 la sută numărul ucenicilor pe care îi primesc" — a declarat Arthur Gostage, principalul funcţionar municipal însărcinat cu problemele de plasare a braţelor de muncă. În momentul de faţă, Gostage are o listă de 271 şomeri sub 18 ani, inclusiv 132 care nu au avut niciodată de lucru din momentul în care au terminat şcoala. „Mă îngrijorează foarte mult şi fetele — a declarat Gostage. Magazinele fac mai puţine angajări, iar fabricile reduc atît numărul funcţionarilor cît şi numărul muncitorilor. În momentul de faţă, majoritatea fetelor stau acasă şi îşi ajută mamele ; dar aceasta nu poate fi o soluţie pe termen lung".

TINERI ŞOMERI BRITANICI
O „carieră" despre care nu li s-a vorbit niciodată la şcoală...

Recent, la Swansea a avut loc conferinţa anuală a funcţionarilor municipali pentru problemele braţelor de muncă. A fost organizată o sesiune excepţională cu privire la şomaj, la care 440 delegaţi au ascultat declaraţiile colegilor lor din regiunile Marii Britanii cel mai grav lovite de şomaj. Dar şi zone ca Peterborough au figurat în cadrul discuţiilor. Dennis Prince, funcţionarul districtului Durham pentru problemele braţelor de muncă, a declarat în faţa delegaţilor : „Situaţia este probabil gravă dacă regiuni ale ţării în mod obişnuit prospere încep să înregistreze un şomaj serios". Vorbind despre suferinţele, deprimarea şi descurajarea unor tineri care nu reuşesc să găsească de lucru, Prince a relatat următoarea declaraţie pe care i-a făcut-o un băiat : „Ştiţi despre cîte cariere ni se vorbea la şcoală ? Ei bine, nu ni s-a vorbit niciodată despre cariera de şomer".

Pe plan naţional, ultimele cifre disponibile arată că 49 788 tineri şi 29 467 tinere sub 18 ani nu au de lucru, din care 34 569 au absolvit şcoala generală. Noile înscrieri de ucenici au scăzut de la 49 370 anul trecut, la 42 896 în vara aceasta. O singură regiune — Londra şi sud-estul Angliei — are mai multe locuri de ucenici disponibile decît numărul solicitanţilor şi chiar şi aici este vorba de o marjă de 13 la sută,în comparaţie cu 129 la sută în urmă cu un an. Regiunea Midlands, în mod obişnuit prosperă, are numai 48 locuri pentru fiecare 100 de tineri şomeri. Wales are numai 22 slujbe pentru fiecare 100 de tineri, regiunea de nord-vest 16, nordul 14, iar Scoţia 10.

Malcolm STUART

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPESTA

RELAŢIILE ECONOMICE CU AMERICA LATINĂ

SERIA de negocieri prilejuite de vizita vice-premierului Timàr Màtyas timp de trei săptămîni pe continentul latino-american a început în Argentina şi a luat sfîrşit în Ecuador. Fără a avea încă posibilitatea unor aprecieri bilanţiere, se poate spune că aceste negocieri au urmărit nu obiective cu efecte imediate, ci întărirea relaţiilor noastre în ansamblu şi de perspectivă, cu ţările acestui mare continent, în care se prefigurează mutaţii de anvergură.

Cu unele dintre cele patru ţări vizitate, R.P. Ungară întreţine relaţii economice tradiţionale, cu altele, deocamdată, legăturile bilaterale sînt modeste. O privire de ansamblu asupra convorbirilor evidenţiază însă o trăsătură comună certă : sublinierea unor mari posibilităţi neexplorate de adîncire a colaborării multilaterale a unor noi şi variate căi şi modalităţi de întărire a cooperării economice. Şi de astădată s-a confirmat aşadar justeţea principiilor politicii noastre economice în relaţiile cu străinătatea, referitoare la extinderea relaţiilor economice cu toate ţările, pe baza avantajelor reciproce.

Un exemplu grăitor în acest sens îl oferă sfera tematică a negocierilor, referitoare la dezvoltarea mai echilibrată a livrărilor reciproce. Este un fapt îndeobşte cunoscut că achiziţiile R.P. Ungare de pînă acum, provenite din ţările continentului latino-american, au depăşit, în majoritatea cazurilor, vînzările maghiare, ceea ce fireşte este reciproc dezavantajos. Partenerii noştri au fost de acod cu poziţia ungară privind sporirea importului maghiar ca o largă premisă a creşterii exportului. În acest sens, în Argentina s-a discutat eventuala noastră cooperare privind dezvoltarea industriei de medicamente, pe agenda negocierilor din Chile au figurat livrarea utilajelor pentru industria farmaceutică, a instalaţiilor spitaliceşti şi a dotărilor pentru învăţămînt, livrarea de autobuze, eventuala posibilitate de cooperare în industria cuprului ; în Peru şi Ecuador, modalităţile posibile de lărgire a cooperării s-au analizat de asemenea de pe poziţii similare, reliefîndu-se interesele mutuale. Sporirea bilaterală, reciproc echilibrată a livrărilor este stimulată şi prin acordurile de creditare, semnate de vice-premierul ungar în Chile şi Peru. La Lima a fost semnat un acord interguvernamental, potrivit căruia statul ungar acordă statului peruan un credit guvernamental în valoare de 15 milioane dolari. Contractul prevede ca sectorul de stat peruan să folosească acest credit pentru achiziţionarea unor bunuri de investiţii şi produse ale industriei de maşini ungare — necesare industriei, întreprinderilor de transporturi, instituţiilor sanitare şi de învăţămînt peruane.

De altfel, şi pînă în prezent noi am achiziţionat din ţările respective importante cantităţi de piei, făină de peşte, cafea şi alte produse. De acum înainte, partenerii noştri latino-americani doresc să-şi extindă gama de mărfuri destinate exportului.

Nivelul şi caracterul negocierilor confirmă faptul că cercetarea punctelor de contact economice nu s-au limitat la livrarea de mărfuri, ci s-a extins şi asupra unor investigaţii menite să întărească — şi să depăşească — cadrul actual al raporturilor în vederea asimilării unor forme instituţionale. În Argentina şi Chile s-au relevat posibilităţile unor cooperări industriale ; în Chile, de altfel, în cadrul actualelor tratative la nivelul vicepremierului s-a creat comisia economică mixtă interguvernamentală, iar în Ecuador s-a semnat un acord de colaborare tehnico-ştiinţifică.

Dialogurile au abordat un larg cerc de probleme referitoare la întărirea

relațiilor economice, relevînd totodată marele interes de pe acest continent față de dezvoltarea țării noastre, constructoare a societății socialiste.

Tratativele și acordurile semnate oferă o bază bună pentru ca aceste țări îndepărtate — sub aspectul simbolic al dimensiunilor geografice, dar realmente apropiate privind posibilitățile de cooperare economică —, să se apropie și mai mult de noi.

Tàbori ANDRÀS

jeune afrique

ÎNTOARCEREA LUI OGINGA ODINGA

DE LA OBȚINEREA independenței, în 1963, viața politică a Kenyei a fost tulburată nu o dată de un naționalist intransigent înzestrat cu o voință neclintită : Oginga Odinga. După o eclipsă de doi ani, el revine azi în scena politică a țării. După ce a fost primit în mod oficial la sediul partidului KANU, Odinga și-a anunțat hotărîrea de a se înapoia în capitală, justificînd-o prin faptul că președintele Kenyatta a creat, după cum a declarat el, „un comitet de reorganizare a partidului pentru a-i da o viață nouă".

Omul care a fost vicepreședinte al republicii pînă în 1966 demisionase atunci pentru a protesta împotriva accentuării controlului străin asupra economiei Kenyei, rezultat al politicii aplicate de ministrul pentru problemele economice din acea perioadă, Tom Mboya, asasinat în iulie 1969 în plin centru al orașului Nairobi. Dar Oginga Odinga nu se mulțumise să renunțe la funcția sa de vicepreședinte al republicii, care nu-i conferea de fapt nici o putere reală : el înființase un partid de opoziție, Uniunea Populară din Kenya (KAPU), și antrenase cu sine vreo 30 de deputați și doi miniștri.

De fapt, majoritatea adepților săi erau membri ai etniei sale, luo, cel mai important grup etnic din țară după kikuyu, din care face parte actualul președinte al republicii, Jomo Kenyatta. Așa se explică neliniștea acestuia din urmă și măsurile de intimidare pe care nu a întîrziat să le ia pentru a stăvili curentul favorabil lui Odinga. Într-o primă etapă, datorită unor manevre electorale, el a reușit să reducă reprezentarea parlamentară a adversarului său de 30 la 8. Apoi a intensificat măsurile de intimidare așteptînd să găsească un pretext pentru a interzice partidul advers. O dată cu asasinarea lui Tom Mboya, aceste condiții vor fi îndeplinte. Dar abia în octombrie 1969, după manifestațiile sîngeroase de la Kisumu, principal bastion al KAPU, guvernul își va pune în aplicare proiectul. Într-adevăr, în fața gesturilor de ostilitate ale populației față de șeful statului venit să inaugureze un spital, forțele ordinii au făcut uz de arme pentru a degaja Mercedesul prezidențial.

Provocare polițistă sau simplă dezlănțuire populară ? Nu se va ști niciodată ; de altfel, așa cum nu s-a știut cine înarmase cu adevărat mîna asasinului lui Tom Mboya. În orice caz, folosind pretextul acestor incidente grave, care au provocat zeci de morți, guvernul a hotărît imediat dizolvarea partidului lui Oginga Odinga. Peste puțin timp, acesta era arestat împreună cu un mare număr de adepți ai săi. Conducătorul KAPU a primit la început domiciliu forțat, iar apoi a fost internat în nordul țării, în locul în care, după cum se afirmă, englezii îl exilaseră ani de zile pe fostul conducător al mișcării mau-mau, Jomo Kenyatta. Pus în libertate în martie 1971, Oginga Odinga lăsase pe atunci să se înțeleagă că de acum înainte nu se va mai amesteca în politică, și că se va „consacra exclusiv fermei sale". Acei care cunoșteau voința de putere a fostului deținut rămăseseră sceptici ; azi, reîntoarcerea lui pe scena politică kenyană le dă dreptate. Dar în ciuda dispariției fostului său concurent, Tom Mboya, șansele pe care le are Odinga de a deveni eventual succesor al lui Kenyatta par slabe. Nu numai deoarece vicepreședintele care îl înlocuise în 1966, Daniel Moi, a avut timp, de atunci, să se implanteze, dar și deoarece el va găsi de acum înainte un candidat serios în persoana ministrului afacerilor externe, dr. Mungai, aparținînd, ca și Jomo Kenyatta, tribului kikuyu.

OGINGA ODINGA
O eclipsă de doi ani

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

CALEA SPRE MIAMI BEACH

PE NESIMȚITE, Statele Unite se apropie de desemnarea unuia din candidații la președinție în cadrul unor alegeri preliminare.

Cînd democrații se vor întruni în iulie viitor la Miami Beach, două treimi din delegați vor fi fost desemnați prin alegeri preliminare. Întrucît alegătorii din 22 de state, inclusiv New York, Pennsylvania și California, urmează să-și aleagă delegații, alegerile preliminare au devenit terenul de luptă hotărîtor.

Pînă în prezent, alegerile preliminare aveau loc în special în state mici și mijlocii — New Hampshire, Virginia de Vest, Wisconsin, Oregon. Rezultatele erau importante pentru efectele lor psihologice, propagandistice și financiare, dar majoritatea delegațiilor din statele mari nu erau afectate în mod direct. Organizatorii politici foloseau voturile din alegerile preliminare drept elemente de discuție în cadrul negocierilor lor cu electorii neangajați. În timp ce candidații efectuau turnee electorale prin orașe mici din Nebraska și Oregon, delegațiile cu adevărat importante erau formate în culise și prin tranzacții încheiate de un număr relativ mic de conducători din state mari ca Pennsylvania, Illinois și Texas. Așa cum a dovedit Hubert Humphrey în 1968, dacă un candidat se bucura de sprijinul personalităților-cheie, el putea să ocolească alegerile preliminare și să obțină totuși desemnarea de către partidul său.

Aceasta nu se mai poate întîmpla în partidul democrat. Numai dacă în alegerile preliminare succesive din diferite state se înregistrează o foarte mare varietate de cîștigători, electorii vor avea posibilitatea să determine rezultatul.

Această deplasare considerabilă a centrului de putere a avut loc ca rezultat al răsturnărilor care s-au produs în cadrul partidului democrat în 1968. Cînd președintele Johnson a renunțat în mod neașteptat la candidatură la sfîrșitul lunii martie, procesul de selecționare a delegaților era deja foarte avansat în 38 de state. Aceste

MOHSEN EL AINI

primul ministru al R.A. Yemen

Lui Mohsen El Aini, care la 18 septembrie a format noul guvern al Republicii Arabe Yemen, îi este încredințată pentru a patra oară această responsabilitate, deși este unul din cei mai tineri oameni politici ai țării.

În vîrstă de 37 de ani, Mohsen El Aini s-a născut la Sanaa, în familia unui fermier. A urmat cursurile universitare mai întîi la Paris, apoi în 1957 și-a luat licența în drept la Cairo. A fost o vreme învățător în Aden, dar, la sfîrșitul anului 1960, autoritățile colonialiste britanice îl exilează ca urmare a participării sale la mișcarea sindicală. În septembrie 1962, după răsturnarea regimului autocratic al Imamului El Badr, s-a întors în țară, fiind numit, în primul guvern al noii republici, ministru al afacerilor externe, funcție pe care o părăsește o dată cu căderea lui Abdallah Sallal, care timp de patru ani a purtat un război împotriva trupelor regaliste.

Numit șef al delegației R.A. Yemen la O.N.U., apoi ambasador la Moscova, El Aini a fost rechemat la Sanaa de președintele Abdel Rahman El Iriani pentru a forma un nou guvern, la sfîrșitul anului 1967. Va prezida, de asemenea, alte două echipe guvernamentale, în iulie 1969 și în februarie 1970. Mohsen El Aini va demisiona, în februarie 1971, locul lui fiind luat de Ahmed Nooman care nu va sta în fruntea cabinetului decît pînă în luna august a aceluiași an. Generalul Hassan El Amri, succesorul lui Nooman, va ocupa postul de premier doar 9 zile. Cererile lui de a se acorda depline puteri și de a dizolva parlamentul vor provoca un conflict ascuțit cu președintele Rahman El Iriani. În aceste împrejurări, Mohsen El Aini — „omul situațiilor delicate și dificile", cum îl caracterizează comentatorii politici — a fost urgent rechemat de la Paris — unde reprezenta de cîteva luni țara sa — pentru a forma noul cabinet.

Noul premier al R.A. Yemen — subliniază observatorii — se bucură de încrederea elementelor republicane și a celor moderate ca și de sprijinul armatei (funcția de vicepreședinte al consiliului și ministru de interne este deținută, de altfel, de un militar). Problemele economice vor reține chiar de la început principala atenție a noii echipe guvernamentale. Potrivit declarațiilor făcute, se vor adopta o serie de măsuri pentru aplanarea crizei financiare, între altele, aplicarea unei drastice politici de austeritate pentru a acoperi deficitul bugetar care a atins 15 milioane de dolari. Mohsen El Aini, sublinia, pe de altă parte, că pe plan extern, R.A. Yemen va rămîne în afara disputelor interarabe, exprimîndu-și hotărîrea de a duce o politică de neutralitate.

R. G.

---

delegații favorabile lui Johnson au devenit independente, ceea ce este un alt mod de a spune că alegătorii nu puteau să controleze cum vor vota ele. Majoritatea delegațiilor au început să se îndrepte spre Humphrey, dar rezultatul continua să fie îndoielnic pînă la începutul lunii iunie, cînd Robert Kennedy a fost asasinat.

Datorită morții lui Kennedy, desemnarea lui Humphrey a devenit certă, deoarece electorii nu erau dispuși să-l accepte pe Eugene McCarthy. Unii adepți ai lui Kennedy nu puteau să-l accepte nici ei și și-au consacrat energiile unei reforme structurale. Ei au elaborat o serie de proiecte de reformă pe care Harold Hughes, senator din partea statului Iowa, le-a prezentat la conferința partidului sub forma unui raport al minorității al Comitetului juridic.

Mișcarea pentru reformă era deja în curs în cadrul partidului. Comitetul de validare al partidului a recomandat, și conferința partidului a aprobat, înființarea unei comisii a partidului pentru îmbunătățirea selecționării delegaților. Cînd conferința a trecut la adoptarea raportului minorității, prezentat de Hughes, rezultatul a fost de a da acestei comisii instrucțiuni specifice.

Comisia, condusă la început de senatorul George McGovern, iar în ultimul timp de Donald Fraser, membru al Camerei Reprezentanților din partea statului Minnesota, a adoptat principii stringente pentru organizațiile partidului din diferitele state pe baza acelora propuse de Hughes în 1968. Regula unității este desființată, astfel încît voturile minorității vor fi reprezentate în delegațiile alese pentru a participa la conferința națională. Delegații trebuie să fie selecționați în anul calendaristic al alegerilor prezidențiale, astfel încît să fie cert că ei oglindesc punctul de vedere curent al partidului. Înainte, mulți delegați erau aleși de comitete ale statelor, care fuseseră alese la rîndul lor cu 2 sau 4 ani înainte. Încercînd să se conformeze acestor reguli noi, mai multe state, fie au introdus alegeri preliminare, fie au dat mai multă semnificație alegerilor preliminare pe care le aveau deja.

Este clar că partidul democrat a făcut pași mari pe calea unei autoreforme. În prezent, există pericolul ca mai binele să devină dușmanul binelui. În partid sînt elemente dispuse să conteste orice delegație care nu corespunde pe deplin fiecărei exigențe a noilor principii. Aceste contestări ar pune o bază morală pentru formularea protestului: „Am fost jefuiți!" Disidenții ar putea atunci să părăsească pe democrați pentru a-și afirma puritatea în cadrul unui al patrulea partid.

Din momentul de față pînă în iunie viitor candidații au în față nouă luni de campanie neîncetată, epuizantă din punct de vedere fizic și ruinătoare din punct de vedere financiar, pentru alegerile preliminare. Vechile metode de alegere a majorității delegaților de către comitetele statelor și de către conferințele statelor aveau părțile lor rele, dar optînd pentru o rundă neîncetată de alegeri preliminare, democrații nu au găsit răspunsul ideal.

William V. SHANNON

FOTOCRONICA

Penitenciarul din New Orleans înconjurat de poliție. După cum s-a mai anunțat, aici s-a produs o nouă revoltă a deținuților împotriva condițiilor existente în închisorile americane. Penitenciarul din New Orleans, unde se află încarcerați îndeosebi oameni de culoare, e descris de presă drept „o clădire infernală", în care sînt înghesuiți circa 1 000 de deținuți, cu 500 mai mult decît permite capacitatea închisorii